

Datum: 2024-10-24

Tid: 17:00

Plats: Bollebygds skolans matsal

Ordförande

Emma Isfeldt (S)

1. Upprop

2. Val av protokollsjusterare

Ärendet i korthet

Förslag digital signering: Onsdag 30 oktober kl 17.30. Föreslagna justerare: Sören Rasmussen (SD), Stefan Hederdal (M), ersättare Lars-Erik Olsson (S).

3. Meddelanden

Anmälningar

- KS2430677 KS2024/1-55 Delårsrapport augusti 2024, teknik- och servicenämnden inkl.bilaga(TSN2024138-4)
- KS2430684 KS2024/1-56 Boråsregionen Direktionsprotokoll 2024-09-13
- KS2430685 KS2024/1-57 Gryaab delårsrapport augusti 2024
- KS2430686 KS2024/1-58 Protokoll från styrelsemöte för Sjuhärads samordningsförbund 2024-09-20
- KS2430701 KS2024/1-59 Delårsrapport Sjuhärads samordningsförbund januari-augusti 2024
- KS2430728 KS2024/1-60 Protokoll Gryaab styrelsesammanträde 2024-09-20
- KS2429966 KS2024/85-2 Mötesanteckningar från kommunala pensionärsrådet 10 april 2024
- KS2430458 KS2024/85-4 Mötesanteckningar från kommunala pensionärsrådet 19 juni 2024
- KS2430696 KS2024/85-6 Mötesanteckningar från kommunala pensionärsrådet 18 september 2024
- KS2430740 KS2024/1-62 Delårsrapport 2024 bygg- och miljönämnden
- KS2430805 KS2024/1-68 Redovisning av ej verkställda beslut kvartal 2 2024
- KS2430806 KS2024/1-69 Delårsrapport 2024 Utbildningsnämnden
- KS2430838 KS2024/250-3 Delårsrapport augusti 2024, Kommunstyrelsen
- KS2430839 KS2024/1-70 Socialnämnden delårsrapport 2024
- KS2430859 KS2024/1-71 Tolkförmedling väst, delårsrapport 2024

4. Utdelning av kulturstipendium

17:00

Ärendet i korthet

I våras beslutade utbildningsnämnden att Hultafors bygdegård tilldelas årets kulturstipendium. Enligt reglementet så ska detta stipendium delas ut på ett fullmäktigemöte under hösten.

5. Inkommet medborgarförslag: Medborgarförslag om att pensionärer får äta lunch i kommunens skolmatsalar
KS2024/267

6. Inkommet medborgarförslag: Medborgarförslag om busskort till elever som studerar på gymnasiet
KS2024/261

7. Revisionsrapport: Granskning av delårsrapport 2024 för Bollebygds kommun
KS2024/277
Göran Nordh,
kommunrevisionens
ordförande
8. Delårsrapport augusti 2024, Bollebygds kommun
KS2024/228
Sammanfattning
Not: Nämndernas och kommunstyrelsens delårsrapporter finns under punkten Meddelanden.
9. Antagande av grönplan för Bollebygd tätort
KS2024/8
10. Redovisning av obesvarade motioner 2024
KS2024/165
11. Sammanträdesplan 2025 för kommunfullmäktige
KS2024/235
12. Bemötandeplan för Bollebygds kommun - svar på återremiss
KS2022/30

5. Inkommet medborgarförslag:
Medborgarförslag om att pensionärer får äta
lunch i kommunens skolmatsalar KS2024/267

Till Bollebygds kommunfullmäktige

Medborgarförslag

Jag vill att Bollebygds kommun ger tillgång att äta lunch i våra skolmatsalar för oss pensionärer/ seniorer .

Detta innebär att bidra till möten mellan generationerna samt att minska ensamheten bland våra äldre.

Det finns fler exempel på kommuner som gör detta i vårt avlånga land

Med vänliga hälsningar

Ann-Kristin Sjören Stendahl

6. Inkommet medborgarförslag:
Medborgarförslag om busskort till elever som
studerar på gymnasiet KS2024/261

Här skriver du rubriken på ditt medborgarförslag

Buskort - Gymnasiet

Här beskriver du ditt medborgarförslag

Bollebygds kommun ger buskort till elever som studerar på Gymnasiet. Elev som bor i Hindås, men Bollebygd kommun, och studerar på gymnasiet i Borås får dock bara buskort inom Västtrafik Zon C. Detta trots att närmaste hållplats ligger i Hindås, som tillhör Zon B. Elever i västra delen av kommunen har upp emot 1 mil till närmsta hållplats i Zon C, men endast 1,5 km till närmsta hållplats i Zon B. Mitt förslag är att elever som bor närmare en hållplats i Västtrafiks Zon B och som går i gymnasiet på en skola i Zon C skall ha rätt till ett buskort som gäller i båda zonerna, BC-kort. Jag hittar ingenting i kommunens riktlinjer som säger att man som elev inte kan få ett sådant buskort utan det verkar som om tjänstemännen har skapa en egen praxis i frågan. Med bästa hälsningar Karl Nilsson, Hindås, Bollebygds kommun

Här motiverar du varför kommunen ska genomföra ditt förslag

Det måste rimligen vara så att man får ett buskort som fungerar från bostadens närmaste hållplats. Som det är nu får elever som går på buss/tåg i Hindås betala 27:- för en enkel resa till Rävlanda, och därifrån åka på sitt C-kort. Samma visa på vägen hem. 250:- i veckan... Detta är helt enkelt en rättvisefråga, och det kan inte anses rimligt att man på morgon och eftermiddag skall ta sig upp emot en mil till en hållplats i Bollebygd. Kommunen är trots allt "bred" och sträcker sig långt väster ut.

Dina kontaktuppgifter

Förnamn	Karl
Efternamn	Nilsson
E-post	
Telefon	
Adress	
Postnummer	
Ort	Hindås

7. Revisionsrapport: Granskning av delårsrapport 2024 för Bollebygds kommun KS2024/277

Revisorerna

Till
Fullmäktige i Bollebygds kommun
organisationsnummer 212000-2973

Revisorernas bedömning av delårsrapport

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har uppdraget att årligen granska resultat i delårsrapport och årsredovisning. Ansvaret för att upprätta dessa rapporter vilar på styrelsen.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder revisorerna.

Vår bedömning är baserad på en översiktlig granskning av delårsrapporten, inriktad på övergripande analys och inte på detaljer i redovisningen. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet.

I granskning av delårsrapport riktas fokus på om det finns förutsättningar att mål för god ekonomisk hushållning respektive balanskrav kommer att uppnås för helåret.

Revisorerna samlade bedömning är följande:

- Resultatet i delårsrapporten är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige beslutat om.
- Resultatet i delårsrapporten är delvis förenligt med de verksamhetsmässiga mål som fullmäktige beslutat om.
- Resultatet i delårsrapporten visar att balanskravet kommer att uppfyllas.

Bollebygds kommun 2024-10-11

Göran Nordh

Jan-Åke Andersson

Margaretha Almqvist-Malmsjö

Elin Axelsson

Maria Finnilä

Bilagor: Rapport över de sakkunnigas granskning av resultat enligt delårsrapport

Deltagare

BOLLEBYGDS KOMMUN 212000-2973 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: GÖRAN NORDH

Göran Nordh

2024-10-11 13:27:28 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Margaretha Anna Almqvist-Malmsjö

Margaretha Almqvist - Malmsjö

2024-10-11 13:07:42 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: ELIN AXELSSON

Elin Axelsson

2024-10-11 13:05:25 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: MARIA THERESE FINNILÄ

Maria Finnilä

2024-10-13 07:12:55 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Jan Åke Lennart Andersson

Jan-Åke Andersson

2024-10-11 13:25:14 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Sakkunniga biträdets yttrande om delårsrapport
Till revisorerna i Bollebygds kommun

Org.nr 212000-2973

Inledning

Vi har utfört en översiktlig granskning av utfall och ställning i delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, den översiktliga beskrivningen av kommunens drift- och investeringsverksamhet samt noter för Bollebygds kommun för perioden 2024-01-01 – 2024-08-31. Det är styrelsen som har ansvaret för att upprätta och presentera denna delårsrapport i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning. Vårt ansvar är att uttala en slutsats grundad på vår översiktliga granskning.

Den översiktliga granskningens inriktning och omfattning

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision, Översiktlig granskning av delårsrapport. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för finansiella frågor och redovisningsfrågor, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision har. De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Det sakkunniga biträdets granskning av den förenklade förvaltningsberättelsen

Vår granskning har skett enligt "Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse" (och i tillämpliga delar "Instruktion för granskning av sammanställda räkenskaper") i Standard för kommunal räkenskapsrevision. Detta innebär att vår granskning av den förenklade förvaltningsberättelsen har en annan inriktning och är betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

Slutsats

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att den bifogade delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, den översiktliga beskrivningen av kommunens drift- och investeringsverksamhet samt noter inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med LKBR.

En förenklad förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Karlstad den dag som framgår av vår elektroniska signatur

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Peter Ek
Ansvarigt sakkunnigt biträde & auktoriserad revisor

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

Signerat med Svenskt BankID	2024-10-14 07:44:23 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: PETER EK Signerat med Svenskt BankID: +46 72 584 95 73	Datum
Peter Ek Senior Manager	
	Leveranskanal: E-post

Granskning av god ekonomisk hushållning per 2024-08-31

Bollebygds kommun

Revisionsrapport
Oktober 2024

*Projektledare: Marie Lindblad
Projektmedarbetare: Henric Eliasson*

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunal verksamhet kännetecknas av god ekonomisk hushållning. En del i den ekonomiska förvaltningen är att fullmäktige ska besluta om verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska sedan följas upp i såväl delårsrapport som årsredovisning. Årsredovisning ska även innehålla en utredning och redovisning av följsamhet till det lagstadgade balanskravet.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultaten i delårsrapport respektive årsredovisning är förenligt med beslutade mål inom området. Uppdraget ingår som en obligatorisk del i årets revisionsplan. Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapport och årsredovisning.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin skriftliga bedömning, vilken skall biläggas delårsrapport/årsredovisning i samband med fullmäktiges behandling av respektive rapport. Följande övergripande revisionsfrågor ska besvaras:

1. Är resultat i delårsrapport förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för god ekonomisk hushållning?
2. Är resultat i delårsrapport förenligt med balanskravet?

I granskning av delårsrapport riktas fokus mot om det finns förutsättningar att mål och balanskrav kommer att uppnås för perioden.

Revisionskriterier

Revisionskriterier i granskningen utgörs av kommunallagen 11:1, lag om kommunal bokföring och redovisning 11:8, 11:10, 11:12 och 13:2 samt rådet för kommunal redovisnings rekommendation 17 Delårsrapport respektive rekommendation 15 Förvaltningsberättelse.

Avgränsning

Granskningen avser delårsrapport/årsredovisning som upprättats per 2024-08-31 och som behandlats av kommunstyrelsen 2024-10-08.

Metod

Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevant dokumentation. Granskningsresultatet bedöms med hjälp av signalsystem: grön (uppfyllt), gult (delvis) och röd (ej uppfyllt).

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef/redovisningschef.

Granskningsresultat: God ekonomisk hushållning

lakttagelser

- Av delårsrapporten framgår att fyra av kommunfullmäktiges verksamhetsmål bedöms uppnås under helåret 2024 och åtta mål bedöms delvis kunna uppnås under helåret 2024.
- Fullmäktige har beslutat om följande två finansiella mål för god ekonomisk hushållning 2024:
 - Det ekonomiska resultatet ska motsvara 3 % av skatteintäkter och generella statsbidrag för en rullande fyraårsperiod.
 - Över samma tid ska minst 40 % av kommunens skattefinansierade investeringar och exploateringar finansieras med egna medel
- Fullmäktiges två mål för god ekonomisk hushållning bedöms uppnås under 2024.

Granskningsresultat: Balanskravet

lakttagelser

- Av delårsrapporten per 2024-08-31 framgår att kommunen inte har några negativa resultat att reglera. Kommunen har en resultatutjämningsreserv som uppgick till 99,8 miljoner kronor vid årets ingång.
- I det prognostiserade resultatet finns vinster om 0,7 mnkr i orealiserade värdepappersökningar. Vinsterna kommer att räknas bort vilket innebär ett negativt balanskrav om -4,4 mnkr. Prognosen innebär att resultatutjämningsreserven (RUR) kommer att behöva nyttjas för att balansera upp balanskravet.

Samlad bedömning

1. Revisionsfråga 1

Är resultat i delårsrapport respektive årsredovisning förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för god ekonomisk hushållning?

- Finansiella mål	Ja, uppfyllt	
- Verksamhetsmål	Delvis uppfyllt	

2. Revisionsfråga 2

Är resultat i delårsrapport respektive årsredovisning förenligt med balanskravet?

- Följsamhet till balanskravet	Ja, uppfyllt	
--------------------------------	--------------	---

2024-10-11

Marie Lindblad

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Bollebygds kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av undertecknat avtal. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

8. Delårsrapport augusti 2024, Bollebygds kommun KS2024/228

§127

KS2024/228

Delårsrapport augusti 2024, Bollebygds kommun

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige godkänner delårsrapport för Bollebygds kommun.

Kommunstyrelsens beslut

Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Prognosen för helåret är ett underskott med -3,7 miljoner kronor (mnkr), vilket är 4,5 mnkr lägre än det budgeterade resultatet. Nämndernas underskott mot budget för helåret väntas bli -8,2 mnkr och skatteintäkterna och de generella statsbidragen överskott på 5,2 mnkr. Finansnetto samt pensionskostnader avviker med -1,6 mnkr mot budget. Den kvarvarande ofördelade budgeten på 3,6 mnkr antas inte förbrukas i prognosen. Prognosen innebär att båda finansiella mål som kommunfullmäktige antagit kommer att uppnås. Av de tolv verksamhetsmålen prognosticeras att fyra uppfylls och åtta uppfylls delvis.

Kommunstyrelseförvaltningens bedömning; I dialog med tjänstepersoner från teknik- och serviceförvaltningen har det, efter nämndens delårsrapport upprättats, framkommit information om att hänsyn till kostnader för vattentjänstplan inte är medräknade i prognosen. Det är därför sannolikt att prognosen för VA borde ha varit ca 1 mnkr sämre än den som redovisats. Det innebär att nämndens egentliga prognosticerade överskridande är över det högsta av 1 % av budgeten och 1 mnkr och åtgärder enligt styrmodellen därför ska genomföras. Prognosen i den här rapporten är inte justerad efter att detta blev känt utan samma prognos som antagits av nämnden ligger till grund för kommunens hela prognos.

Det är av yttersta vikt att nämndernas prognoser som rapporteras till kommunstyrelse och nämnder är genomarbetade och inte innehåller antaganden om omfördelning som inte är tydligt förankrade. Kommunens totala prognos blir annars felaktig.

Alla nämnder med prognosticerat underskott har uppdrag att vidta åtgärder för att nå budget i balans. Enligt styrmodellen ska nämnderna beskriva effekter av de vidtagna åtgärderna för att nå budget i balans i nästa rapporttillfälle. Trots att flera förvaltningar prognosticerat ett underskott redan i april finns inte någon tydlig rapport av vidtagna åtgärder för att nå budget i balans i nämndernas delårsrapporter.

Från och med i år finns ändrad normerande redovisningsrekommendation vad gäller kommunens delårsrapport. En redogörelse över ekonomin i de kommunala koncernföretagen ska göras i de fall inte några sammanställda räkenskaper upprättas. Även delårsresultat samt helårsprognos ska i

så fall redovisas för respektive koncernföretag. Den här rapporten innehåller inte några sammanställda räkenskaper. I Bollebygds koncern ingår förutom kommunen Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder. Stiftelsen gör inte något delårsbokslut för augusti utan endast för juni. Det är denna information som ligger till grund för stiftelsens ekonomiska bedömning, resultat samt prognos. Det är tveksamt om den här informationen räcker för att följa redovisningsrekommendationen fullt ut då den är två månader gammal. I sammanhanget är det också problematiskt att stiftelsen följer redovisningsregelverket K2 vilket är ett förenklat regelverk istället för K3 som bättre harmoniserar med lagen om kommunal redovisning och bokföring. Stiftelsens redovisningsregelverk kommer även vara ett hinder vid framtagande av regelmässiga sammanställda räkenskaper i kommunens årsredovisning.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner delårsrapport för Bollebygds kommun.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker. Ordföranden meddelar även att paragrafen justeras omedelbart.

Beslutsunderlag

- §115 KSAU Delårsrapport augusti 2024, Bollebygds kommun - information
- Delårsrapport augusti 2024, Bollebygds kommun
- Delårsrapport augusti 2024 Bollebygds kommun

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Delårsrapport augusti 2024, Bollebygds kommun

Innehåll

Sammanfattning	3
Förvaltningsberättelse	4
<i>Händelser av väsentlig betydelse</i>	<i>4</i>
<i>Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning</i>	<i>12</i>
<i>God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning</i>	<i>13</i>
<i>Väsentliga personalförhållanden</i>	<i>19</i>
<i>Förväntad utveckling</i>	<i>22</i>
Driftredovisning	26
<i>Budgetbeslut m.m. under året</i>	<i>26</i>
<i>Driftredovisning utfall</i>	<i>28</i>
<i>Investeringsredovisning</i>	<i>29</i>
Finansiella rapporter	31
Måluppföljning	43
<i>Kommunfullmäktiges mål</i>	<i>43</i>
<i>Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen</i>	<i>45</i>
Revisionsberättelse	46

Sammanfattning

- Det ekonomiska resultatet till och med augusti är -2,1 miljoner kronor, prognosen för helåret är -3,7 miljoner kronor.
- Nämnderna visar ett sammanlagt underskott på -9,3 miljoner kronor till och med augusti, prognosen för helåret är ett underskott på -8,2 miljoner kronor.
- Skatteintäkterna och generella statsbidrag utvecklas positivt och prognosticeras till ett överskott på 5,2 miljoner kronor jämfört med budget.
- Den ofördelade budgeten beräknas inte att nyttjas i dagsläget vilket stärker resultatet med 3,6 miljoner kronor.
- Prognosen innebär att nettokostnaderna kommer att öka med 7,2 procent jämfört med föregående år, samtidigt prognosticeras skatteintäkterna och de generella statsbidragen att öka med 4,7 procent, vilket innebär ett försämrat resultat jämfört med föregående år.
- Av tolv verksamhetsmål satta av kommunfullmäktige bedöms att fyra stycken uppnås och åtta delvis uppnås.

Delårsrapporten är kommunstyrelsens rapport till kommunfullmäktige för perioden januari-augusti.

Förvaltningsberättelse

Händelser av väsentlig betydelse

Barn och unga

Utbildningsnämnden är huvudman för skolväsendets samtliga skolformer. Det är huvudmannen som ansvarar för att alla elever ska nå kunskapsmålen. Huvudmannen ska också se till att utbildningen följer de bestämmelser som finns. Riksdag och regering bestämmer kunskapsmålen. De sätter upp kunskapsmål och ramar för utbildningen i olika lagar och förordningar. Skollagen är ryggraden i de regler som omgärdar utbildningsområdet. I läroplanerna står det om vad eleverna ska lära sig i skolan. Rektor på skolan/förskolan ansvarar för kvaliteten och resultaten på enheten. Rektor ansvarar för att miljön är trygg, att det finns rutiner för att rapportera frånvaro och regler för hur man får bete sig på förskolan/skolan. Rektor har också ansvar för att barnen/eleverna får det stöd de har rätt till för att nå målen. Rektor ska också vara en pedagogisk ledare och är chef för lärarna och övrig personal på skolan/förskola.

Kommunen har även en viktig roll i arbetet med att skapa goda förutsättningar för ett rikt kulturliv, samt meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter för barn- och unga.

Folkbiblioteken och skolbiblioteken styrs av Bibliotekslag (2013:801).

Framsteg inom matematik och svenska:

Skolorna har gjort betydande framsteg inom matematik och svenska, vilket har lett till förbättrade betygsresultat.

Utmaningar med balans och individualisering:

Det finns utmaningar med att upprätthålla en balans mellan gemensam utveckling i gruppen/klassen och individuell anpassning för barnet/eleven samt behov av en mer fokuserad strategi för lärarsamarbete.

Behov av fortsatt arbete och stöd:

Skolorna behöver fortsätta arbeta med differentierad och motiverande undervisning, samt stärka rutiner för att stödja elever med hög frånvaro och psykisk ohälsa.

Pedagogiska framsteg i anpassad grundskola:

Anpassad grundskola fokuserar på individualisering och tydliggörande pedagogik, med användning av specialanpassade verktyg och metoder för att stödja elevernas utveckling.

Ökad trivsel och trygghet:

Skolorna har fokuserat på att öka elevernas trivsel och trygghet genom systematiskt arbete med trygghetsgrupper och enkäter, samt genom att erbjuda ännu fler aktiviteter på rasterna.

Förbättrad studiero:

Insatser för att förbättra studieron inkluderar möblering med skärmar för att minska distraktioner och införande av hemklassrum och färgkodade korridorer för att underlätta orienteringen och minska stress. Den största förändringen har skett på högstadiet aktuell period.

Elevhälsans arbete:

Elevhälsans arbete fokuserar på att skapa inkluderande och utmanande lärmiljöer som främjar elevernas progression och välmående genom regelbundna möten och samarbete mellan skolpersonal och elevhälsans olika professioner.

Barnhälsomöten i förskolorna:

Barnhälsomöten är en central del av det systematiska kvalitetsarbetet i förskolorna, med fokus på att stödja barns utveckling och lärande genom anpassade lärmiljöer och undervisningsmetoder

	Prognos helår 2024	Utfall 2023	Förän- dring	Utfall 2022	Utfall 2021
Prognos prestationer för Utbildningsnämnden 2024					
Antal barn i förskola (folkbokförda i Bollebygd)	506	519	-13	530	524
- varav köpt verksamhet	26	28	-2	37	42
- såld verksamhet	4	10	-6	10	10
Antal elever i förskoleklass (folkbokförda i Bollebygd)	107	111	-4	120	128
- varav köpt verksamhet	23	26	-3	28	30
- såld verksamhet	1	2	-1	2	2
Antal elever i grundskola år 1-9* (folkbokförda i Bollebygd)	1 173	1 186	-13	1 202	1 199
- varav köpt verksamhet	196	201	-5	205	195
- såld verksamhet	21	23	-2	23	25
Anpassad grundskola	17,5	17,3	0,2	16,6	15
-varav omvänt integrerade anpassad grund	0	1	-1	2	3
Under utredning (volymbuffert)	0	2,5	-2,5	5	6
- varav köpt verksamhet	2,5	3	-0,5	2,3	2
- såld verksamhet	0	0	0	0	0
Fritids anpassad grundskola	5,4	5,5	-0,1	6,3	7
Under utredning (volymbuffert)	1	1	0		
Varav köpt	0,5	1	-0,5	2,5	2
Antal elever i fritidshem (folkbokförda i Bollebygd)	484	509	-25	530	533
- varav köpt verksamhet	107	114	-7	118	109
- såld verksamhet	9	10	-1	9	11
Antal elever i gymnasiet (folkbokförda i Bollebygd)	381	371	10	369	364
- varav i egen regi	12	10	2	10	10
- varav gymnasiesär	2,4	1,5	0,9	3,5	4
- såld verksamhet	1,1	1,5	-0,4	0	0

I tabellen ovan redovisas i tur och ordning prognostiserade prestationer i *snitt för belåret*, utfallet förra året och förändringen däremellan. Samt utfall snitt helår 2022 och 2021.

Samtliga volymer minskar jämfört med föregående år förutom anpassad grundskola och gymnasiet.

När det kommer till köpt verksamhet som gymnasiet främst faller under kan inte verksamheterna styra kostnaderna. De övriga verksamheterna skulle i större grad behövt minska kostnader sett till de minskande volymerna.

Socialnämnden

Socialnämnden har under första halvåret 2024 haft ett mycket högt inflöde av nya ärenden. Antalet nya ärenden har inom vissa områden varit nästan 70procent fler än motsvarande period föregående år. Då verksamheterna inte har möjlighet att påverka inflöde har såväl myndighetsenheterna som verkställigheten påverkats av en ökad arbetsmängd.

Äldreomsorgen arbetar för att säkerställa en effektiv bemanningsplanering som tar hänsyn till en god arbetsmiljö utifrån reglerna för dygnsvila. För att möjliggöra scheman som efterlever reglerna för dygns- och veckovila har kartläggning visat ett större behov av personal under helger. Till följd av att personalen är tillsvidareanställda med möjlighet till heltid skapar det en överkapacitet på vardagar vilka nyttjas som resursspäss. Resursspässen används i schemaplaneringen för att ersätta frånvaro på den egna och andra enheter. Det skapar en god arbetsmiljö då enheterna numera består av fler personal med erfarenhet och kunskap om arbetsplatsen samt dess rutiner istället för att nyttja timanställda.

Under våren anställdes en välfärdssamordnare med ansvar att implementera välfärdsteknik i verksamheterna för att möta de demografiska utmaningar som nämnden har framför sig. Välfärdssamordnaren har påbörjat införandet av fjärrtillsyn, där en pilot är planerad att genomföras under hösten. Även läkemedelsrobotar är planerade att implementeras under hösten. Dessa typer av välfärdsteknik ger den enskilde större självständighet, samtidigt som personalresurser kan nyttjas mer effektivt. På grund av låga volymer förväntas i initialt skede ingen större ekonomisk påverkan.

Den nya socialtjänstlagen träder i kraft i juli 2025 vilket förväntas påverka samtliga nämnder, men framför allt socialnämnden. Genom riktade statsbidrag för 2024 har en utvecklingsledare anställts för att bevaka och arbeta med omställningen till den nya lagen och dess intentioner. Utvecklingsledaren genomför under innevarande år en kartläggning över hur nämnden ska anpassa sig för att arbeta i linje med den nya lagen då den träder i kraft.

Under våren har en omorganisering inom funktionsstöd genomförts där varje chef nu ges bättre möjlighet till ett nära ledarskap utifrån att de har färre medarbetare. Det nära ledarskapet skapar förutsättningar för varje chef att tillförsäkras god kunskap om sin verksamhet för att såväl kunna möta verksamhetens behov av kompetensförsörjning som kvalitetsutveckling. Vidare ges cheferna förutsättningar att bedriva ett gott arbetsmiljöarbete tillsammans med sina medarbetare.

Den 13 juni 2024 meddelade Europeiska unionens råd att det tillfälliga massflyktsdirektivet förlängs till och med den 4 mars 2026. Samtidigt ändrades förutsättningarna för folkbokföring vilket innebär att personer som har flytt kriget i Ukraina och har varit i Sverige med uppehållstillstånd i minst två år nu kan folkbokföra sig i Sverige. Detta kommer innebära ett utökat kommunalt ansvar främst beträffande bostadsfrågan, försörjningsstöd samt till viss del insatser för personer med funktionsnedsättning.

Den 12 november 2024 sker driftstart av vardinformationsmiljön Millennium. Varje kommun är ansvarig för att genomföra sina egna lokala införandeprojekt. Socialnämnden har tillsatt en projektledare för att driva det lokala införandeprojektet. Införandet kommer medföra ytterligare kostnader för nämnden på grund av bland annat ökade kostnaderna associerade med användarlicenser samt kostnaderna för anslutning till den identitets- och behörighetsfederation som är ett nödvändigt krav för att ansluta till Millennium.

Äldreomsorgen

Prestationer, snitt	Utfall jan-aug 2024	Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2022
Procentuell beläggning demens	96%	99%	94%
Procentuell beläggning somatik	99%	102%	95%
Procentuell beläggning korttid	103%	97%	96%
Antal vårdtagare med beslut om hemtjänst	127	129	119

Att särskilt boende inte uppnår 100 procent beläggningsgrad trots kö beror på att det uppstår ett tidsglapp vid ut- och inflyttning. När en individ avlider har närstående rätt att ha kvar lägenheten upp till en månad eftersom hyran betalas i förskott. Under denna tid töms lägenheten samt besiktigas. I vissa fall sker renovering innan nästa brukare flyttar in. Att det under föregående år uppstod en beläggningsgrad på över 100 procent beror på parboende.

Procentsatsen på korttidsenheten baseras på 8 rum. I perioder har rummen varit dubbelbelagda, vilket förklarar över 100 procent beläggning.

Antal brukare med hemtjänsten pendlar under året. Utifrån analys av årets statistik framgår att antalet brukare och beviljade timmar var som högst i början av året, för att sedan pendla under resterande månader.

Funktionsnedsättning

Prestationer för Socialnämnden	Prognos 2024	Utfall 2023
Grupp- och servicebostad LSS, egen regi	21	20
Grupp- och servicebostad LSS, extern regi	6	4
Övrig placering enl. LSS (skola/internat-barn)	2	3
Daglig verksamhet, egen regi	23	30
Daglig verksamhet, extern regi	6	4

I nuläget har funktionsstöd ingen ledig gruppboendestadsplats varför placering sker utanför den egna kommunen. Under 2025 planeras en ny gruppboendestad stå färdig vilket kommer medföra ytterligare sex boendeplatser där de som idag är externt placerade kommer erbjudas plats.

På servicebostaden som bedrivs i egen regi bor idag 15 brukare. Även här finns det möjlighet till att verkställa fler beslut, dock saknas i dagsläget lägenheter att koppla till verksamheten.

23 brukare har daglig verksamhet i den egna verksamheten, vilket ger utrymme att ta emot fler deltagare vid behov. Samtidigt är ytterligare 6 beslut om daglig verksamhet verkställda i extern regi. Verksamheten kommer, i det fall det är möjligt, erbjuda plats i den egna verksamheten.

Individ- och familjeomsorg

Insatser	Utfall jan-aug 2024	Utfall jan-aug 2023
Ekonomiskt bistånd, antal hushåll snitt/månad	29	35
Placeringar vuxna missbruk (HVB+LVM) antal dagar	126	232
Placeringar barn och unga HVB, antal dagar	409	273
Placeringar över 14 dagar barn och unga familjehem, antal individer	14	19
Aktualiseringar barn och unga	366	390
Antal öppnade utredningar barn och unga	79	64
Aktualiseringar totalt barn /unga, vuxen	1184	806

Antal hushåll med ekonomiskt bistånd har inte ökat jämfört med föregående år, däremot ses ett visst ökat inflöde vilket också varit prognosticerat. Detta beror dels på en årligt återkommande ökning i samband med att studenter går ur skolan, dels beror det även på att personer som kommit till Sverige enligt Massflyktsdirektivet (MDF) numera kan folkbokföra sig utifrån vissa rekvisit och då får tillgång till socialförsäkringssystemet.

Beträffande placeringar har IFO gått in med ett omedelbart LVM (lagen om vård av missbrukare i vissa fall) vilket inte hade prognostiserats. Då detta är en tvångslag medför det också i sammanhanget relativt stora kostnader. Det går dock att konstatera att totalt antal placeringsdygn gällande vuxna har minskat jämfört med samma period föregående år.

Inom barn och unga ses en ökning beträffande placeringar vilket kan härledas till en generell ökning av aktualiseringar och därmed antal ärenden.

Verksamhetsområdet ser en ökad mängd ärenden inom såväl Vuxen som Barn och unga vilket behöver följas under kommande år. I genomsnitt inkommer cirka 48 nya aktualiseringar på Barn och unga per månad. Under våren förekom en relativt stor ökning medan det under juli och augusti har återgått till en mer normal nivå.

Bygg- och miljönämnden

Organisation:

Ny förvaltning och nämnd sedan 1 jan 2024.

Samverkan:

Ett nytt samverkansavtal inom energi- och klimatrådgivning har tecknats med Borås Stad.

Ett nytt samverkansavtal har tecknats med Marks kommun för myndighetsområdena alkohol, tobak, receptfria läkemedel.

LONA – våtmarksprojekt:

Medel har erhållits för att inventera våtmarker för ev kommande åtgärdsbehov inom Söråns avrinningsområde. Bygg- och miljönämnden stödjer kommunstyrelsen, som är ägare av projektet.

Insiktsmätning:

Insiktsmätningen görs för att kommunen ska få förståelse för hur vi kan förbättra vår service mot företagare och privatpersoner. En förbättring har skett sedan förra mätningen inom samtliga sex områden som undersöks. Det finns områden att arbeta vidare med som driver kundnöjdhet, framför allt är det den upplevda handläggningstiden som står i fokus inom myndighetsområdena.

E-tjänster

Ett arbete har startats upp för att kunna erbjuda e-tjänster inom de vanligaste ärendetyperna.

Revision:

Länsstyrelsen genomförde i december 2023 en revision av dåvarande samhällsbyggnadsnämndens verksamhet, inom miljöbalkens område. Utifrån revisionsrapporten finns delar att arbeta vidare med.

Teknik och servicenämnden

Teknik- och servicenämnden har i år genomfört investeringsprojekt som varit beslutade i kommunen men inte blivit realiserade. Bland annat så har en ny beachhandbollsplan invigts med närvarande av media för att stärka Bollebygds varumärke om att vara en kommun där saker händer och att vi är en attraktiv arbetsgivare. För att vara en attraktiv arbetsgivare och underlätta för distansarbete har också ett nytt satellitkontor i Gårda, Göteborg blivit tillgängligt från 1 september. En utbyggnad av omklädningsrum har också skett på Råssa för att få mer ändamålsenliga lokaler med duschar för verksamhetens personal som utgår därifrån.

Nämnden har genomfört en rad olika åtgärder och initiativ för att utveckla och effektivisera verksamheterna. Nytt system för körjournaler har införts som i kommande skede kan ge vägledning hur fordonsflottan nyttjas. Fokus för nämnden har legat på att genomföra energibesparande åtgärder, digitalisera arbetssätt, förbättra arbetsmiljön och öka servicen till kommunens invånare.

Förvaltningen har arbetat strategiskt med att minska energiförbrukningen i kommunens fastigheter och infrastruktur, bland annat genom renoveringar, övergång till förnyelsebara energikällor och ökad digitalisering. Samtidigt har nämnden stärkt bemanning och rutiner för att förbättra skötseln av den yttre miljön och centralisera avtalshanteringen för hyresavtal.

Förändringar kring lagstiftning inom fastighetsnära insamling har inneburit att upphandling tillsammans med Sjuhäradskommuner om fyrfacksskärp nu är genomförd. En samverkan över kommungränser har skett vilket innebär större avtalsvolymen som generellt leder till lägre anbud. På Råssa ÅVC finns också numera en container för hårdplats vilket innebär att en ny fraktion kan samlas in.

Arbetet med att få in en ansökan om nytt tillfälligt tillstånd för reningsverket fortskrider väl och val av teknisk lösning har gjorts. Samrådsmöten med bland annat länsstyrelsen är avslutad. Ett förslag finns på ansökan om tillfälligt tillstånd för ca tio år och är nu under den sista granskningsrundan.

De taxefinansierade verksamheterna står inför stora utmaningar för att framtidssäkra infrastrukturen vilket kommer kräva stora investeringar och ett kontinuerligt kvalitetsarbete. Teknik- och servicenämnden arbetar kontinuerligt och målmedvetet för att lösa dessa utmaningar och fortsätta utveckla en effektiv och hållbar kommunal service.

Arbetet med att komma i budget i balans med enheter som 2024 gick med underskott fortgår och är fortsatt i balans medans VA kollektivet visar underskott som får balanseras i nämndens budgetutrymme. Enheterna har dock ekonomiska och logistiska utmaningar med bl.a. ökat behov av anpassad kost, ansträngd arbetsmiljö och logistiska utmaningar. En logistisk utmaning är behovet av samutnyttjande av matsalen i Bollebygds skolan för att tillgodose skolans behov och mötesbehov för större grupper.

Förvaltningen deltar aktivt i kommunövergripande satsningar inom områden som informationssäkerhet, folkhälsa, klimatarbete och krisberedskap. Eftersom kommunen följer likhetsprincipen i kristider är nämnden fortsatt det operativa navet i dessa situationer vilket innebär att basala behov behöver levereras till kommunen såsom vatten, reservkraft, mat och logistik till utpekade verksamheter. Förvaltningen har kartlagt investeringsbehov som berör nämndens verksamhet.

Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder (Bollebo)

Stiftelsen gör inget delårsbokslut och därmed tas inte heller någon sammanställd redovisning fram för koncernen per augusti. Stiftelsen har gjort en ekonomisk uppföljning vid halvårsskiftet. Den visade på ett resultat för perioden på 2,3 miljoner kronor som kan jämföras mot budgeterade -5,7 miljoner kronor. Prognosen var i juni att helåret kommer att landa på -2,7 miljoner kronor vilket är 8,7 miljoner kronor högre än budgeterade -11,4 miljoner kronor.

Den positiva budgetavvikelsen kan till största delen förklaras av att planerad rivning av fastighet med medföljande hyresbortall har blivit uppskjuten till nästa år, samt att ett uppskjutet stamreoveringsprojekt har inneburit lägre kostnader för året.

Väsentliga händelser som inträffat efter redovisningsperiodens slut

Inga händelser finns att rapportera.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Demografiska förändringar

Befolkningen har hittills under året (t.o.m. juli) ökat med 50 invånare eller 0,5 procent. Jämfört med sista juli förra året har befolkningen ökat med 42 personer, vilket motsvarar en ökning på 0,4 procent. Befolkningsökningen har avtagit jämfört med första åren i 2020-talet, men är något högre än förra årets befolkningsökning. I riket ökade befolkningen med 0,2 procent senaste året vilket innebär att trots den relativt låga befolkningstillväxten är ökningstakten högre i Bollebygd än resten av riket.

För budgetplanering är befolkningsutfallet 1 november intressant eftersom det ligger till grund för kommunens skatteintäkter och kostnadsutjämnning näst kommande år.

Jämfört med 1 november 2023 har befolkningen ökat med 0,5 procent vilket är högre än de 0,3 procent som använts för beräkning av de skatteintäkterna för planåren 2025–2026 i budgeten. Detta samtidigt som befolkningen inte ökat i samma takt som förväntat i riket talar för, allt annat lika, ett högre utfall för skatteintäkterna. Dock ska påpekas att den absolut viktigaste delen för skatteintäkterna i riket är antalet arbetade timmar och den generella konjunkturen.

	2024	2023
Antal invånare början av året	9733	9 703
Antal födda	47	53
Antal döda	-56	-37
Födelsenetto	-9	16
Inflyttning	350	405
Utflyttning	-292	-387
Flyttnetto	58	18
Invandring	20	18
Utvandring	-19	-16
Invandringsnetto	1	2
Övrig förändring	0	2
Antal invånare 31 juli	9783	9 741
Förändring under perioden	50	38

Järnvägen

Under flera år har det utretts och planerats för en ny järnväg mellan Göteborg och Borås för att skapa en stor, attraktiv och sammanhållen arbetsmarknad och bidra starkt till ökad social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Planen är att det ska byggas en dubbelspårig järnväg och på vägen mellan Borås och Göteborg ska det finnas en station i en tunnel under flygplatsen Landvetter, en station i Mölndal och tre stationer inne i Göteborg: Korsvägen, Haga och centralstationen. Ett stickspår in till och ut från Mölnlycke ska också finnas. Det ska gå att resa mellan Borås och centrala Göteborg på mellan 30 och 36 minuter med tåg som ska gå upp till 250 km/h.

I juni 2024 gjordes en överenskommelse mellan de berörda kommunerna, regionen och statliga aktörer om sträckningen och i augusti kom parterna överens om hur den kommunala medfinansieringen ska se ut. För Bollebygds del innebär överenskommelsen att Bollebygd inte kommer stå för någon medfinansiering förutom egna kostnader för detaljplaner. I gengäld kommer dragningens utformning innebära en möjlig framtida station i kommunen och att Bollebygd ska få dubbel zontillhörighet i Västtrafiks taxsystem.

Under hösten ska beslut fattas i respektive kommuns fullmäktige så att Trafikverket kan gå vidare med genomförandeavtal och planeringsarbete.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Avstämning av mål för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige beslutade i budget för 2024 om två finansiella mål:

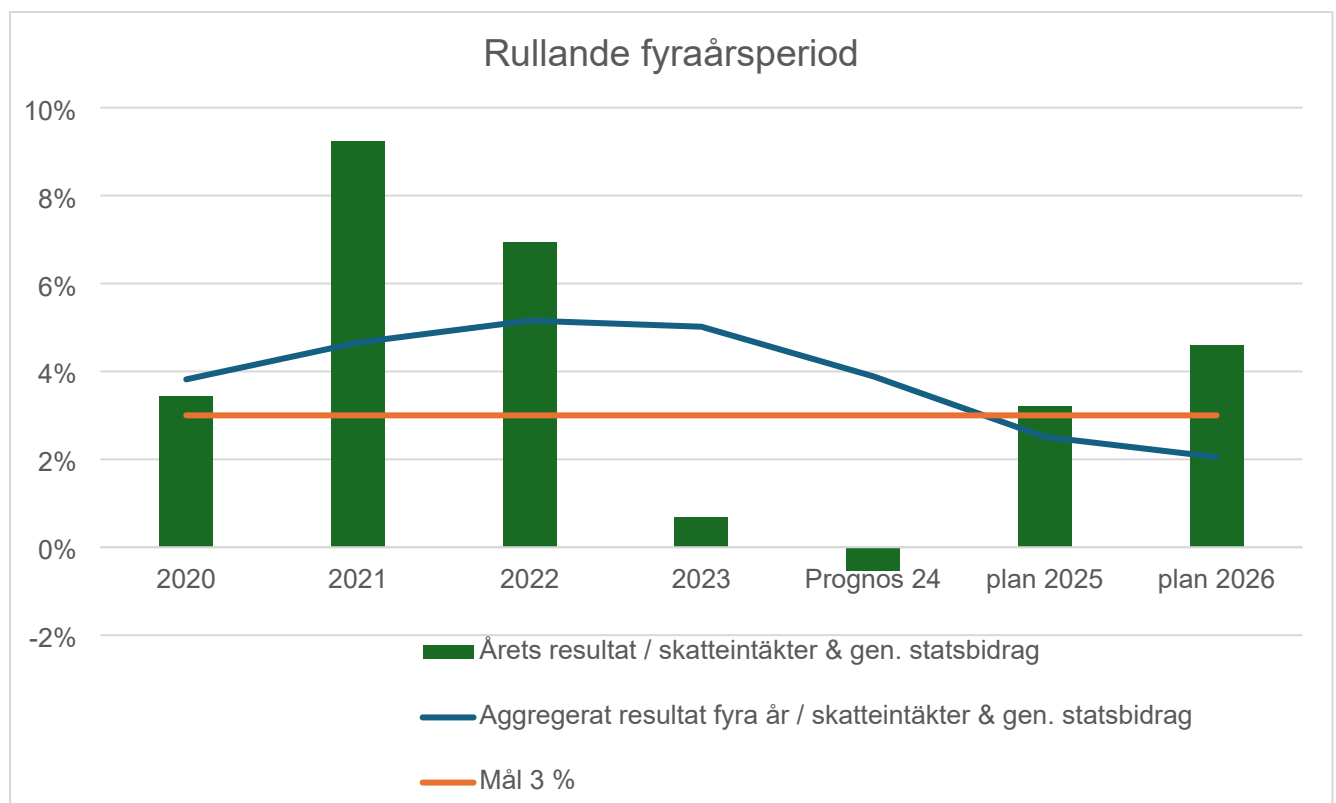
1. *Det ekonomiska resultatet ska motsvara 3 % av skatteintäkter och generella statsbidrag för en rullande fyraårsperiod.*

Kommunens prognosticerade resultat på -3,7 miljoner kronor innebär att resultatet kommer utgöra -0,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidragen. Om utfallet i årsbokslutet är i linje med prognosen kommer aggregerat resultat för en fyraårsperiod utgöra 3,9 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Prognosen är att målet kommer att vara uppfyllt.

Årets svaga prognosticerade resultat kan dock göra det svårare att nå upp till målet kommande år. För 2024 bärs målet upp av starka resultat som levererades under åren 2021 och 2022.

I diagrammet visas planerat resultat utifrån 2024 års budget för kommande år. Notera att budgeterat resultat kommer att behöva höjas jämfört med planen om aggregerat resultat på 3 procent ska nås kommande år.

Ett problem med rullande fyraårsperiod är att ett års resultat kan tyngas ned på grund av nedskrivningar eller utrangeringar av tillgångar som tagits upp felaktigt tidigare år. Ett exempel är de extraordinära kostnaderna från 2023 som kommer ifrån fel i redovisningen 2019-2022. För att nå målet om 3 procent rullande fyraårsresultat 2025 skulle resultat för 2025 behöva nå upp till 35 miljoner kronor jämfört med dagens plan på 23 miljoner kronor. En möjlighet att kringgå det här problemet är att jämförelsestörande poster räknas bort från resultatmålet.

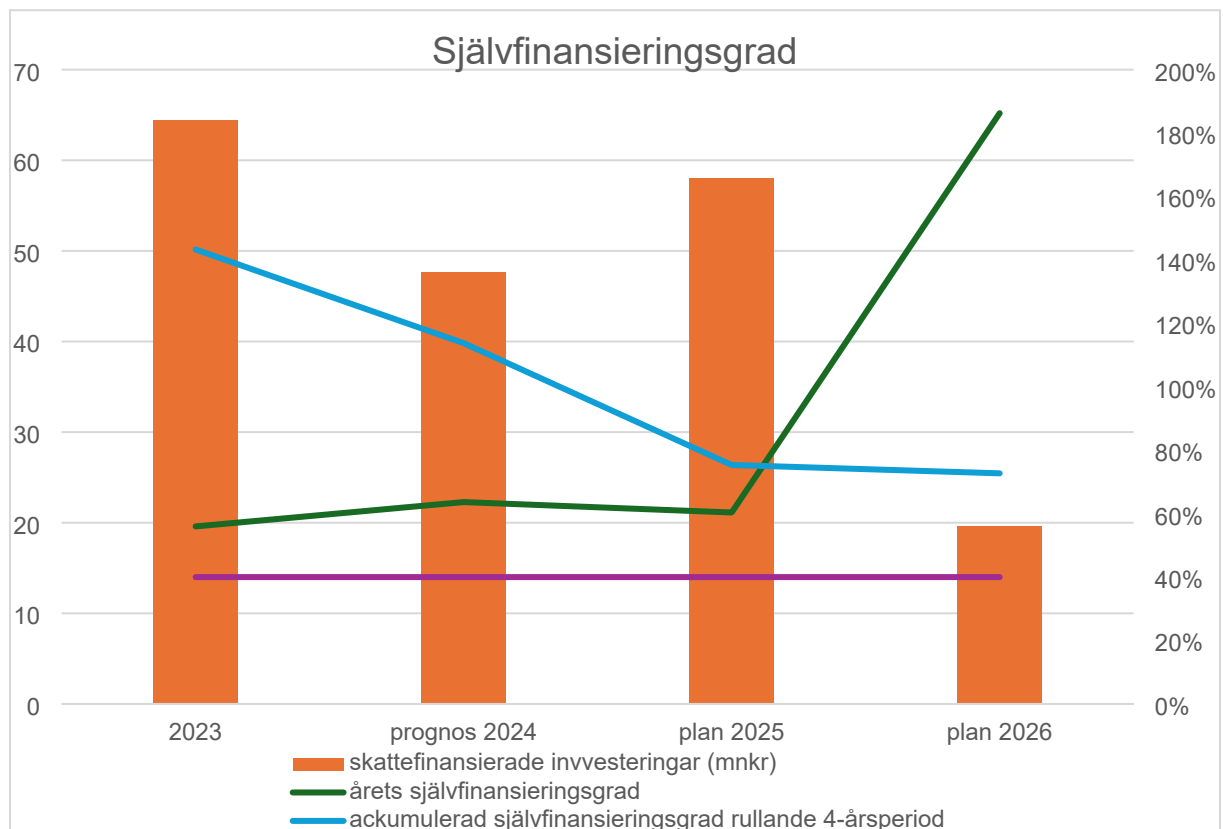

2. Över samma tid ska minst 40 % av kommunens skattefinansierade investeringar och exploateringar finansieras med egna medel

Skattefinansierade investeringar prognosticeras till 47,6 miljoner kronor för helåret 2024. Det motsvarar 64 procent av avskrivningar och skatteintäkter. Det betyder att självfinansieringsgraden är 64 procent och att kommunen således kan finansiera investeringar till en stor del med egna medel. Målet kommer att uppnås.

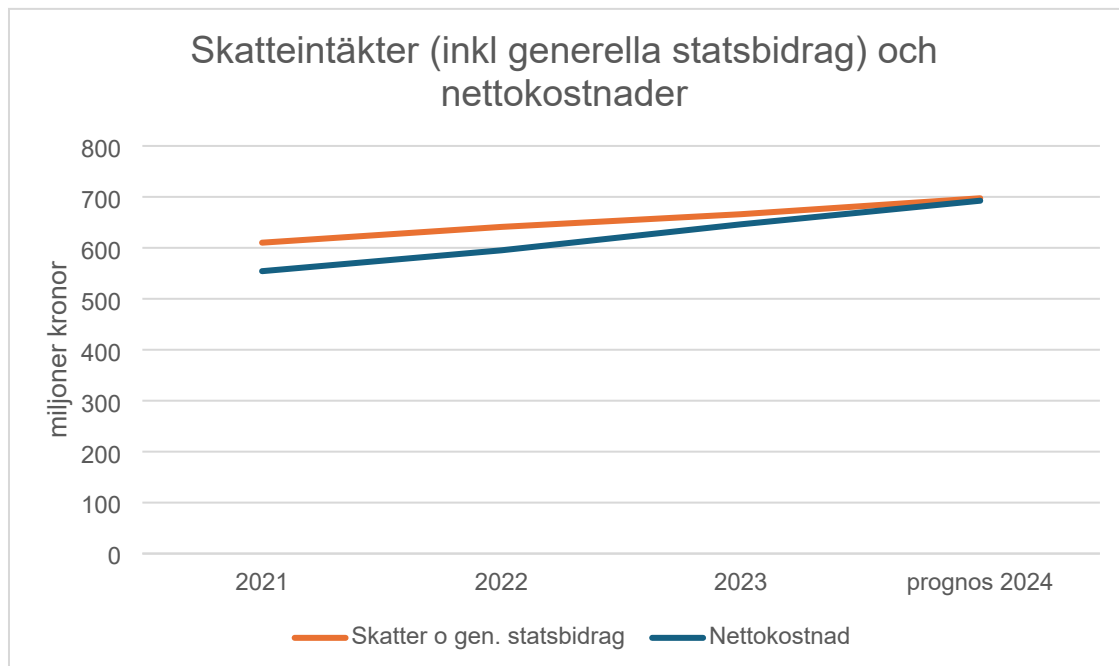
Om prognosen slår in har kommunen utrymme för något lägre självfinansieringsgrad kommande år. Värt att notera är att den totala investeringsmassan har varit relativt låg utan några större investeringsprojekt under senaste fyra åren. Ökar investeringstakten kan det krävas att resultatet också förbättras för att nå upp till målet om 40 procent över rullande fyraårsperiod kommande år. Utifrån prognos och senaste årens självfinansieringsgrad skulle det finnas utrymme för investeringar för motsvarande 232 miljoner kronor under 2025 och 2026 för att klara av 40 procent självfinansieringsgrad över rullande fyraårsperiod vid mandatperiodens slut. En sådan investeringstopp skulle dock ställa högre krav på självfinansieringsgrad över nästkommande år.

Målet är formulerat så att det endast omfattar skattefinansierade investeringar och exploateringar. Vad som avses med skattefinansierad exploatering är otydligt. Omsättningstillgångar i form av tomter och dess anskaffningskostnad räknas inte hit medan exploateringsprojektets tillhörande infrastruktur räknas in. Vissa större investeringar inom VA-området kan vara föremål för skattefinansiering beroende på hur stor del taxekollektivet utnyttjar.

Nettokostnadsutvecklingen

Verksamhetens nettokostnader prognostiseras öka med 7,2 procent jämfört med utfall föregående år. Som motpart till den här prognostiserade nettokostnadsutvecklingen har skatteintäkterna ökat med 4,7 procent. När nettokostnaden ökar mer än skatteintäkterna sjunker resultatet. Det är därför viktigt att se till så att inte nettokostnaderna ökar mer än skatteintäkterna sett ur ett längre perspektiv. Att skatteutvecklingen varit lägre än nettokostnadsutvecklingen demonstreras i grafen nedan genom att avståndet mellan blå linjen och orange linjen minskat för prognos 2024 så att strecken nästintill går ihop.

Diagrammet visar utvecklingen av skatteintäkterna och de generella statsbidragen överst samt kommunens nettokostnader underst. Mellanrummet mellan kurvorna utgörs främst av resultatet och till mindre del av finansnettot.

Personalkostnaderna

Lönekostnaderna ökade 5,5 procent jämfört med föregående period. Ökningen förklaras av avtalsenliga löneökningar samt ökade antal anställda. Det är på totalen endast en liten ökning av medarbetare och ökningen kan till största del förklaras av löneökningar som landade på 4,1 procent på totalen (exklusive vårdförbundet).

Förutom direkta lönekostnader består personalkostnaderna av sociala avgifter och pensionskostnader. De sociala avgifterna ligger på samma nivå som föregående period och har därmed i stort sett utvecklats procentuellt i linje med löneökningen.

Pensionskostnaden är en stor del i personalkostnaderna. Pensionskostnaden för helåret 2024 för Bollebygds kommun väntas bli cirka 4,7 miljoner kronor högre jämfört med senaste prognosen som budgeten baserade sig på. Det förklaras främst av höga pensionsutbetalningar för en anställd med alternativ pensionslösning som gick i pension under året. När personen gick i pension gjorde pensionsförvaltaren en sista beräkning och kom fram till att det saknades inbetalningar för att täcka den avtalsenliga pensionen vilket korrigerades genom extra inbetalningar i år.

Det är även en något högre prognos för den avgiftsbestämda pensionen då det finns fler nya anställningar och högre löner. Vidare ökar avsättningarna främst på grund av uppskjutna uttag av pension, högre löner och ny information om tidigare anställningar.

Övrigt kring intäkter och kostnader

Intäkterna uppgick till 81,9 miljoner kronor för perioden vilket är 16 procent lägre än för perioden föregående år. Två engångsposter föregående period kan förklara en stor del av minskningen. Exploateringsverksamheten inkom med 7,3 miljoner kronor föregående år. Därutöver löstes den VA-fond som fullmäktige beslutade att inrätta 2019 upp till följd av att tidsfristen för fonden löpt ut och investeringen som fonden avsåg att finansiera hade skjutits på framtiden. Fonden innehöll 8,3 miljoner kronor. Rensas föregående periods intäkter från dessa poster hamnar intäkterna på 82,0 miljoner kronor vilket är i stort sett på samma nivå som för perioden i år.

Kostnaden för köpt verksamhet har ökat med 10,4 procent eller 9,3 miljoner kronor. Kostnadsökningen återfinns framför allt inom Socialnämndens verksamheter där kostnaden för placeringar inom barn och unga har ökat (3,6 miljoner kronor). Även kostnaden för köpt gymnasieverksamhet har haft betydande ökning (3,8 miljoner kronor).

Kommunens pensionsförpliktelser

De totala pensionsförpliktelserna uppgick till 217,5 miljoner kronor, inklusive skatt, av denna utgjorde 81,1 miljoner kronor avsättningen i balansräkningen och resterande 136,4 miljoner kronor utgjorde ansvarsförbindelsen utanför balansräkningen. Den största förklaringen för förändring mellan åren är att pensionsavsättningarna inflationsjusteras. Redovisningen är i enlighet med lagstiftningen, den så kallade blandmodellen. Kommunen har inte tryggt förpliktelserna genom försäkring eller stiftelse, samtliga är så kallade återlånade medel. Se vidare not 20 och 25.

I ansvarsförbindelsen finns 2,5 miljoner kronor upptagna som avser Bollebygds kommuns del från pensionsavsättning som tillhör Borås stad. Avsättningen rör 417 personer från tiden när Bollebygd tillhörde Borås. Bollebygd Kommun betalar 5,46 procent av pensionskostnaden för de här personerna.

Pensionsförpliktelse, kommunen	2024 aug	2023 aug	2022 aug
Avsättning inkl. särskild löneskatt	81,1	62,7	49,0
Ansvarsförbindelse inkl. särskild löneskatt	136,4	138,9	135,4
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring eller stiftelse	0	0	0
Summa pensionsförpliktelser	217,5	201,6	184,4
Finansiella placeringar avseende pensionsmedel*	0	0	0
Återlånade medel	217,5	201,6	184,4

Beloppen är i mnkr. *Inga specifikt öronmärkta medel finns.

Pågående tvister

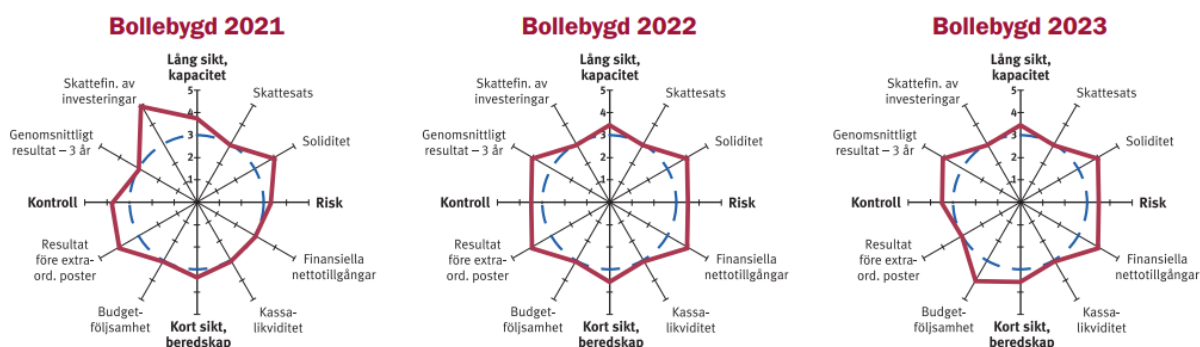
Det pågår för närvarande inte några tvister som påverkar den ekonomiska ställningen i kommunen.

Balanskravsresultatet

Kommunen har inga negativa resultat att reglera. I prognosticerat resultat finns vinster om 0,7 miljoner kronor i orealiserade värdepappersökningar. Dessa vinster kommer att räknas bort i balanskravsresultatet vilket innebär ett negativt balanskrav om -4,4 miljoner kronor. Utifrån nuvarande prognos kommer resultatutjämningsreserven att behöva nyttjas för att balansera upp balanskravsresultatet. Utifrån riktlinjerna antagna i budgeten uppfyller kommunen de två kriterierna om att balanskravet är negativt och genomsnittliga skatteutvecklingen varit understiger den genomsnittliga de senaste tio åren. Det kommer även behöva upplysas om varför resultatutjämningsreserven nyttjats. Bollebygd hade 99,8 miljoner kronor i resultatutjämningsreserv vid årets ingång.

Utvärdering av god ekonomisk hushållning

I den så kallade R-K-modellen har kommunen jämförts utifrån ett antal ekonominyckeltal för de senaste tre åren, se nedan. Den visar att kommunen relativt sett har en god finansiell ställning jämfört med andra kommuner i Västsverige.

I koncernen Bollebygds kommun ingår förutom själva kommunen den kommunala bostadsstiftelsen Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder. Vid utgång av 2023 redovisade stiftelsen 57 miljoner kronor i eget kapital. Det prognosticerade underskottet är ur det perspektivet inte särskilt bekymmersamt utifrån rådande omständigheter med högt ränteläge. En utav de största riskerna för bostadsbolag med höga lån är ränteutvecklingen. Att inflationen avstannat och

räntorna minskar i samhället är positivt för bostadsbolagets ekonomi. Sammantaget anses inte Bollebos ekonomi utgöra någon större risk för kommunen som helhet.

En mer fördjupad analys över koncernens finansiella ställning kommer att ges till årsredovisningen.

I delårsrapporten görs bedömningen att båda de finansiella målen kommer att uppnås. Även om resultatet måste förbättras kommande år vilket innebär en risk.

Av kommunfullmäktiges tolv verksamhetsmål prognosticeras att åtta kommer uppfyllas delvis och fyra uppfylls. Flera mål är beroende av mätningar som inte publicerats ännu vilket försvårar bedömning av kommande måluppfyllnadsgrad. För vidare bedömning av måluppfyllelsen se separat stycke i slutet av rapporten.

Enligt kommunens riktlinje råder god ekonomisk hushållning när de finansiella målen uppnås samt merparten av verksamhetsmålen uppfylls. Båda de finansiella målen prognosticeras att uppnås medan det för verksamhetsmålen finns en risk att inte merparten uppnås. I så fall skulle inte god ekonomisk hushållning råda enligt antagna riktlinjer i fullmäktiges budgetdokument.

Väsentliga personalförhållanden

Personalstatistik

	Jan – jun 2024			Jan – jun 2023		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Antal tillsvidareanställda	559	144	703	534	134	668
Antal visstidsanställda	68	37	105	69	29	98
Antal timavlönade (timmar)	28535	16219	44754	30143	11724	41867
Övertid/fyllnad/mertid (timmar)	904	677	1581	1241	309	1550
Andel tillsvidareanställda m. heltid (%)	91,95	94,44	92,46	90,26	95,52	91,32
Sjukfrånvaro (%)	7,88	4,58	7,19	8,95	5,25	8,15
Sjukfrånvaro ≥ 60 dagar (%)	40,94	23,71	38,63	44,85	31,98	43,05
Sjukfrånvaro ≤ 29 år (%)	4,53	5,89	4,95	7,03	4,45	6,21
Sjukfrånvaro 30-49 år (%)	7,25	3,34	6,39	8,4	4,46	7,51
Sjukfrånvaro ≥ 50 år (%)	9,42	6,16	8,86	10,13	7,09	9,59

Antalet tillsvidareanställda har ökat med 35 personer jämfört med samma period föregående år. Även de tidsbegränsat anställda har ökat med 7 personer. Antalet timmar utförda av timavlönade medarbetare har ökat med 2887 timmar till 44 754 timmar vilket motsvarar drygt 40 årsarbetare på halvårsbasis. Ökningen motsvarar ca 2 årsarbetare på halvårsbasis. Andelen tillsvidareanställda med heltid har ökat med 1,14 procentenheter.

Sjukfrånvaron har minskat med nästan en procentenhet, även sjukfrånvaron som överstiger 60 dagar har minskat. Minskningen är 4,42 procentenheter. Det är fortsatt så att äldre medarbetarna har den högsta sjukfrånvaron.

Förvaltning	2024 jun	2023 jun
Kommunstyrelseförvaltningen	1,16	2
Teknik- och Serviceförvaltningen	7,08	8,6 (SBF)
Bygg- och miljöförvaltningen	6,26	8,6 (SBF)
Socialförvaltningen	8,62	9,1
Utbildningsförvaltningen	6,98	7,93
Totalt	7,19	8,15

Sjukfrånvaron per förvaltning 2023-2024

Teknik- och Serviceförvaltningen och Bygg- och miljöförvaltningen är nya från och med 2024-01-01 och det finns ingen statistik för 2023. Samhällsbyggnadsförvaltningens statistik för 2023 finns för jämförelse.

Kompetensförsörjning

Bollebygds kommun har precis som de flesta andra kommuner och företag stora utmaningar när det gäller kompetensförsörjning. Den tillgängliga arbetskraften i Sverige räcker helt enkelt inte till. Till det kommer att arbetskraften ska ha rätt kompetens för arbetet. Utmaningarna märks i alla yrkeskategorier och kommunen förvaltningar arbetar aktivt med frågan. Arbetet bedrivs brett för att locka nya medarbetare men det är även viktigt att arbeta för att behålla befintliga medarbetare.

Kommunens chefer lyfter kontinuerligt kompetensutvecklings- och utvecklingsbehov med sina medarbetare i Den röda trådensamtalen för att både nu och i framtiden ha medarbetare med god och uppdaterad kompetens.

Arbetet med en tillitsfull organisation har under året fortsatt, detta ger medarbetarna möjlighet till ökad påverkan och delaktighet i sitt dagliga arbete som i förlängningen kan öka trivselen på arbetsplatserna.

Utöver rekrytering är en bra introduktion en viktig fråga ur ett kompetensförsörjningsperspektiv. Förvaltningarna arbetar kontinuerligt med att stärka introduktionen och skapa goda förutsättningar för nya medarbetare.

Antalet äldre som behöver mer avancerad vård i hemmet ökar och det ställer högre krav på socialförvaltningen, dels behöver antalet medarbetare bli fler och fler medarbetare behöver ha särskild kompetens. Förvaltningen har svårt att tillsätta tjänster i den grad som krävs för att möta brukarnas behov. Undersköterskor, sjuksköterskor och medarbetare inom rehab är professioner som är svårrekryterade. Förvaltningen aktivt med både samverkan med olika lärosäten samt marknadsföring i olika forum.

Rekryteringsläget vad gäller förskollärare har förändrats till det bättre och Utbildningsförvaltningen har under året lyckats rekrytera förskollärare till lediga tjänster.

På Kommunstyrelseförvaltningen är det framförallt HR avdelningen som har svårt att rekrytera nya medarbetare med rätt kompetens.

Mångfald och jämställdhet

Under 2024 har arbetet med att implementera ett integrerat arbetssätt i jämställdhetsarbetet fortgått. Arbetet på individnivå genomförs i samband medarbetaruppföljningarna. På arbetsplatsnivå är jämställdhetsarbetet en integrerad del i årshjulet för arbetsmiljö- och personalprocesser.

Inför löneöversyn 2024 gjordes en jämställdhetsanalys av lönerna i kommunen och resultatet visar att det fortfarande finns åtgärder att genomföra inom området lön. Det kan konstateras att löneskillnaderna mellan kvinnors löner och mäns löner ökar när det inte genomförs särskilda satsningar på de stora kvinnodominerade yrkesgrupperna såsom undersköterska och barnskötare.

Arbetsmiljö och hälsa

Arbetsmiljön utifrån alla aspekter för förvaltningarnas alla medarbetare och chefer präglas av ett kontinuerligt arbete för att främja hälsa, förebygga och förhindra ohälsa. Det systematiska arbetsmiljöarbetet planeras och genomförs med stöd av det framtagna årshjulet för arbetsmiljö- och personalprocesser.

Under året har arbetet med ”hållbar organisation” fortgått på samtliga förvaltningar. Resultatet av arbetet bidrar till en ökad delaktighet för medarbetarna och utifrån det en bättre arbetsmiljö.

Under våren har den årliga medarbetarenkäten genomförts och enkäten visar på en hög övergripande nöjdhet med arbetssituation, god stämning på arbetsplatsen och närmaste chefs ledarskap. Medarbetarna tycker också att de har ett meningsfullt och utvecklande arbete. Hållbart medarbetarengagemang (HME) har ökat från 81 vid mätningen 2023 till 83 vid årets mätning. Det är en positiv förändring och resultatet är väsentligt högre än det sammanvägda resultatet för alla kommuner. Det är ett kvitto på att det arbetet som görs

inom arbetsmiljö och hälsa är ett arbete i rätt riktning. 89 procent av medarbetarna har svarat på enkäten och det innebär att resultatet är mycket tillförlitligt.

Resultatet av medarbetarenkäten visar också på områden som kan förbättras ytterligare. Ett sådant område är att introduktionen av nya medarbetare kan stärkas ytterligare. Utifrån det har det startats upp ett arbete för att tydliggöra den kommuncentrala introduktionen. Arbetet kommer därefter fortsätta genom att sammankoppla den kommuncentrala introduktionen med den arbetsplatsspecifika introduktionen.

Resultatet av medarbetarenkäten visar också på att arbetet mot kränkande särbehandling måste fortsätta. Utifrån dialog i den centrala samverkansgruppen med de fackliga organisationerna kommer kunskapen om hur man motverkar kränkande särbehandling stärkas hos både chefer och medarbetare. Arbetet inleds under hösten 2024.

Andelen medarbetare som har tidsbegränsade anställningar är högre i de typiskt kvinnodominerade befattningarna och där behöver arbetet fokuseras på att erbjuda bättre anställningsvillkor såsom heltidsarbete och tillsvidareanställningar.

En viktig del i en god arbetsmiljö är medarbetarens möjlighet till delaktighet och möjlighet att påverka. I uppföljningsmodellen Den röda tråden har chef och medarbetare regelbunden dialog om hur arbetsvardagen ser ut för medarbetaren. Den röda tråden är genom det ett viktigt instrument för cheferna när de ska planera och leda sin verksamhet. I den röda tråden är det också viktigt att dialog förs om förutsättningarna för medarbetarna att utföra arbetet och hur balansen mellan krav och resurser ser ut. Det skall i arbetet finnas rimliga förutsättningar för att utföra arbetet. Det krävs en balans mellan krav och resurser. Krav är en naturlig del av arbetet och är i sig inte skadligt. Krav kan vara både stimulerande och positiva och bidra till att skapa mening i arbetet. Men om kraven överstiger de resurser som finns under en längre tid, så ökar risken för ohälsa.

Förväntad utveckling

Kommunens resultat för perioden januari-augusti är ett underskott på -2,1 miljoner kronor. För helåret prognosticeras resultatet till -3,7 miljoner kronor, vilket är 8,2 miljoner kronor lägre än förra året resultat och 4,6 miljoner kronor lägre än budgeterade överskottet på 0,9 miljoner kronor. Prognosen för den löpande verksamheten är ett underskott mot budget på 8,2 miljoner kronor.

Alla nämnder med prognosticerat underskott har uppdrag att vidta åtgärder för att nå budget i balans. I enlighet med styrmodellen kommer nämnderna beskriva effekter av de vidtagna åtgärderna för att nå budget i balans i nästa rapporttillfälle som är efter oktober.

Underskott mot budget kan uppstå på grund av två huvudsakliga anledningar. Antingen en tillfällig oplanerad kostnadsökning som legat utanför verksamhetens kontroll. Exempel på sådan kostnadsökning är reparationskostnader till följd av extremväder eller värdeminskning av tillgångar. Den här typen av underskott innebär sällan problem kommande år för nämnder som inte har eget kapital att återställa. Den andra typen av underskott beror på att kärnverksamheten kostar mer än vad som finns budget för. Underskott till följd av att kärnverksamheten kostar mer än budget kan innebära dubbla anpassningsbehov till nästkommande år då anpassningar mot föregående års budgetutrymme måste göras samtidigt som nästa års effektiviseringskrav ska lösas.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens delårsresultat var ett underskott på 0,2 miljoner kronor. Till följd av omorganiseringen är det svårt att följa upp nettokostnadsutvecklingen på ett säkert vis. I jämförelsesiffror föregående år är Plan och Exploateringsenheten omräknad så att den även tillhör Kommunstyrelsen föregående år medan strategisk fastighet inte kunnat räknas om på tillförlitligt vis. Det kan dock med säkerhet konstateras att nettokostnaden har ökat vad gäller personalkostnader vilket förutom omorganisering även beror på tillsatta tjänster samt ökade löner jämfört med föregående period.

Prognosen för helåret tyder på ett underskott på -0,3 miljoner kronor. Underskottet kan främst härledas till planverksamheten där konsultkostnaderna överskridit budget till följd av utredningskostnader men även arbete med att komma i kapp med tidigare års eftersatta arbete som att lösa in mark vi är skyldiga att göra.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämndens prognos för helåret är ett underskott på 5,5 miljoner kronor och utgör 1,6 procent av budgetramen. Nettokostnadsutvecklingen för perioden jämfört med föregående år är en ökning på 9,7 procent. På intäktssidan har intäkterna sjunkit till följd av färre sålda platser. Kostnader för bidragsutbetalningar har ökat eftersom en större andel bidrag utbetalats tidigare i år samt att aktivitetsbidragen har ökat. Kostnader för köpt verksamhet har ökat med 9,1 procent och störst andel av ökningen står gymnasiet och anpassade gymnasiet för.

Personalkostnaderna har ökat med 5,7 procent. Löneökningar med tillhörande personalomkostnader står för en del av ökningen men också att man enligt personalstatistiken har fler anställda. Lokalkostnader inklusive städ har ökat med 14,5 procent och beror på ökade kostnader i internhyresmallen. Utbildningsförvaltningen bär till skillnad från förra året också helårskostnaderna för nya delen av matsalen i Bollebygdskolan. Övriga kostnader, material och tjänster har också ökat, främst till följd av ökade leasingkostnader för datorer till elever och personal, ökade kostnader för skolskjuts, licensavgifter, elevmåltider samt konsulttjänster på grund av vakanser på elevhälsan.

Nämnd, fritidshem, anpassad grundskola och vuxenutbildning visar mindre eller större överskott. Störst överskott visar fritidshem där elevantalet är lägre samt vuxenutbildningen där överskottet ökat till följd av lägre kostnader fram till augusti samt att söktrycket och beviljanden inte är högre än i våras.

Kultur och fritid samt förskola visar mindre underskott. För kultur och fritid kommer underskottet av för höga personalkostnader samt högre utbetalningar av aktivitetsbidrag. För förskolan beror underskottet på för höga personalkostnader samt minskade intäkter för sålda platser.

Störst underskott visar grundskolan och gymnasiet. Underskottet på grundskolan beror på för höga personalkostnader. Ökningen av underskottet kommer av högre lönekostnader än prognos under sommarmånaderna samt en försämrad prognos för lönekostnader under hösten. Verksamheten hade sparkrav för att få ihop budgeten vilket den inte anpassat sig till. Underskottet på gymnasiet beror på att man har fler elever i år, inte färre som volymavdraget utgjorde. Ökningen av underskottet kommer av att det har det tillkommit engångskostnader för en köpt plats på ett friskolegymnasium motsvarande en elev från 2022 och framåt samt en elev 2023 och framåt som inte funnits med i prognos samt ny köpt plats på anpassat gymnasium och tillkommande skolskjutskostnader.

Socialnämnden

Socialnämndens prognostiserar ett årsresultat för helåret -1,5 miljoner kronor, vilket utgör en försämrad årsprognos från tidigare prognoser.

Individ- och familjeomsorg har haft ökade kostnader för köpta placeringar inom missbruk, övrig vuxenvård och familjehemspaceringar. Det är för närvarande ej helt klarlagt ifall delar av kostnaderna kan återsökas från staten. Förvaltningen återkommer under hösten med vidare information.

Efterfrågan på ekonomiskt bistånd har under första halvåret minskat. Biståndet förväntas öka igen under hösten på grund av massflyktsdirektivet och lagändring som innebär att personer från Ukraina får möjlighet att folkbokföra sig i kommunen.

Äldreomsorgen har haft ökade personalkostnader vilket beror på behov av extraturer, vak och bredvidgångar. Flera sommarvikarier har enbart arbetat ett fåtal veckor, vilket medfört större behov av bredvidgångar. Vidare har överanställningar för att hantera delade turer påverkat kostnaderna.

Inom personlig assistans har ökade vårdbehov medfört ökade kostnader.

Verksamheten Socialchef/utvecklingsenhet/bemanningsenhet prognos för verksamheten 2024 är ett överskott om +0,7 miljoner kronor. Överskottet härrör sig till personalkostnader genom vakanser samt statsbidrag om 0,5 miljoner kronor där ett beslut väntas i kommunfullmäktige i mitten av september.

Bygg och Miljönämnden

Bygg- och miljönämnden prognostiserar ett resultat i linje med budget. Prognosen är väsentligt förbättrad mot de tidigare två uppföljningsrapporterna i februari och april. Förändringen av prognosen är en konsekvens av bostadsanpassningarna som fortsatt haft ett mycket lågt utfall

under året, vilket nu ger en bättre och säkrare indikation på helårets resultat. Om trenden för innevarande år fortsätter, är sannolikheten hög att prognosen justeras upp även i oktober.

Nämnden har, som tidigare signalerats, utmaningar att nå intäktsbudgeten till följd av omprioriteringar av arbetstiden. Utvecklingen på intäktssidan innebär utmaningar på lång sikt och är något som arbetas aktivt med, till exempel genom taxejusteringar.

Teknik- och Servicenämnden

Teknik- och servicenämnden prognostiserar ett resultat om -0,9 miljoner kronor.

Förutom VA-verksamheten prognostiserar alla nämndens enheter ett resultat i linje med, eller bättre än, budget.

VA-verksamheten är nämndens största identifierade utmaning och stort fokus ligger på att nå en ekonomi i balans. Förslag till taxehöjning lyfts i nämnden i oktober. Nämnden har tidigt synliggjort den strukturella obalansen på enheten, med fokus på att nå ekonomisk balans inför 2025. Prognosen för nämnden förutsätter att besparingsåtgärder kan hämta in delar av det underskott som arbetats upp för VA-verksamheten. För de övriga enheterna har ett aktivt arbete med inköp, personalstruktur och effektivisering inneburit en betydligt stabilare ekonomi jämfört med 2023. Detta speglas också i nettokostnadsutvecklingen.

Renhållningsverksamheten prognostiserar ett positivt resultat. Överskott inom taxefinansierad verksamhet redovisas som en skuld till taxekollektivet vilket innebär att den positiva prognosen för renhållningsverksamheten inte kan lyfta nämndens totala resultat. Under kommande tre åren kommer överskottet behöva nyttjas inom renhållningsverksamheten.

Övriga poster

Den ofördelade budgeten på 3,6 miljoner kronor bedöms inte nyttjas under året då nämndernas prognosticerade underskott gör det svårt.

Kostnaden för pensioner är främst budgeterad på nämnderna i form av personalomkostnader (PO). För den pensionskostnad som avser utbetalningar av äldre pensionsförbindelser som inte tagits upp som avsättning finns en central pott budgeterad under Pensionsförvaltningen. Utbetalningarna av äldre pensioner har hållit sig till den budgeterade kostnaden. Underskottet på pensionsförvaltningen beror istället på att kommunen fått en hög slutavräkning för en tjänsteperson som gått i pension och haft en alternativ pensionslösning. Resultatet för perioden vad gäller pensionsförvaltningen är missvisande då indexuppräknings av pensionsavsättningen har gjorts vid delåret medan budgeten varit fördelad över hela året.

I resultatet för Finansförvaltningen ligger även kostnader för äldre detaljplaner som tidigare legat som en tillgång i balansräkningen. Tanken med den redovisningen var att kostnaden för detaljplanerna skulle mötas av plankostnadsavgifter och sålda tilltänkta tomter. Eftersom den redovisningen inte är förenligt med god redovisningssed där kostnader och intäkter som huvudregel ska redovisas den period de avser så har det här korrigerats. Nuvarande nämnder har inte haft ansvar för verksamheten när kostnaderna uppstod vilket har föranlett att kostnaden på netto 3,9 miljoner kronor har redovisats centralt.

I prognosen för finansförvaltningen ligger även intäkter från försäljning av en tomt på Bergadalen. Försäljningen av tomten innebär en vinst på 0,6 miljoner kronor för perioden. I vinsten från den här typen av försäljningar är dock endast kostnader för anläggning av själva tomten medräknad. För exploateringsprojektet som helhet tillkommer framtida avskrivningskostnader för infrastruktur kring de nyanlagda tomterna. Det är också problematiskt om vinster från exploateringsverksamhet finansierar löpande drift då den här typen av vinster är

osäkra på längre sikt. En del av exploateringsvinsterna skulle kunna användas för att finansiera plankostnader som på sikt skulle kunna leda till nya intäkter.

Efter att en av tomterna är sålda återstår 13 tomter och tre byggrätter. I tidigare prognoser hade försäljningen av tomterna beräknats gått snabbare. I nuvarande prognos finns ingen ytterligare försäljning med.

Skatteprognosen är 2,9 miljoner kronor starkare än budgeterat. I prognosen finns även ett överskott mot budget för generella statsbidrag som periodiserats från föregående år. Innevarande års erhållna statsbidrag som i externredovisningen klassas som generella har budgeterats så att nämndernas ramar har höjts i motsvarande utsträckning.

Driftredovisning

Budgetbeslut m.m. under året

Kommunens budget, nettokostnader (mnkr)	KF beslut	Tekniska just.	Omorga- nisation	Kostnad Flässhjums 1:32	Utökad revision	Löne- rörelse	Tilläggs- budget	Aktuell ram
<i>Budget per nämnd:</i>								
Kommunfullmäktige	1,6				-0,07			1,53
Kommunstyrelsen	65,1	0,7	11,0	0,4		1,1	-0,5	77,8
Utbildningsnämnden	326,2	4,4				6,0	0,5	337,1
Socialnämnden	221,4	1,2				4,4	1,0	228,0
Samhällsbyggnadsnämnden	43,4	1,7	-45,1					0
Bygg och miljönämnden			10,6			0,3		10,9
Teknik och servicenämnden			23,5			0,3		23,8
Revisionen	0,85				0,07			0,92
Valnämnden	0,18						0,3	0,48
Överförmyndare	0,78							0,78
Jävsnämnden	0,05		-0,05					0
Summa nämnder	659,6	8,0	0,0	0,4	0,0	12,1	1,3	681,36
<i>Budget övrigt:</i>								
Ofördelad budget	4			-0,4				3,6
Lönerörelse	13,5					-12,1		1,4
Pensioner och räntenetto mm	13,4	-8,0						5,4
Summa finansförvaltningen	30,9	-8,0	0	-0,4		-12,1	0	10,4
Skatteintäkter och generella statsbidrag	691,3						1,3	692,6
Resultatet	0,9							0,9

Tekniska justeringar har genom mandat av kommunfullmäktiges budgetbeslut genomförts av ekonomiavdelningen till följd av förändrad internränta samt ändrade kapitalkostnader. Totalt uppgår de tekniska justeringarna till 8 miljoner kronor. Eftersom ökningarna till största del avsåg internränta finansierades ökningen genom att finansförvaltningen fick minskad ram då intäkter från den ökade internräntan skulle täcka minskningen. Även övriga kapitalkostnader som budgeterats på finansförvaltningen har justerats ut till nämnderna som bär kostnaderna.

Omorganisationen består i att beslutade budgeten för Samhällsbyggnadsnämnden samt Jävsnämnden fördelats på nya nämnderna Teknik och servicenämnden, Bygg och miljönämnden samt Kommunstyrelsen. Kommunstyrelsens del avser Plan och Exploatering samt strategisk fastighet.

Beslut om utökad budget för att täcka kapitalkostnader som kommit efter förvärv av Flässjum 1:32 fattades i samband med februarirapporten. Ökade kapitalkostnader och internränta brukar i annat fall justeras av teknisk justering men det fanns inte budgetutrymme planerat för detta då förvärvet av fastigheten skedde efter budgeten hade tagits. Utökade kostnaderna finansierades genom minskning av ofördelad budget.

Fullmäktige beslutade om att flytta 68 tusen kronor från fullmäktiges budget till revisionens budget i deras sammanträde den 5 maj.

De avsatta budgetmedlen för att täcka ökade kostnaderna till följd av lönerörelsen 2023 har fördelats till nämnderna. De nämnder som nyttjar intern service i form av lokalvård och kostenheten har fått utökad ram för att täcka löneökningar på utförande enheter. Därefter har interndebitering i samma grad utförts. Efter gjorda justering återstår 1,4 miljoner kronor i lönerörelsens budget. Notera att budgetjustering för att kompensera vårdförbundet löneökningar inte var gjorda vid delårsbokslutet. Prognosen är att det kommer finnas kvar medel från posten Lönerörelse även efter detta som kan fungera som outnyttjad reserv.

Tilläggsbudgeten behandlade tre generella statsbidrag vars intäkter budgeterades till Valnämnden, Utbildningsnämnden och Socialnämndens ramar. Därutöver fattades beslut om justering av budgetram för återbruk som initialt budgeterats till Kommunstyrelsen men där Socialnämnden blivit utförande nämnd.

Driftredovisning utfall

	Delår jan-aug				Helår			
	2023	2024			2023	2024		
	Utfall	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Prognos	Budget	Avvikelse
Kommunfullmäktige	-1,2	-0,8	-1,0	0,2	-1,5	-1,5	-1,5	0,0
Valnämnden	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,2	-0,2	0,0
Överförmyndare	-0,7	-0,5	-0,5	0,0	-0,7	-0,8	-0,8	0,0
Revision	-0,4	-0,4	-0,6	0,2	-0,9	-0,9	-0,9	0,0
Kommunstyrelsen	-44,1	-50,8	-50,6	-0,2	-69,5	-78,1	-77,8	-0,3
Utbildningsnämnden	-198,9	-218,3	-216,0	-2,2	-317,0	-342,1	-336,6	-5,5
Socialnämnden	-133,2	-152,4	-146,3	-6,1	-211,8	-229,0	-227,5	-1,5
Teknik- och servicenämnden	-14,8	-15,3	-13,7	-1,6	-30,7	-24,8	-23,8	-0,9
Bygg och Miljönämnden	-5,7	-6,2	-6,9	0,7	-8,7	-10,8	-10,8	0,0
Summa nämnder	-399,0	-444,8	-435,7	-9,1	-640,8	-688,2	-680,1	-8,2
Finansförvaltningen Räntor mm.	-0,7	-4,4	2,5	-6,9	-9,9	1,1	3,6	-2,5
Ofördelad budget	0,0	0,0	-2,4	2,4	0,0	0,0	-3,6	3,6
Avsättning lönerörelse	0,0	0,0	-0,8	0,8	0,0	-0,5	-1,4	0,9
Pensionsförvaltningen	-5,4	-17,6	-6,1	-11,5	-10,1	-12,7	-9,1	-3,6
Summa ovan	-405,1	-466,8	-442,5	-24,2	-660,8	-700,3	-690,5	-9,7
Skatter & Gen. Statsbidrag	444,6	464,6	460,9	3,7	665,4	696,6	691,4	5,2
Årets resultat	39,6	-2,1	18,4	-20,6	4,5	-3,7	0,9	-4,6

2024 års omorganisering gör att jämförelsetal för Kommunstyrelsen, Teknik- och servicenämnden samt Bygg och Miljönämnden kan vara missvisande

Investeringsredovisning

Investeringsredovisning	Budget KF	justering	Utfall	Prognos	Avvikelse	Total prognos	Total budget	Avvikelse
Reinvestering								
Kommunstyrelsen	4		2,8	4	0			
Socialnämnden	1,3		0,4	1,3	0			
Utbildningsnämnden	1,3		1,1	1,3	0			
Teknik och Servicenämnd	23,5	-1,0	10,6	17,4	5,1			
Fastighet	10		7,2	10	0			
Gata	1,5		0,2	1,3	0,2			
Lekredskap	1,0		0,8	0,8	0,2			
Avfall/Park*	2,0	-1,0	0	0,5	0,5			
VA*	9,0		2,4	4,8	4,2			
Beslutade projekt								
Datahallar	2,2		1,2	1,2	1,0	1,2	2,2	1,0
Gruppbostad autism	2,0		1,5	11,1	-9,1	25	37	11,0
Renovering idrottshall	14,8	-1,1	6,9	9,2	4,5	15	15	0,0
Laddstolpar	0,8	-0,1	-0,1	0,1	0,6	0,4	1	0,6
Ombyggnad Råssa*	6,5	-0,9	5,5	5,6	0	10	10	0,0
Servicebyggnader Åsastugorna*	5,6		0,8	1,0	4,6	5,6	5,6	0,0
Utvidgning GC-nät	1,5		1,3	1,4	0,1	4,5	4,5	0,0
Beachhandbollsplan		1,0	0,9	0,9	0,1	0,9	1,0	0,1
Gatubelysning		0,6	0,1	0,2	0,4	1,0	1,0	0,0
Summa investeringar	63,5	-1,5	33,0	54,7	7,3			
Strategiska markinköp KS	25,0		1,6	3,6	21,4			
Exploateringsverksamhet	0,0		0,0		0,0			
Total investeringsverksamhet	88,5	-1,5	34,6	56,7	28,7			

*Delvis eller helt avgifts- eller taxefinansierad verksamhet

Justeringar

På grund av ett minskat behov av investering i fordon för Avfall/Park har budgetmedel istället kunnat tas i anspråk för att finansiera byggnation av beachhandbollsplan.

Justeringar för beslutade projekt från kommunfullmäktiges budget är ett resultat av att årets investeringsram anpassats till återstående medel för totalt beslutad investeringsram för respektive projekt.

Gatubelysning fick beslut om överflyttad budget vid antagandet av årsredovisning 2023.

Gruppbostad autism

Projektering är färdig, entreprenör är upphandlad och bygget har startat. Processen har gått fortare än beräknat och byggnationen kunde därför startas tidigare än beräknat. Därför kommer årets budgetram överskridas men projektets totala budget prognosticeras bli väsentligt lägre än ursprunglig budget. Av kommunfullmäktiges budgetbeslut framgår att projektets totalkostnad är överordnat de enskilda årens bedömda budget. Att ett enskilt projektets överskridande av budget är därför oproblematiskt då kommunens totala investeringsnivå för året är under budget.

Renovering av Idrottshallen

Under innevarande år genomförs renovering av idrottsytan och tillhörande förråd och övriga ytor. Teknik- och servicenämnden föreslår flytt av överbliven investeringsbudget till 2025 och förvaltningen har påbörjat intern projektering för att renovera omklädningsrummen under 2025.

Laddstolpar

Under året har kommunen mottagit bidrag för tidigare åtgärder, varför utfallet för perioden är positivt (-) i tabellen ovan. Några ytterligare stolpar planeras sättas upp under året, i takt med att verksamheten köper in eldrivna fordon. Prognosen är dock väsentligt lägre än budget.

Gatubelysning

Belysningsbyten är genomförda under året men likt ovan saknas personella resurser för att genomföra de projekt som är planerade. Inför kommande år prognostiseras stort investeringsbehov för armaturbyten på belysningsstolpar.

Ombyggnad Råssa

Ombyggnation av omklädningsrum och duschutrymmen har genomförts på Råssa.

Servicebyggnader Åsastugorna

Projekteringen är färdig och projektets nästa fas är upphandling. Medel kommer behöva flyttas till kommande år för att finansiera själva byggnationen.

Markinköp

Under året har Skolvägen 3 Örlid 1:32 förvärvats för 1,4 miljoner kronor. Ytterligare ett fastighetsförvärv på Skolvägen kommer att fullbordas under året.

Övrigt, årliga anslag reinvesteringar

Nämnderna prognostiserar att nyttja hela anslagna investeringsbudgeten för reinvesteringar med undantag för Teknik- och Servicenämnden som inte förväntas nyttja hela reinvesteringsposten. Största avvikelsen där finns inom VA-området.

Exploateringar

Inga pågående investeringar sker inom exploateringsområdet. Tomterna är färdigställda på Bergadalen vilket var det senaste exploateringsprojektet. Vid delårsrapporten var en utav bostadstomterna sålda.

Finansiella rapporter

Resultaträkning

Belopp i miljoner kr (mnkr)	Not	Delårsutfall		Budget helår	Prognos		Utfall helår
					Utfall helår	Avvikelse helår	
		aug-23	aug-24	2024	2024	2024	2023
Verksamhetens intäkter	3	97,6	81,9	106,1	124,0	17,8	135,3
Verksamhetens kostnader	4	-469,9	-516,8	-751,9	-782,9	-31,1	-749,9
Avskrivningar	5	-18,9	-22,4	-34,0	-33,6	0,4	-31,5
Verksamhetens nettokostnader		-391,2	-457,3	-679,7	-692,5	-12,8	-646,2
Skatteintäkter	6	367,6	377,0	563,4	566,3	2,9	553,2
Generella statsbidrag och utjämning	7	77,5	88,0	128,4	131,0	2,6	112,8
Verksamhetens resultat		53,9	7,7	12,1	4,8	5,5	19,8
Finansiella intäkter	8	0,4	1,1	1,8	3,0	1,2	3,5
Finansiella kostnader	9	-7,1	-10,9	-13,0	-11,4	1,6	-11,2
Resultat efter finansiella poster		47,2	-2,1	0,9	-3,7	2,8	12,2
Extraordinära poster	10	-7,7	0	0	0	0	-7,7
Årets resultat		39,6	-2,1	0,9	-3,7	-4,6	4,5

Balansräkning

Belopp i miljoner kr (mnkr)	Noter	2023-12	2024-08
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	11	2,8	3,2
Materiella anläggningstillgångar			
Mark, byggnader, tekniska anläggningar	12	558,3	577,9
Maskiner och inventarier	13	18,1	20,2
Finansiella anläggningstillgångar	14	9,2	9,2
Summa Anläggningstillgångar		588,3	610,5
Omsättningstillgångar			
Förråd, lager och exploateringsfastigheter	15	27,8	14,8
Fordringar	16	66,7	59,1
Kortfristiga placeringar	17	6,3	7,0
Kassa, bank	18	40,7	63,1
Summa Omsättningstillgångar		141,5	144,0
Summa Tillgångar		729,78	754,45
Eget Kapital, Avsättningar och Skulder			
Eget kapital	19	413,1	410,9
Årets resultat		4,5	2,1
Resultatutjämningsreserv		100,1	98,8
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	20	63,8	81,2
Andra avsättningar	21	9,3	9,3
Skulder			
Långfristiga skulder	22	134,1	149,5
Kortfristiga skulder	23	109,6	103,6
Summa Eget Kapital, Avsättningar och Skulder		729,78	754,45

Panter och ansvarsförbindelser		2023-12	2024-08
Panter och därmed jämförliga säkerheter	24	0,3	0,3
Ansvarsförbindelser			
Pensionsförpliktelser utanför linjen	25	135,7	136,4
Övriga ansvarsförbindelser	26	219,8	219,8
Leasing	27	55,0	53,3

Noter

1 - Redovisningsprinciper

Redovisningen har upprättats utifrån lag om kommunal bokföring och redovisning, kommunallagen, samt Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer. Om avsteg från detta är gjorda så anges det specifikt nedan. Ingen ändring av redovisningsprinciperna har skett sedan bokslutet 2023.

Intäkter och kostnader - Inkomster och utgifter är i allt väsentligt periodiserade till rätt period. En gräns på ett basbelopp gäller, inkomster eller utgifter över detta ska alltid periodiseras. Det förekommer att lägre belopp också periodiseras, i synnerhet hyror. Statsbidrag som inte är generella utan avser något visst projekt eller liknande, periodiseras alltid. Anslutningsavgifter avseende VA-verksamheten redovisas som verksamhetens intäkter och periodiseras på 50 år där innevarande år tar 10 % av intäkterna. Årets förändring av semesterlöneskuld, intjänad ferielön och övertid kostnadsbokförs över resultaträkningen. Den totala skulden redovisas som en kortfristig skuld i balansräkningen. Timlöner som intjänats i augusti men utbetalas i september är periodiserade och belastar resultatet för augusti. Internräntan sattes till 2,5 % 2024 och är samma som den som SKR tagit fram som exempel. Skatteavräkningen 2024 är periodiserad med 8/12-delar.

Jämförelsestörande poster – Inga poster har tagits upp som jämförelsestörande förutom den extraordinära kostnaden som beskrivs i not 10. Kommunen har under redovisningsperioden utrangerat felaktigt aktiverade plankostnader om totalt 3,9 miljoner kronor. Posten har inte klassats som jämförelsestörande då beloppet inte bedöms vara av väsentlig storlek.

Aktivering - Investeringar som aktiveras har som princip haft ett anskaffningsvärde på över ett basbelopp (exkl. mervärdesskatt) och en livslängd på minst tre år.

Immateriella tillgångar - Samtliga immateriella tillgångar är förvärvade.

Komponentredovisning - Kommunen tillämpar komponentredovisning fr.o.m. 2015. Avskrivningstider är framtagna utifrån rekommendationer från RKR och branschen, dessutom har diskussioner förts med andra kommuner för att skapa likvärdighet. Byggnader har delats in i fem komponenter med avskrivningstider på mellan 15-80 år. Gator har mellan 2-5 komponenter beroende på typ. Investeringar inom VA har redan haft karaktären av komponentredovisning eftersom de ingående delarna ofta är lätt identifierbara, men fem komponenter finns inom detta område. Några justeringar har inte skett på gamla investeringar. Flera av de gamla investeringarna i fastigheter har en avskrivningstid på 33 år. Bedömningen är att en genomgång och uppdelning i komponenter skulle hamna i genomsnitt på ungefär samma avskrivningstid varför nyttan av att göra detta arbete inte överväger nedlagd arbetstid. Om någon befintlig fastighet genomgår större renovering så ska dock ny bedömning göras av berörda komponenter.

Sammanställd redovisning - Kommunkoncernen består av kommunen och Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder. I delårsrapporten finns inga sammanställda räkenskaper, vilket inte heller är ett krav enligt RKR R17. Dels så upprättar stiftelsen inget bokslut per augusti och dels är bedömningen att det ändå går att bilda sig en tillräcklig uppfattning kring koncernens ekonomi trots avsaknaden av sammanställda räkenskaper. Det finns ett separat avsnitt om stiftelsens prognos för året.

Internredovisningsprinciperna – Internredovisningen särskiljs genom motparterna. Köp och sälj förekommer inom bl.a. måltid, lokalvård och internhyrorna. Det är viktigt att få en rättvisande redovisning utifrån verksamhetsbegreppet, att t.ex. hyror för lokaler fördelas till rätt verksamhet så att statistiken i räkenskapssammandraget blir rättvisande. Prissättning sker utifrån självkostnad.

2 - Erhållna men ännu ej intäktsredovisade generella statsbidrag

Erhållet år 2024

Extra resurser till skolor för att mildra effekterna av inflationen

Intäktsfört delår 2024	0,2
Intäktsförs 202409–2412	0,3
Erhållet	0,5

Utökat bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden 2024

Intäktsfört delår 2024	0,3
Intäktsförs 202409–202512	0,8
Erhållet	1,1

Erhållet år 2023

Utökat bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden 2023

Intäktsfört bokslut 2023	0,5
Intäktsfört delår 2024	0,4
Intäktsförs 202409–202412	0,2
Erhållet	1,1

Minska andelen timanställningar inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre 2023

Intäktsfört bokslut 2023	1,5
Intäktsfört delår 2024	2,0
Intäktsförs 202409–202412	1,0
Erhållet	4,4

Totalt

Intäktsfört bokslut 2023	2,0
Intäktsfört delår 2024	2,9
Intäktsförs 202409–202512	2,2
Totalt erhållet	7,1

	<u>2023-08</u>	<u>2024-08</u>
3 - Verksamhetens intäkter		
Försäljningsintäkter	4,8	5,9
Taxor och avgifter	40,7	34,3
Hyror och arrenden	3,1	6,6
Bidrag och kostnadsersättningar från staten	35,2	26,7
Bidrag och gåvor från privata aktörer	0,0	0,0
Offentliga bidrag (investeringar)	0,1	0,1
EU-bidrag	0,9	0,8
Övriga bidrag	0,7	0,4
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	4,9	6,2
Intäkter från exploateringsverksamhet	7,3	0,6
Realisationsvinster på materiella och immateriella anläggningstillgångar	0,0	0,4
Övriga verksamhetsintäkter	0,0	0,0
Summa verksamhetens intäkter	97,6	81,9

4 - Verksamhetens kostnader

Personalkostnader exklusive pensionskostnader	-264,1	-282,9
Pensionskostnader	-27,4	-40,3
Lämnade bidrag	-12,2	-12,5
Köp av verksamhet	-89,4	-98,7
Lokal- och markhyror samt övriga fastighetskostnader	-22,3	-20,2
Inköp av material och varor	-12,7	-14,0
Inköp av tjänster	-22,0	-27,9
Realisationsförluster och utrangeringar	-1,0	-1,1
Anskaffningskostnad sålda exploateringsfastigheter	-0,6	0,0
Bolagsskatt	0,0	0,0
Övriga kostnader	-18,4	-19,1
Summa verksamhetens kostnader	-469,9	-516,8

5 - Av- och nedskrivningar

Avskrivning immateriella tillgångar	-0,4	-0,7
Avskrivning byggnader och anläggningar	-14,8	-16,4
Avskrivning maskiner och inventarier	-3,7	-5,3
Nedskrivning/återföring byggnader och anläggningar	0,0	0,0
Summa av- och nedskrivningar	-18,9	-22,4

6 - Skatteintäkter

Preliminär kommunalskatt	362,0	376,9
Preliminär slutavräkning innevarande år	3,5	1,7
Slutavräkningsdifferens föregående år	2,0	-1,6
Mellankommunal kostnadsutjämning	0,0	0,0
Övriga skatter	0,0	0,0
Summa skatteintäkter	367,6	377,0

7 - Generella statsbidrag och utjämning

Inkomstutjämning	50,2	53,7
Kostnadsutjämning	-3,6	-1,7
Regleringsbidrag/avgift	15,1	19,8
Kommunal fastighetsavgift	15,1	16,0
Bidrag/avgift för LSS-utjämning	-3,6	-3,1
Övriga bidrag i utjämningssystemet	0,0	0,0
Övriga generella bidrag från staten	4,4	3,2
Summa generella statsbidrag och utjämning	77,5	88,0

8 - Finansiella intäkter

Utdelningar från koncernföretag	0,0	0,0
Utdelningar på aktier och andelar	0,0	0,4
Intäkter från finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0
Realiserad vinst på försäljning av finansiella instrument	0,0	0,0
Orealiserad värdestegring på finansiella instrument	0,4	0,7
Ränteintäkter	0,0	0,0
Borgensavgifter	0,0	0,0
Övriga finansiella intäkter	0,0	0,0
Summa finansiella intäkter	0,4	1,1

9 - Finansiella kostnader

Räntekostnader	-1,9	-3,8
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättningar	-5,2	-7,1
Kostnader från finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0
Förlust vid försäljning av finansiella instrument	0,0	0,0
Orealiserad värdeminskning finansiella instrument	0,0	0,0
Övriga finansiella kostnader	0,0	0,0
Summa finansiella kostnader	-7,1	-10,9

10 - Extraordinära poster

Extraordinär intäkt/kostnad (redovisa post för post)	-7,7	0,0
Summa extra ordinära poster	-7,7	0,0

Under 2023 uppdagades det att avdragen skatt från utbetalda pensioner förmedlade via Skandia har hanterats fel i redovisningen. Avdragen skatt har inte tagits upp som skuld vilket inneburit att skulden succesivt minskat i samband med att skatten betalats in. Rätt belopp har deklarerats och betalats ut men saldot på skuldkontot har inte stämts av på korrekt sätt och har sedan 2019 inte visat aktuell skuld.

Felet bedöms inte påverka resultatet de tidigare perioderna i väsentlig utsträckning. För att återställa skuldkontot till rätt saldo påverkas dock innevarande räkenskapsårs resultat i sådan omfattning att resultatpåverkan redovisas som en extraordinär post.

Tidigare års felaktiga redovisning skedde till följande belopp:

2019 - 1,7 mnkr

2020 - 1,9 mnkr

2021 - 2,0 mnkr

2022 - 2,1 mnkr

Totalt 7,7 mnkr som 2023 redovisas som extraordinär kostnad.

Kostnaden påverkade 2023 års resultat negativt med -7,7 mnkr.

	<u>2023-12</u>	<u>2024-08</u>
11 - Immateriella anläggningstillgångar		
Förvärvade immateriella anläggningstillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	5,6	7,7
Inköp	2,0	0,6
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,5
Överföringar	0,0	0,0
Utgående anskaffningsvärde	7,7	7,8
Ingående ack. avskrivningar	4,2	4,9
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,5
Överföringar	0,0	0,0
Årets avskrivningar	0,7	0,7
Utgående ack. avskrivningar	4,9	5,1
Ingående ack. nedskrivningar	0,0	0,0
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0
Årets nedskrivningar /återföringar	0,0	0,0
Utgående ack. nedskrivningar	0,0	0,0
Utgående redovisat värde	2,8	2,7
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	3,56 år	3,79 år
12 - Mark, byggnader, tekniska anläggningar		
Ingående anskaffningsvärde	840,4	902,5
Inköp	67,0	36,8
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	4,9	0,0
Överföringar	0,0	1,1
Utgående anskaffningsvärde	902,5	940,3
Ingående ack. avskrivningar	319,6	344,2
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,1
Överföringar	0,8	0,0
Årets avskrivningar	25,4	18,1
Utgående ack. avskrivningar	344,2	362,4
Utgående redovisat värde	558,3	577,9
Därav finansiell leasing	31,0	29,3
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	29,39 år	29,15 år

13 - Maskiner och inventarier		
Ingående anskaffningsvärde	135,2	115,3
Inköp	9,3	5,7
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	29,1	25,7
Överföringar	0,1	0,0
Utgående anskaffningsvärde	115,3	95,3
Ingående ack. avskrivningar	120,0	97,2
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	29,1	25,7
Överföringar	0,8	0,0
Årets avskrivningar	5,5	3,6
Utgående ack. avskrivningar	97,2	75,1
Utgående redovisat värde	18,1	20,2
Därav finansiell leasing	1,4	3,1
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	5,61 år	5,84 år
14 - Finansiella anläggningstillgångar		
Aktier och andelar kommunkoncernföretag mm		
Kommunaktiebolaget	0,0	0,0
Kommuninvest ekonomisk förening	7,1	7,1
Coompanion Sjuhärad	0,0	0,0
Inera	0,0	0,0
Gryaab	1,0	1,0
Summa aktier och andelar kommunkoncernföretag mm	8,2	8,2
Långfristiga placeringar		
Grundfondskapital Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder	1,0	1,0
Summa långfristiga placeringar	1,0	1,0
Långfristig utlåning		
Övriga långfristiga fordringar	0,0	0,0
Summa långfristig utlåning	0,0	0,0
Bostadsrätter	0,0	0,0
Summa finansiella anläggningstillgångar	9,2	9,2
15 - Förråd, lager och exploateringsfastigheter		
VA-förvaltningens förråd	0,8	0,8
Tomter för försäljning	27,0	14,0
Tomträttsmark till försäljning	0,0	0,0
Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	27,8	14,8

16 - Fordringar

Fordringar

Kundfordringar	6,5	3,7
Kommunalskattfordringar	21,4	7,7
Fordring fastighetsavgift	21,2	22,8
Övriga kortfristiga fordringar	5,3	6,2
Upplupna riktade statsbidrag och kostnadsersättningar	3,8	6,7
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	8,5	12,0
Summa fordringar	66,7	59,1

17 - Kortfristiga placeringar

Aktier och andelar	6,3	7,0
Anskaffningsvärde	4,0	4,0
Värdereglering	2,3	3,0
Obligationer, förlagsbevis m.m.	0,0	0,0
Anskaffningsvärde	0,0	0,0
Värdereglering	0,0	0,0
Certifikat	0,0	0,0
Anskaffningsvärde	0,0	0,0
Värdereglering	0,0	0,0
Övriga kortfristiga placeringar	0,0	0,0
Anskaffningsvärde	0,0	0,0
Värdereglering	0,0	0,0
Anskaffningsvärde vid årets slut	0,0	0,0
Orealiserad värdestegring vid årets slut	0,0	0,0
Summa kortfristiga placeringar	6,3	7,0

18 - Kassa och bank

Kassa	0,0	0,0
Bank och plusgiro	40,7	63,1
Summa kassa och bank	40,7	63,1

19 - Eget kapital

Ingående eget kapital	420,3	413,1
Varav ingående Resultatutjämningsreserv	100,1	98,8
Byte av redovisningsprincip finansiell leasing Bollegården	11,8	0,0
<i>Varav reserveras till Resultatutjämningsreserv</i>	<i>1,3</i>	<i>0,0</i>
Totalt ingående eget kapital	408,5	413,1
Årets resultat	4,5	2,1
Summa eget kapital	413,1	410,9

Under 2023 ändrades redovisningsprincipen för leasingen av Bollegårdens äldreboende. Förändringen innebär att tidigare års resultatpåverkan av nya principen redovisas direkt mot eget kapital. Till följd av korrigerad redovisningsprincip minskades Resultatutjämningsreserven med 1,3 mnkr vilket beslutades vid antagandet av årsredovisning 2023.

20 - Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

Ingående avsättning till pensioner inkl löneskatt	50,2	63,8
Nyintjänad pension	9,2	10,3
Årets utbetalningar	1,2	0,9
Ränte- och basbeloppsuppräknings	3,7	5,0
Ändring av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0
Övrig post	0,3	0,3
Omställningsstöd förtroendevalda	1,1	0,0
Förändring löneskatt	2,6	3,4
Summa avsatt till pensioner inkl löneskatt	63,8	81,2

Omställningsstöd till förtroendevalda avser tre politiker som avslutat sina uppdrag efter mandatperioden 2022. Eftersom utbetalning påbörjades i början av 2023 redovisades detta omställningsstöd som avsättning 2022. Sista utbetalningen gjordes januari 2024.

21 - Andra avsättningar

Avsatt för bidrag till Trafikverket

Redovisat värde vid årets början	0,0	9,3
Nya avsättningar	9,3	0,0
Anspråktaga avsättningar	0,0	0,0
Förändring av nuvärdet	0,0	0,0
Summa andra avsättningar	9,3	9,3

Bidrag till Trafikverket avser genomförande av gång och cykelväg Ballasjövägen – cirkulationsplats Bollebygd, väg 554, Bollebygd. Avtalet tecknades i slutet av 2023 och beloppet utgår från kostnadsbedömning utifrån 2023 års priser från Trafikverket. Då betalning ska ske löpande från och med byggstart vilket planeras ske i närtid har ingen nuvärdeberäkning av avsättningen gjorts.

22 - Långfristiga skulder

Långfristig upplåning i banker och kreditinstitut	66,0	81,0
Långfristig leasingskuld	41,5	41,3
Förutbetalda intäkter anläggnings-/anslutningsavgifter	22,7	23,2
Förutbetalda intäkter offentliga investeringsbidrag	4,0	4,0
Summa långfristiga skulder	134,1	149,5

Förutbetalda intäkter som regleras över flera år

Anläggnings-/anslutningsavgifter återstående antal år (vägt snitt)	39 år	47,87 år
Offentliga investeringsbidrag återstående antal år (vägt snitt)	35,52 år	34,95 år

23 - Kortfristiga skulder

Kortfristiga skulder till banker och kreditinstitut	0,4	0,2
Kortfristig del av leasingskuld	2,9	3,2
Leverantörsskulder	31,2	27,6
Moms och punktskatter	0,0	0,0
Personalens skatter, avgifter och avdrag	14,2	15,4
Upplupna personalkostnader (exkl. pensioner)	25,3	12,2
Upplupna pensionskostnader	18,2	21,8
Övriga kortfristiga skulder	11,3	11,8

Varav förutbetalda generella statsbidrag	3,5	3,5
Varav Förutbetalda riktade statsbidrag och kostnadsersättningar	6,0	6,0
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	6,1	11,5
Summa kortfristiga skulder	109,6	103,6

24 - Panter och därmed jämförliga säkerheter

Bollebygd Flässjum 4:98	0,3	0,3
Summa panter och därmed jämförliga säkerheter	0,3	0,3

25 - Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna

Ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998

Ingående ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998 inkl löneskatt	130,8	133,1
Årets utbetalningar	5,8	4,6
Ränte- och basbeloppsuppräknings	8,3	8,2
Övrig post	0,7	3,0
Förändring av löneskatt	0,5	0,1

Summa ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998 inkl löneskatt	133,1	133,9
--	--------------	--------------

Övriga pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder/avsättningar

Övriga pensionsförpliktelser från Borås	2,5	2,5
---	-----	-----

Utgående pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	135,7	136,4
--	--------------	--------------

Övriga upplysningar avseende pensioner

Utredningsgrad	98%	98%
----------------	-----	-----

26 - Övriga ansvarsförbindelser

Borgensåtagande kommunala bolag

Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder	217,0	217,0
Pensioner GRYAAB	0,0	0,0

Övriga borgens- och ansvarsförbindelser

Förlustansvar för egna hem	0,0	0,0
Gadden, fristående skola	2,8	2,8

Summa övriga ansvarsförbindelser

Summa övriga ansvarsförbindelser	219,8	219,8
---	--------------	--------------

Bollebygds kommun har i juni 2001 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 295 kommuner och regioner som per 2024-06-30 var medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest Ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Bollebygds kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2024-06-30 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 624 188 263 400 kronor och totala tillgångar till 630 304 972 567 kronor. Bollebygds kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 396 902 763 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 397 968 296 kronor.

27 - Leasing

Finansiella leasingavtal**Fastigheter**

Totala minimileaseavgifter	60,0	57,5
Nuvärde minimileasingavgifter	42,5	41,3
Därav förfall inom 1 år	2,5	2,5
Därav förfall inom 1-5 år	11,5	11,9
Därav förfall senare än 5 år	28,5	26,8

Maskiner och inventarier

Totala minimileasingavgifter	1,5	3,5
Nuvärde minimileasingavgifter	1,4	3,1
Därav förfall inom 1 år	0,5	0,7
Därav förfall inom 1-5 år	0,9	2,4
Därav förfall senare än 5 år	0,0	0,0

Samtliga finansiella leasingavtal avseende Fastigheter är koncerninterna och avser äldreboendet Bollegården. Implicit ränta har beräknats till 5,67 %. Av finansiella leasingavtal för Maskin och inventarier är samtliga koncernexterna.

Icke uppsägningsbara operationella leasingavtal överstigande 1 år**Minimileaseavgifter**

Med förfall inom 1 år	6,2	5,0
Med förfall inom 1-5 år	4,9	3,9
Med förfall senare än 5 år	0,0	0,0

Totala operationella och finansiella minimileaseavgifter	55,0	53,3
---	-------------	-------------

Måluppföljning

Kommunfullmäktiges mål

Nr	Mål	Prognosen är att målet kommer att...		
		uppnås	delvis uppnås	ej uppnås
Skola				
1	Skolorna i Bollebygds kommun ska tillhöra toppskiktet i landet, det mäts genom att följande nyckeltal ska visa på ett högre utfall än pendlingskommuner nära storstad	X		
Då värdet på satta indikatorer visar på uppåtgående resultat och resultaten från övriga skolsverige ännu inte gjorts tillgängliga är det svårt att bedöma om skolorna i Bollebygd tillhör toppskiktet i landet. Utbildningsnämndens verksamheter kommer fortsätta analysen av resultaten och redovisa dessa i årsberättelsen. Mot bakgrund av det förbättrade resultatet är prognosen är att målet kommer uppnås.				
Företagande				
2	Förvaltningarna och politikernas bemötande gentemot företagarna ska förbättras.		X	
Teknik- och servicenämnden, Bygg- och miljönämnden, kommunstyrelsen samt socialnämnden arbetar med målet. Bemötande är ett område som får lågt betyg i undersökningar, men har förbättrats något de senaste två åren. För att förbättra det ytterligare handlar det dels om att stärka bemötandet generellt men framför allt spegla handläggares, chefers och politikernas bemötande av enskilda personer och företag. Under året har näringslivsstrategin reviderats med fokus på tillgänglighet och bemötande. Handlingsplaner har tagits fram på nämnderna för att öka tillgängligheten gentemot företagarna. Arbetet av handlingsplanerna har delvis synts i mätningarna till följd av de förbättrade resultaten. Resultatet på den senaste mätning presenteras sista veckan i september. Prognosen är att målet delvis kommer uppnås, men det är svårt att göra en bedömning innan mätningen presenterats.				
3	Kommunen ska ha en god dialog med invånare, företag och andra intressenter samt ge bra service med hög tillgänglighet		X	
Under året har medborgardialoger kring planer och om kollektivtrafik genomförts. Även en digital tjänst har införts för att förenkla för företag att hitta lämpliga etableringslokaliseringar. Målet anses delvis uppfyllt och tangerar mål 2 i bemötande.				
4	Genom rådgivning och information skapas goda förutsättningar för att lagstiftningens ändamål tillgodoses		X	
Kommunstyrelsen fortsätter ha återkommande dialogmöten med företagatororganisationer, frukostmöten och att genomföra företagsbesök samt andra möten med näringslivsorganisationer. Information är ett område som kan utvecklas och bli tydligare. Inom upphandlingsområdet har det genomförts en hel del insatser, nya riktlinjer har tagits fram och samtliga chefer har fått en halvdagsutbildning där bl.a. förhållandet till lokala företag tas upp. Upphandling har även varit uppe som en punkt på en företagarfrukost.				

Företagare har önskat tematräffar inom olika områden som rör deras profession från kommunen. Under våren 2023 har tematräffar genomförts för kontrollansvariga och för byggnationer i kommunen och för entreprenörer som gräver brunnar och avlopp.				
Attraktiv arbetsgivare				
5	Bollebygds attraktivitet som arbetsgivare ska förbättras. Målet mäts genom årlig medarbetarenkät.	X		
Samtliga nämnder arbetar med målet utifrån lite olika perspektiv. Det kan konstateras att kompetensförsörjning är en utmaning på både kort och lång sikt. Samtliga förvaltningar upplever svårigheter i att rekrytera rätt kompetens till verksamheterna och även svårigheter att rekrytera vikarier. Det har genomförts en medarbetarenkät i kommunen för att ta reda på medarbetarnas upplevelse sitt arbete. Resultatet har ökat markant och visar på att medarbetarna är nöjda med sin arbetssituation och att de har ett utvecklande och meningsfullt arbete. Tros det goda resultatet finns förbättringsområden, bland annat visar enkäten att många medarbetare upplever att de inte hinner med sitt arbete på sin arbetstid, vilket kan leda till stress och en obalans mellan krav och resurser. Resultatet visar också på att arbetet med introduktion bör stärkas ytterligare och att arbetet med nolltolerans mot kränkande särbehandling bör fortsätta. Genom den röda tråden genomförs en systematisk dialog med medarbetare och chefer om balansen mellan krav och resurser. Dialogerna upplevs som meningsfulla av både chefer och medarbetare. Att erbjuda heltidsarbete är en viktig förutsättning för att befintliga och eventuella framtida medarbetare ska uppleva Bollebygds kommun som en attraktiv och bra arbetsgivare och förvaltningarna strävar efter att erbjuda heltidsanställningar. Störst utmaning i detta har socialförvaltningen. Sammantaget prognosticeras att målet kommer uppnås.				
6	Stärka kommunens kompetensförsörjning genom verksamhetsutveckling med fokus på digitalisering.	X		
Socialnämnden har genomfört en mängd åtgärder med fokus på digitalisering. Under våren har digitala medicinskåp implementerats i hemtjänsten, pilotprojekt avseende fjärrtillsyn är planerad under hösten samt utbyte av trygghetslarm. Utöver det pågår konsekvensbedömningar av nuvarande och framtida digitala lösningar. Kommunstyrelsen har under första halvåret planerat för en övergång till digitala lönespecifikationer. Under hösten planeras insatsen kunna vara genomförd och då kommer lönespecifikationer skickas ut digitalt istället för papper. Teknik -och servicenämnden har infört digitala körjournaler i kommunens fordon.				
Fritid				
7	Utveckla Rinnaområdet som fritids- och friluftsområde.		X	
Kommunstyrelsen har under våren fått information och en sammanställning av tidigare beslut, gällande detaljplan och vad som behöver göras för att kunna påbörja arbetet med att planera Rinnaområdet. Ett flertal äldre beslut behöver avslutas då förutsättningarna ändrats och nya beslut behöver fattas. När dessa beslut är fattade kan en mer aktiv planering och utveckling av Rinnaområdet påbörjas.				
8	Utveckla en aktiv och väl fungerande kulturskola på alla kommunala skolor.		X	
Bollebygd strävar efter att göra kulturskolan tillgänglig för fler barn och ungdomar. Det finns ett starkt engagemang och aktivt arbete för att öka deltagandet. Med 122 av 155 platser använda våren 2024, finns det en tydlig vilja att utöka och förbättra kulturskolans verksamhet. Genom att lösa utmaningar som ändamålsenliga lokaler och budget, kan Bollebygd skapa en mer inkluderande och berikande kulturskola för alla sina elever				

Hållbarhet, samhällsutveckling och miljö				
9	Samtliga nämnder ska arbeta med insatser som bidrar till att kommunens energianvändning minskar.	X		
Samtliga nämnder arbetar med insatser för att minska energianvändningen, däremot är det svårt att mäta effekten av insatserna eftersom det är så många andra faktorer som påverkar kommunens totala energianvändning. De största insatserna görs av teknik- och servicenämnden där en stor del av reinvesteringsbudgeten används till åtgärder i fastigheter vilket syftar till att minska energianvändningen. Exempel på insatser är att inköp av energieffektiva lampor samt inköp av 7 nya fossilfria bilar. En plan är framtagen för byggnation av solceller på flera av kommunens byggnader, för att genomföra dessa krävs dock budgettillskott. Prognosen är att målet kommer uppnås				
10	Andelen ekologiska livsmedel ska vara minst 52 % 2024		X	
Andelen ekologiska livsmedel uppgick efter augusti till 50 %. Prognosen är att målet delvis kommer delvis uppnås till följd av bristande tillgång hos leverantören under våren som förhoppningsvis kommer förbättras efter leverantörsbyte.				
11	Andelen närproducerade livsmedel ska vara minst 75 % 2024		X	
Andelen närodlade livsmedel var efter augusti 71 %, prognosen är samma som för ovanstående mål med samma anledning.				
Kollektivtrafik				
12	Utöka kollektivtrafiken i hela kommunen med störst fokus på Olsfors, Hultafors och Töllsjö.		X	
Dialog förs kontinuerligt med Västtrafik om behovet av utökning av kollektivtrafik. Kommunstyrelsen arbetsutskott och kommundirektör har också träffat regionutvecklingsdirektören i Västra Götalandsregionen för en dialog kring kollektivtrafik. Kommunen behöver parallellt arbeta med att få ut information om närtrafik och anropsstyrd trafik som är en del av kollektivtrafiken. Då kommunen inte äger frågan utan måste arbeta via Västtrafik är det svårt att helt på egen hand påverka utfallet. Prognosen är att målet uppfylls delvis.				

Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen

Av kommunfullmäktiges 12 verksamhetsmål prognosticeras att 8 kommer uppfyllas delvis och 4 uppfylls, inget mål prognosticeras att inte uppfyllas.

För målen som avser skola och företagande är det svårt att göra prognoser eftersom målen tar sikte på undersökningar eller jämförelser som ännu inte publicerats. Det gör att bedömningen kan förändras till årets slut.

De två målen inom hållbarhet, samhällsutveckling, och miljö som berör kost beräknas endast delvis uppnås, och har ett sämre utfall än föregående. Målen är högt ställda och bedöms som svåra att uppnå i dagsläget trots att kommunen ligger väldigt högt i nationella jämförelser. Inom energianvändning bedöms finnas en stor potential till ytterligare energieffektiviseringar vilket är ett område som behöver prioriteras.

De två finansiella målen bedöms komma vara uppfyllda. Se vidare stycket om god ekonomisk hushållning.

Kommunstyrelsen bedömer att det är ett utvecklingsområde att utveckla mål och indikatorer ytterligare.

Revisionsberättelse

Revisorernas bedömning av delårsrapport

9. Antagande av grönplan för Bollebygd tätort KS2024/8

§131

KS2024/8

Antagande av grönplan för Bollebygd tätort

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige
Kommunfullmäktige antar Grönplan för Bollebygd tätort.

Ärendet

Kommunstyrelsen gav 2022-12-07, §160, dåvarande samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram Grönplan för Bollebygd tätort, inom översiktsplanens områden T1, T5 och TGU1.

Kommunstyrelsen skickade 2024-02-27, §25, ut Grönplan för Bollebygd tätort på samråd. Remisstiden var till och med 2024-04-30. Under samrådstiden inkom nio yttranden, som alla har bemötts i samrådsredogörelsen. Yttrandena har resulterat i flertalet mindre revideringar av Grönplan för Bollebygd tätort. En sammanfattning av dessa revideringar finns att läsa i samrådsredogörelsen.

Grönplan för Bollebygd tätort kartlägger tätortens grönområden utifrån deras ekologiska och sociala värden. Detta har gjorts genom framtagandet av tre utredningar: naturvärdesinventering, sociotopkartering och ekosystemtjänstanalys. Dessa bidrar till ett ökat kunskapsunderlag, men utredningarna har även legat till grund för de riktlinjer som tagits fram som en del av grönplanen. Kunskapsunderlaget tillsammans med riktlinjerna avser att bidra till mer långsiktigt hållbara beslut rörande tätortens grönområden. Riktlinjerna har utgått från tre tematiska områden; ekologiska värden, sociala värden och reglerande ekosystemtjänster. Därmed belyser Grönplan för Bollebygd tätort dess grönområden utifrån olika perspektiv och ger en nyanserad bild av de värden som går att återfinna i grönområdena.

2010 togs "Naturvårdsprogram för Bollebygds kommun" fram, en kommuntäckande kartläggning av naturvärden. Denna har inte antagits politiskt och behöver därmed inte heller upphävas. När Grönplan för Bollebygd tätort antas, kommer denna däremot ersätta Naturvårdsprogrammet för Bollebygds kommun som kunskapsunderlag, inom avgränsningen för Grönplan för Bollebygd tätort.

Grönplanen leder inte till några direkta ekonomiska kostnader. Däremot kan indirekta kostnader uppstå till följd av eventuella beslut om att genomföra åtgärder i linje med de riktlinjer som anges.

Förvaltningen bedömer att Grönplan för Bollebygd tätort ligger i linje med antagen översiktsplan och planeringsstrategi. Den utgör ett viktigt planeringsunderlag och strategiskt ställningstagande för fortsatt utveckling samt bevarande av de gröna värden som finns i Bollebygds kommun. Grönplanen bedöms som lämplig att antas.

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar Grönplan för Bollebygd tätort.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- §110 KSAU Antagande av grönplan för Bollebygd tätort
- Grönplan för Bollebygd tätort, antagandehandling
- Bilaga 1, Grönplan för Bollebygd tätort
- Bilaga 2, Grönplan för Bollebygd tätort
- Bilaga 3, Grönplan för Bollebygd tätort, antagande
- Samrådsredogörelse, Grönplan för Bollebygd tätort

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Grönplan för Bollebygds tätort

Plan- och exploateringsavdelningen

Kommunstyrelseförvaltningen

Antagen 2024-XX-XX

Foto på granskog. Bild: EnviroPlanning AB.

Info om ändringar inför antagande (tillfällig text):

- Ny text har markerats i rött
- Det står "Ny" i röd text bredvid de nya kartor som tillförts
- En röd asterisk markerar att en del av den tidigare texten har strukits eller ersatts av ny text. Ofta syftar detta endast till kortare textstycken eller enstaka meningar.

Titel: Grönplan för Bollebygd tätort

Antagen: 2024-XX-XX

Författare: Plan- och exploateringsavdelningen, Kommunstyrelseförvaltningen, Bollebygds kommun

Grafisk form och layout: Plan- och exploateringsavdelningen, Bollebygds kommun

Foton: Om inget annat är angivet står Bollebygds kommun som ägare av de foton som inkluderas i grönplanen.

Genomförandet av Bollebygds tätorts grönplan har medfinansierats av statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt.

Förord

Grönområdena i Bollebygds tätort spelar en viktig roll för dess fortsatta utveckling, då de bidrar till såväl ekologiska som sociala värden samt spelar en stor roll i klimatanpassningsarbetet. För att säkerställa att tätortens grönområden hanteras på ett enhetligt och långsiktigt hållbart sätt har *Grönplan för Bollebygds tätort* tagits fram.

Grönplan för Bollebygds tätort, fortsättningsvis refererad till som grönplanen, består huvudsakligen av två delar; politiskt antagna riktlinjer samt kunskapsunderlag. Grönplanen syftar till att vägleda både politik och förvaltning i deras arbete som berör Bollebygds grönområden, främst i form av fysisk planering och skötsel.

Medverkande i arbetet med Bollebygd tätorts grönplan

Politisk styrgrupp

Ulf Rapp (S), KS ordförande

Daniel Persson (SD), KS 1:a vice ordföranden

Ingridh Anderén (M), KS 2:a vice ordföranden,

Jonny Svensson (S), fd. samhällsbyggnadsnämndens ordförande

Rune Kennborn (KD), fd. samhällsbyggnadsnämndens vice ordförande

Rose-Marie Grune (MP), ledamot

Tomas Ridell (V), ledamot

Joakim Wahlberg (L), ledamot

Fredrik Olofsson (C), ledamot

Madeleine Söderlund (FR), ledamot

Medverkande tjänstepersoner

Anna Lund, Plan- och exploateringschef

Erika Eliasson, samhällsplanerare

Diddi Carlson, planhandläggare

Ewa Andersson, parksamordnare

Andreas Andersson, parksamordnare

Medverkande konsulter

Helen Ashman, planarkitekt *Norconsult AB*

Dennis Jonason, ekolog *EnviroPlanning AB*

Sofia Berg, ekolog *EnviroPlanning AB*

Karl Persson, GIS-ingenjör *Sweco Sverige AB*

David Modig, GIS-ingenjör *Sweco Sverige AB*

Innehållsförteckning

Ordlista	6
Kapitel 1: Inledning	8
Bakgrund	10
Syfte	10
Process	10
Avgränsning	11
Kapitel 2: Förutsättningar	12
Geografiska förutsättningar	14
Klimatanpassning	14
Grönplanens förhållande till strategiska styrdokument	15
Hot- och påverkansfaktorer	18
Kapitel 3: Strategiska ställningstaganden	20
Strategiska ställningstaganden	22
Fokusområden och riktlinjer	23
Skadelindrings-hierarkin	24
Kapitel 4: Fokusområden	26
Fokusområde 1: Ekologiska värden	28
Fokusområde 2: Sociala värden	38
Kapitel 5: Fortsatt arbete	50
Uppföljning och fortsatt arbete	52
Referenslista	53

Ordlista

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald innebär att det finns en stor variation i naturen. Variationen syftar både till att det finns flera olika typer av ekosystem och naturliga livsmiljöer, men även att dessa i sig innehåller en stor variation av arter, som i sin tur har stor genetisk variation. Den biologiska mångfalden har stor direkt effekt på ekosystemens funktion och fortvarande, vilket påverkar dess förmåga att leverera många av de ekosystemtjänster som människan är beroende av.

Additionalitet

Enligt Naturvårdsverket hänger begreppet *additionalitet* ihop med begreppet *ingen nettoförlust* och handlar om att kompensationsåtgärden ska eller bör tillföra nytta för bevarandet av biologisk mångfald utöver det som skulle ha skett utan att kompensationsåtgärden genomförts för att ingen nettoförlust ska anses uppnått. Åtgärder som ingår i ett ordinarie och planerat genomförande av naturvårdsåtgärder anses därför inte uppfylla kravet på additionalitet. För att avgöra om additionalitet nås behövs en bedömning kring hur den biologiska mångfalden hade utvecklats oberoende av kompensationsåtgärden. Detta leder till en relativt stor tolkningsmån. En del menar att skydd av natur kan vara en kompensationsåtgärd och leda till additionalitet, medan andra menar att enbart skydd inte räcker som kompensationsåtgärd utan att habitat och ekosystem måste nyskapas eller restaureras för att additionalitet ska uppnås.

Dagvatten

Tillfälligt förekommande regn- och smältvatten som avrinner från markytor, tak och andra konstruktioner. Begreppet kan även inkludera uppsträngande grundvatten.

Detaljplan

Genom framtagandet av en detaljplan reglerar kommunen den utpekade platsens mark- och vattenanvändning. Detaljplanen är juridiskt bindande och dess innehåll ligger till grund för beslut om bygglov och annan lovgivning.

Ekosystem

Ett ekosystem är allt levande och den miljö som finns i ett område i naturen, där alla delar jobbar tillsammans. Växter, djur, småkryp, vatten, maskar – alla delar är viktiga. Ett ekosystem kan till exempel vara ett korallrev, en skog eller området runt en stubbe.

Ekosystemtjänst

Ekosystemtjänst är ett begrepp som enligt Naturvårdsverket används som ett sätt att beskriva ekosystemens funktion och nytta för människan. Begreppet synliggör vårt beroende av fungerande ekosystem, både för människans välbefinnande och överlevnad. Exempelvis behöver vår livsmedelsproduktion ekosystemtjänster såsom pollinerande insekter, bakterier och maskar som gör jorden bördig och insekter som är naturliga bekämpare av oönskade skadedjur i våra grödor.

Fysisk planering

Planläggningen av hur mark- och vattenområden ska eller bör användas. Detta kan exempelvis innefatta var bebyggelse eller infrastruktur ska ligga och hur den bör vara utformad eller vilka grönområden som bör bevaras.

Grönområde

Begreppet grönområde är ett samlingsnamn för alla vegetationsklädda ytor, exempelvis gräsmattor, parker, betesmarker eller naturområden.

Grön infrastruktur

Alla grönområden i ett större område bildar tillsammans ett nätverk, en infrastruktur, som binder samman olika typer av grönområden och skapar en helhet. Denna helhet kallas för grön infrastruktur, då den precis som övrig infrastruktur utgör en mycket viktig funktion i samhället. Den gröna infrastrukturen utgör en grundläggande förutsättning för den biologiska mångfalden.

Grönstråk

Ett grönstråk utgörs av grönområden av varierande storlek och ekologiskt värde som tillsammans bildar ett längre stråk av grönska. Dessa möjliggör för individer av olika arter att förflytta och sprida sig i landskapet. Att bevara stråken blir därför viktigt i arbetet med att skydda och utveckla den biologiska mångfalden och tillgången till ekosystemtjänster. Stråken bidrar även positivt till friluftsliv och rekreation. **Genom att ett stort antal grönstråk binds samman bildas vad som ovan benämns som grön infrastruktur.**

Hårdgjord mark

Hårdgjord mark är markytor som är täckta av hårt material såsom asfalt, stenplattor eller hårt packat grus. Dessa ytor är en viktig del i samhällets infrastruktur då de exempelvis utgör bilvägar, parkeringar eller torgytor. Materialet gör att marken blir fysiskt stabilt,

men innebär även att det blir nästan ogenomträngligt för vatten. Hårdgjord mark ökar därför risken för översvämning då vattnets förmåga att rinna undan minskar, vilket på vissa platser riskerar att leda till stora skador på egendom. De hårdgjorda ytorna förändrar även tillgången på vatten och näring i marken och påverkar därmed ekosystemen och förutsättningar för ekosystemtjänster.

Kantzon

En kantzon är det område där marken övergår från en marktyp till en annan, exempelvis från skog till jordbruksmark eller från ängsmark till exploaterat område. Kantzonens främjar spridning av arter i landskapet, skapar en ökad biologisk mångfald i övergångszonen med stor artvariation, bidrar till skydd/gömdställen för djur och insekter, minskar eventuella erosioner och fungerar som vindfång.

Kantzonseffekt

Kantzonseffekten innebär att ekosystemet inom kantzonen delvis påverkas av den intilliggande marktypen och de förhållanden som råder där. Vid användningen av begreppet kantzonseffekt i grönplanen syftar man främst till effekten av de nya kantzoner som uppstår vid exploatering i ett grönområde. Sådana kantzoner kan bland annat exponeras för ljud- och ljusföroreningar, vilket påverkar ekosystemet negativt. Om exploatering tillåts i direkt anslutning till områden med höga naturvärden riskerar dessa därmed att komma till skada, då de utsätts för mer störningar än tidigare.

Klimatanpassning

Åtgärder som syftar till att skydda miljön och människors liv, hälsa och egendom genom att samhället anpassas till de konsekvenser som ett förändrat klimat kan medföra för mark, vatten och bebyggelse.

Miljöbalken (1998:808)

Lagstiftning som trädde i kraft 1 januari 1999. Miljöbalken berör områden såsom miljöskydd, naturvård, renhållning och hälsoskydd.

Plan- och Bygglagen (2010:900)

Lagstiftning som ursprungligen trädde i kraft 1987 och som 2010 antogs på nytt, då med större uppdateringar och tillägg. Plan- och Bygglagen reglerar planläggning av mark- och vattenanvändning samt byggande och syftar till att främja en jämlik och hållbar samhällsutveckling.

Resiliens

Förmågan hos ett system att hantera och återhämta sig mot olika typer av störningar, så att viktiga funktioner som systemet tillhandahåller inte går förlorade. Ett system kan vara ett ekosystem, ett samhälle, en ekonomi eller en stad. Det kan handla om en skogs förmåga att återhämta sig efter en storm eller en brand, eller ett samhälles förmåga att klara sig vid eller återhämta sig från en naturkatastrof.

Skadelindringshierarkin

Skadelindringshierarkin är ett förhållningssätt som tillämpas vid exempelvis fysisk planering eller byggnation, för att minimera skador på miljön. Hierarkin är uppdelad i fyra steg: i första hand ska skador undvikas och i andra hand minimeras. I tredje hand ska negativa effekter på miljön restaureras och som sista alternativ ska skadorna kompenseras för genom olika typer av åtgärder.

Sociala värden

Sociala värden är ett brett begrepp men användningen i grönplanen kan främst liknas med begreppet upplevelsevärden. Det kan exempelvis handla om möjligheten att rasta hunden, jogga, plocka svamp eller **möta andra människor**. Sociala värden är en viktig resurs för samhället när det gäller människors välbefinnande, hälsa, livsmiljö, regional utveckling och turism.

Tillgänglighet

Ett tillgängligt område är utformat på ett sätt som möjliggör för personer att tillträda en plats, oberoende av dess fysiska förmåga. Det kan också inkludera kvaliteter såsom tydlig skyltning, sittplatser längs vägen och tydliga entréer, vilket bland annat ökar områdets orienterbarhet och trivsamt.

Översiktsplan

Genom framtagandet av en översiktsplan föreslås hur kommunen bör utvecklas i framtiden sett till dess mark- och vattenanvändning. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men utgör ändå ett viktigt verktyg och ligger till grund för framtida fysisk planering och lovgivning. Kommunen ska enligt lag alltid ha en aktuell översiktsplan.

Kapitel 1: Inledning

Följande kapitel ger en inblick i grönplanens bakgrund, syfte, geografiska avgränsning och process. Analyserna som har utförts i samband med arbetet och syftet med dessa beskrivs även.

Läsanvisningar

Läsanvisning! I detta dokument kommer Grönplan för Bollebygds tätort benämnas grönplan för att underlätta läsningen.

Kapitel 1: Inledning

Första kapitlet beskriver grönplanens funktion, inriktning och avgränsning.

Kapitel 2: Förutsättningar

Andra kapitlet beskriver hur grönplanen förhåller sig till olika hot- och påverkansfaktorer, till internationella, regionala och lokala mål och strategier, samt behovet av klimatanpassning.

Kapitel 3: Politiska ställningstaganden

I tredje kapitlet presenteras grönplanens tre fokusområden med tillhörande politiskt antagna riktlinjer. Därtill förklaras skadelindringshierarkin och dess tillämpning vid framtida ställningstaganden som rör grönområden.

Kapitel 4: Fokusområden

I fjärde kapitlet ges en mer djupgående beskrivning av fokusområdenas riktlinjer. Därefter sammanfattas de underlagsrapporter som legat till grund för de framtagna riktlinjerna, vilket ger en tydlig bild av Bollebygds tätorts nuvarande förutsättningar.

Kapitel 5: Fortsatt arbete

I femte kapitlet beskrivs uppföljning av samt fortsatt arbete med grönplanen.

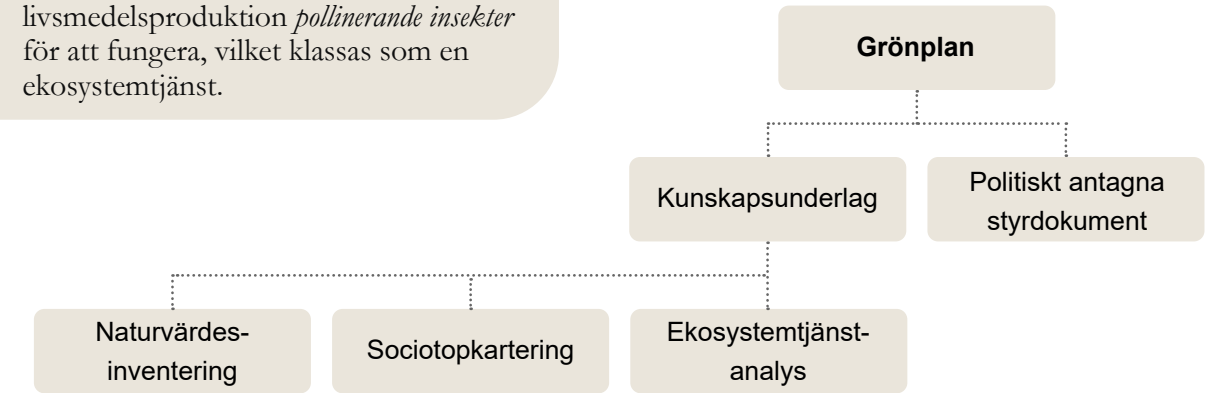
Bakgrund

Kommunfullmäktige gav 2022-12-07 § 160 samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram en grönplan för Bollebygds tätort. Resterande delar av kommunen ska enligt uppdraget studeras i senare etapper.

Grönplanen har tagits fram som ett fristående dokument, och har därmed inte behövt förhålla sig till Plan- och Bygglagens (2010:900) bestämmelser gällande process och innehåll. Grönplanen antas politiskt och fyller därför en viktig funktion, då dess riktlinjer möjliggör för att mer strategiska och långsiktiga beslut kan fattas.

Tre underlagsrapporter har tagits fram som ett kunskapsunderlag till grönplanen; naturvärdesinventering, ekosystemtjänstanalys och sociotopskartering. Syftet med dessa är att kartlägga områdets nuvarande förutsättningar samt belysa dess olika kvaliteter och brister. Med detta underlag som utgångspunkt har riktlinjer tagits fram rörande hanteringen av grönområden. Därigenom ger grönplanen en tydlig riktning för kommunens fortsatta utveckling. Detta rör både bevarande och utveckling av naturområdenas kvaliteter, men även utvecklingen av den bebyggda miljön. Planen hjälper även till att bryta ner relevanta miljömål och konkretisera vad dessa innebär för just Bollebygds kommun. Som ett resultat stärker Bollebygds kommun sitt bidrag till en mer hållbar samhällsutveckling.

Ekosystemtjänst är ett begrepp som beskriver ekosystemens funktion och nytta för människan. Begreppet synliggör vårt beroende av fungerande ekosystem, både för människans välbefinnande och överlevnad. Exempelvis behöver vår livsmedelsproduktion *pollinerande insekter* för att fungera, vilket klassas som en ekosystemtjänst.

Figur 1. Illustrerar grönplanens huvudsakliga innehåll; politiskt antagna riktlinjer och kunskapsunderlag. Kunskapsunderlaget består av en naturvärdesinventering, sociotopskartering och en ekosystemtjänstanalys.

Syfte

Grönplanen syftar till att utgöra ett underlag inför kommande beslutsfattande rörande hantering och utveckling av grönområdena i Bollebygds tätort. Genom utökat kunskapsunderlag och politiskt antagna riktlinjer vägleder grönplanen politiska beslut och plan- och exploateringsavdelningens samt parkenhetens löpande arbete.

Process

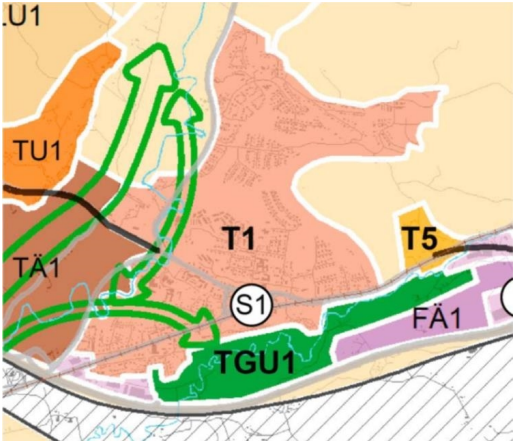
Kommunstyrelseförvaltningens plan- och exploateringsavdelning har varit ansvarig för framtagandet av grönplanen. Som grund för grönplanen har tre underlagsrapporter tagits fram, i form av en naturvärdesinventering, ekosystemtjänstanalys samt en sociotopskartering. Dessa har lokaliserat och värderat olika kvaliteter och brister vad gäller Bollebygds tätorts naturvärden, ekosystemtjänster och sociala värden. Med underlagsrapporterna samt de regionala och nationella miljömålen som utgångspunkt utformade förvaltningens arbetsgrupp, i samarbete med den politiska styrgruppen, riktlinjer för att stärka de kvaliteter och åtgärda de brister som identifierats i rapporterna.

I ett sista skede skickades grönplanen ut till arbetsgruppen för granskning, innan kommunstyrelsen 2024-02-27 beslutade om att låta planen gå ut på samråd. Efter mindre justeringar antogs grönplanen av kommunfullmäktige den XX. Grönplanen bör aktualitetsprövas varje mandatperiod, med fördel i samband med att planeringsstrategin tas fram. Plan- och exploateringsavdelningen är ansvarig för aktualitetsprövningar och framtida uppdateringar av grönplanen.

Avgränsning

Grönplanen avgränsas geografiskt till Bollebygds centrala delar samt delar av Rinnaområdet (se karta 2). Avgränsningen har utgått från översiktsplanens utvecklingsområden T1, T5 och TGU1, som totalt motsvarar cirka 400 hektar (4 kvadratkilometer). Detta motiveras med att översiktsplanen föreslår att en stor andel av nybyggnationen i kommunen ska ske inom detta område. Det är därför viktigt att vara medveten om vilka värden som finns här, för att förebygga att dessa går förlorade. **Varpås skogar har inte inkluderats, eftersom någon större exploatering i området inte är planerad. Delar av Getabrohult är inte heller inkluderat i grönplanen, med motiveringen att det i översiktsplanen är utpekad som möjlig lokalisering för verksamhetsmark. Dessa områden kommer därför undersökas närmare i samband med en sådan planläggning, då naturvärdesinventering som genomförs i samband med en detaljplan har en än högre detaljeringsnivå än den som är genomförd i grönplanen. Vad gäller naturvärdena i Nolåns dalgång så är dessa kända sedan tidigare och därför tas inte heller dessa med i avgränsningen.**

En tematisk avgränsning har gjorts, där grönplanen uppmärksammar grönområdenas nuvarande naturvärden samt sociala värden. Avgränsningsområdets blåstruktur, alltså dess åar och dammar, är inte inkluderade i grönplanen. Ekologiska och sociala värden i anslutning till blåstrukturen har undersökts, men däremot inga av de ekologiska värden som finns under vattenytan.

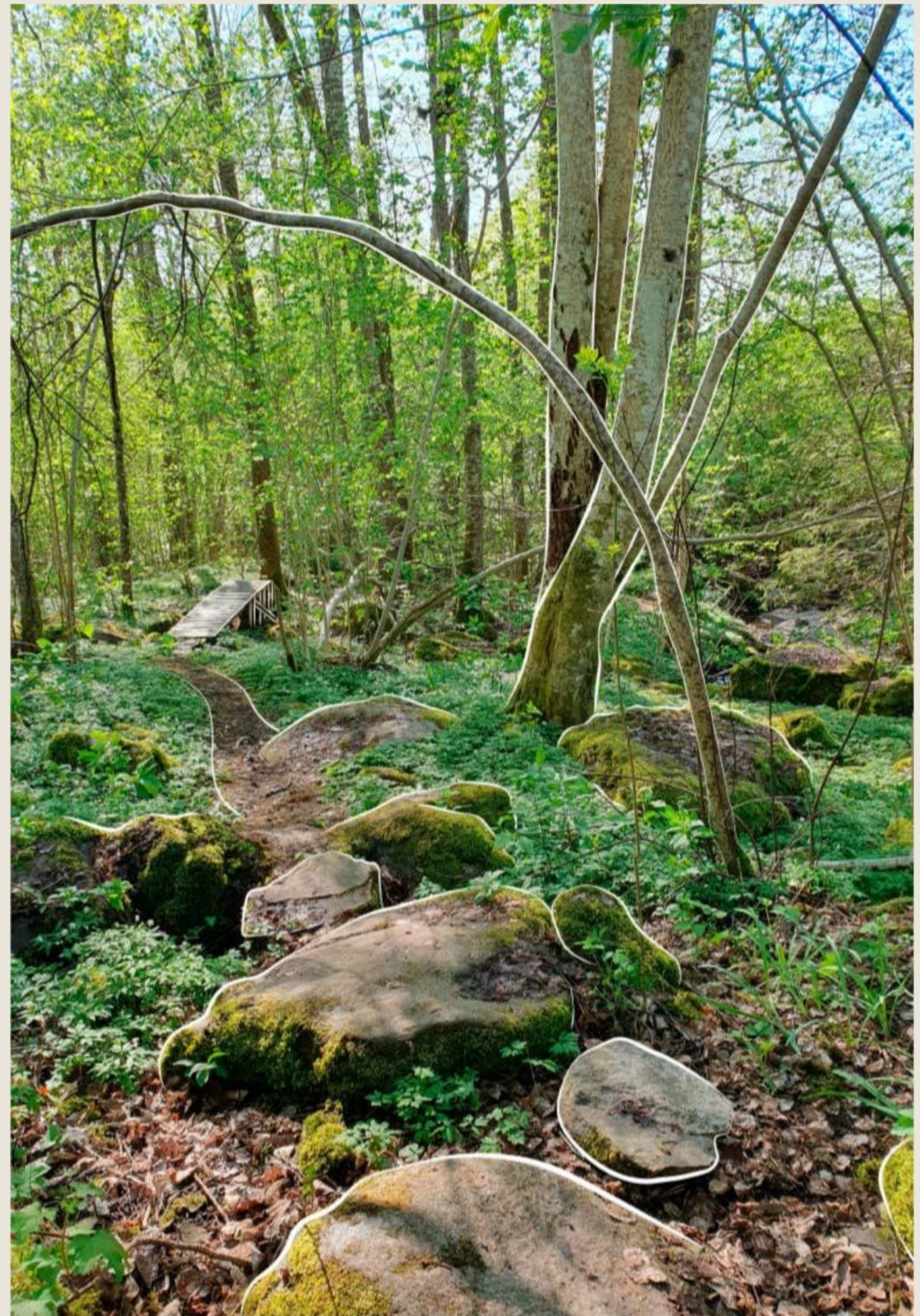
Karta 1. Visar översiktsplanen över Bollebygd tätort. Grönplanens område utgår från översiktsplanens områden T1, T5 och TGU1.

Karta 2. Visar grönplanens geografiska avgränsning. Avgränsningsområdet sträcker sig från Tyttet i norr till Rinna-området i söder samt från Kullamotet i väster till Grönkulleområdet i öster. Avgränsningen är utformad för att inkludera tätortens huvudsakliga bostads- och verksamhetsområden.

Kapitel 2: Förutsättningar

I detta kapitel presenteras en rad olika förutsättningar som grönplanen behöver förhålla sig till, från dess geografiska förutsättningar och ett förändrat klimat till internationella, nationella, regionala och kommunala mål och strategier. Dessa har utgjort utgångspunkten vid framtagandet av grönplanen och har spelat en viktig roll i dess utformning och innehåll.

Geografiska förutsättningar

Bollebygds tätort är lokaliserad på en ås mellan Söråns och Nolåns dalgångar, vilket ger de boende utblick över det böljande landskapet som omger orten. Med dalgångarna i söder och väster och ett mer kuperat område i öster, omges Bollebygds tätort av såväl skog som odlingslandskap. Detta gör att många Bollebygdsbor har närhet till naturen, vilket är något som vid dialog med invånarna beskrivits som mycket värdefullt.

Trots att stora grönområden omger Bollebygds tätort är även natur- och parkområden inom orten av stor vikt. Dessa bidrar ofta med andra typer av värden än omkringliggande skogsområden, exempelvis mötesplatser, lek, sittplatser i en lugn miljö och närhet till grönområden. Tätortens grönområden bidrar även till sammanhängande grönstråk genom de bebyggda områdena, som kopplar samman den kringliggande grönstrukturen. På så vis kan djur och växter förflytta och sprida sig genom tätorten, vilket är av stor vikt för den biologiska mångfaldens bevarande och utveckling.

Klimatanpassning

Klimatförändringarna bidrar till en ökad risk för extremväder. I framtiden beräknas Sverige drabbas allt oftare av värmeböljor och ökade mängder nederbörd, något som till viss del kan regleras med hjälp av grönytor. Ett mer strategiskt förhållningssätt till tätortens grönområden kan därmed göra Bollebygd till ett mer resiliellt samhälle som är mer motståndskraftigt vid extremväder.

Genom att bevara, tillskapa och sköta grönområden på rätt sätt kan de negativa effekterna av skyfall minska, eftersom grönområden kan omhänderta stora mängder regnvatten. Exempelvis kan ett parkområde på 1000 kvadratmeter med ett jorddjup på minst 3 meter fördröja omkring 75 kubikmeter vatten (c/o City 2014). Genom att arbeta förbyggande mot översvämningar minskar även risken för erosion och skred.

Grönska kan även bidra till sänkta temperaturer vid värmeböljor. Enligt forskningen kan parker ha upp till 5 grader lägre temperatur än i den omgivande staden. Dessa siffror går inte att rakt av applicera på Bollebygd, men är ändå talande för grönskans effekt på det lokala klimatet.

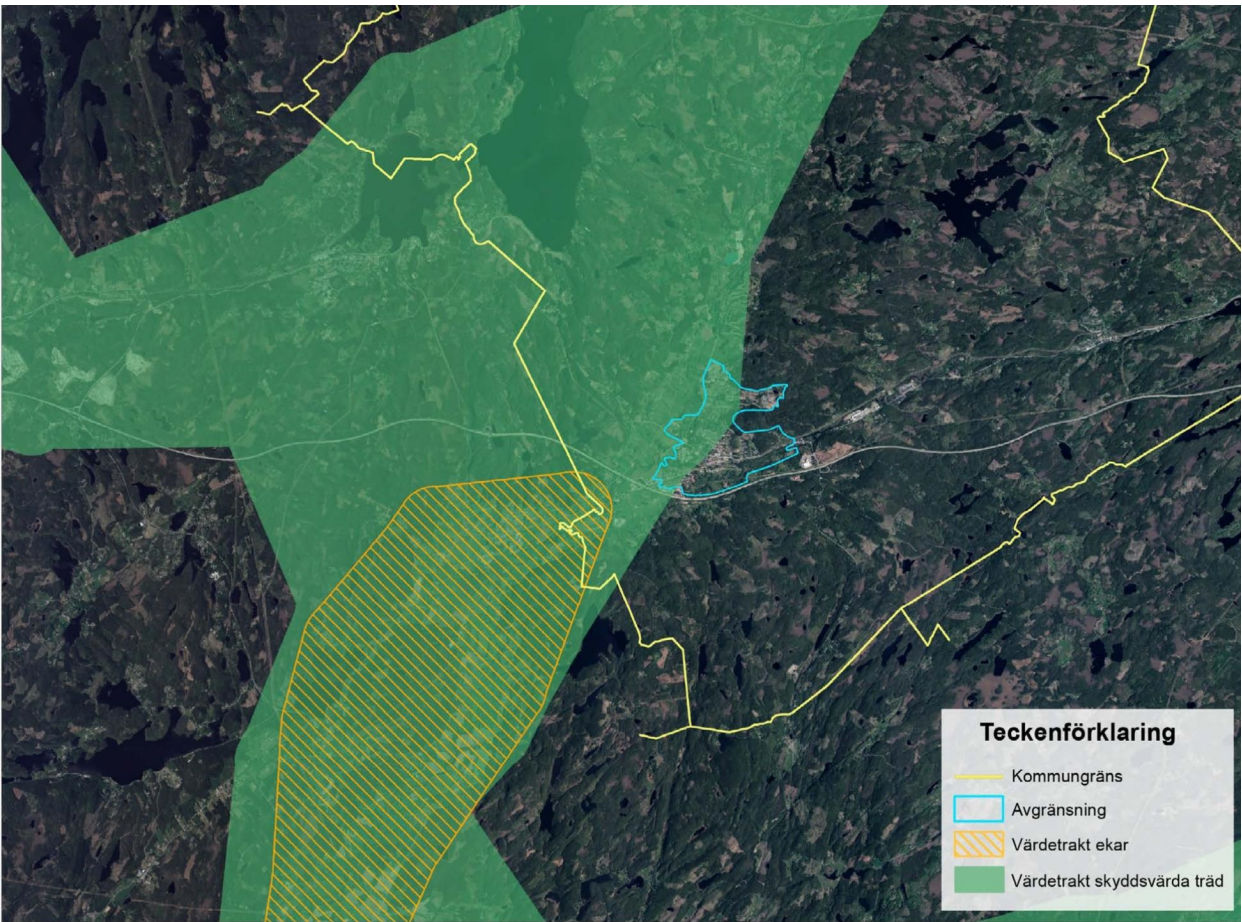
Grönområden ses av dessa skäl som grundläggande verktyg i klimatanpassningsarbetet.

Tidigare kartläggningar och gällande naturskydd

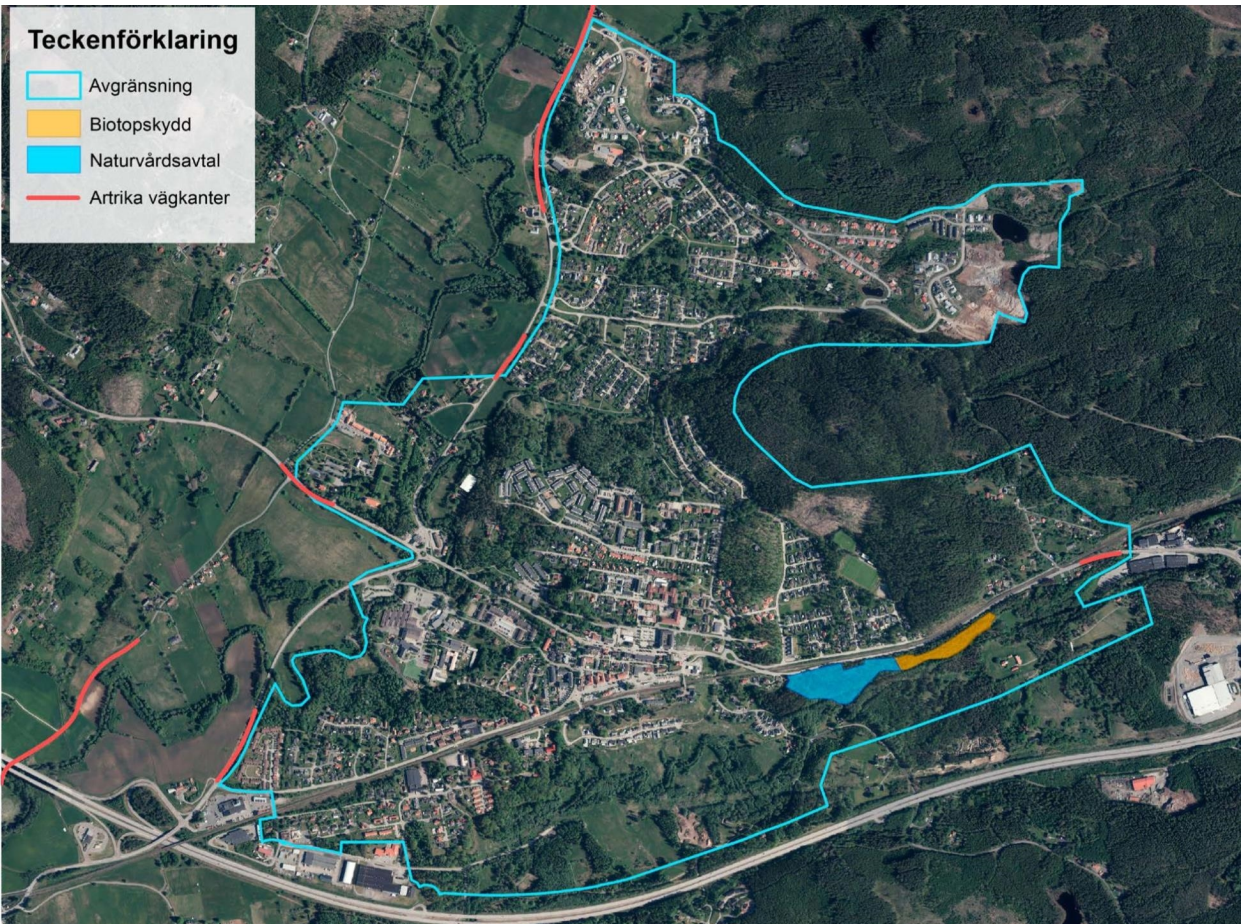
Det finns sedan tidigare en rad kartläggningar som är relevanta för grönplanen. Det finns både underlag som pekar ut områden med identifierade naturvärden samt områden vars natur redan idag är skyddad.

Karta 3 utgörs av en mer utzoomad karta för att visa på hur grönplanens avgränsningsområde hänger ihop med omkringliggande landskap. Här visas två kartlager framtagna av Länsstyrelsen Västra Götaland: värde-trakt för lövträd och värde-trakt för ek. Med värde-trakt menas i detta fall ett större område där lövträd alternativt ekar står tillräckligt tätt för att de mer lättspredda arterna som är beroende av dessa träd ska kunna överleva, t.ex. mindre hackspett.

Karta 4 visar istället områden inom eller i direkt anslutning till grönplanens avgränsningsområde. Sedan 2023 äger kommunen fastigheten med det utpekade biotopskyddsområdet samt området med naturvårdsavtal, något som kommunen därför behöver förhålla sig till i enlighet med de avtal som är skrivna. De utpekade artrika vägkanterna sköts däremot av Trafikverket, men det kan ändå vara bra att kommunen har en medvetenhet kring de naturvärden som finns där.

Karta 3. Värde-trakter för skyddsvärda träd och värde-trakter för ekar.

Karta 4. Områden med naturvårdsavtal och biotopskydd samt artrika vägkanter utpekade av Trafikverket.

Ny

Ny

Hot- och påverkansfaktorer

Grönstrukturen bidrar till många positiva effekter för Bollebygds tätort. En nyckel till en långsiktig och hållbar grönplanering är att uppmärksamma och hantera hot- och påverkansfaktorer i ett tidigt skede och på en övergripande strategisk nivå. På så sätt kan riskerna för hot- och påverkansfaktorer minimeras, liksom risken för negativa, kumulativa effekter. Nedan presenterade hot- och påverkansfaktorer har sin utgångspunkt i Länsstyrelsen Västra Götalands regionala handlingsplan för grön infrastruktur, med mindre anpassningar till Bollebygds förutsättningar.

Fragmentering av landskapet

Fragmentering av landskapet är en av de största utmaningarna för en fungerande grönstruktur och innebär att större sammanhållande grönområden delas upp till mindre områden med svaga eller inga kopplingar mellan varandra. Barriärer kan exempelvis utgöras av bebyggelse, vägar och järnvägar. Det kan också handla om avverkning, uppodling och igenplantering som leder till små och utspridda grönområden. Fragmentering drabbar särskilt arter med dålig spridningsförmåga och begränsar arter som är beroende av ett variationsrikt landskap.

Buller och ljus

Buller påverkar såväl människor som djur negativt och är därför en påverkansfaktor att ta hänsyn till. Buller kan bland annat orsaka beteendeförändringar och göra det svårare för djur att kommunicera. Landskapets och stadens belysning påverkar balansen i ekosystemen. Många nattaktiva djur påverkas negativt både vid födosök, fortplantning och spridning. Djurens dygnsrytm kan också påverkas, liksom deras förmåga att kommunicera och orientera sig. För växter kan blomningstid och lövfällning påverkas.

Skred

Skred och erosion utgör ett hot mot bebyggelse och samhällsfunktioner och att skred- och erosionssäkra kan därför ibland vara nödvändigt. Skred är när en sammanhängande jordmassa kommer i rörelse. Erosion är nötning och borttransport av jord och berg som kan orsakas av till exempel vatten eller vind. Erosion kan leda till ras och skred längs vattendrag och branta sluttningar. Hårda skydd mot skred och erosion så som spontning och strandskoning kan påverka grönstrukturen och dess biologiska mångfald negativt. Det finns dock möjlighet att minska risken för skred och erosion genom biologiska och naturanpassade metoder, vilket inte har samma negativa effekt på den biologiska mångfalden. I kommunens översiktsplan (2022) finns kartsnitt som visar områden med sämre stabilitetsförhållanden inom grönplanens avgränsningsområde.

Påverkan från bebyggelse och infrastruktur

Den byggda miljön påverkar gröna infrastrukturen på olika sätt, bland annat genom att orsaka barriärer och fragmentering och på så sätt orsaka brister i spridningssamband. Samtidigt finns det möjlighet att vid bebyggelseutveckling eller förändring av befintlig bebyggelsestruktur förbättra eller åtgärda brister i den gröna infrastrukturen. Det kan göras genom att exempelvis skapa naturvärden eller stärka svaga grönstråk.

Hårdgjorda ytor, både horisontella och vertikala, kan stoppa spridningssamband genom att avskräcka djur från att passera. Samtidigt kan trädgårdar och parker fungera som spridningskorridorer. Påverkan vid en exploatering beror på hur tätbebyggt det blir och hur placeringen blir i förhållande till gröna samband. Stora exploateringar för verksamheter i randområden kring tätorter kan ha stor negativ påverkan, jämfört med bostadsområden som ofta är grönare med mindre hårdgjorda ytor.

Väg och järnväg

I anslutning till infrastruktur kan det finnas livsmiljöer av betydelse för biologisk mångfald. Vägar leder samtidigt till intrång och skapar barriärer och fragmentering i naturmiljön, vilket motverkar en fungerande grönstruktur. Barriärerna minskar djurens rörelsemöjligheter och medför att populationer riskerar att isoleras ifrån varandra, vilket skapar en sårbarhet och ökad risk för utdöende. Barriäreffekten varierar beroende på bland annat antalet fordon och dess hastighet, samt vilken typ av djurart det handlar om. Bollebygds tätort har genom järnvägen och motorvägen två större barriärer att hantera och beakta i den gröna planeringen. För mindre djurarter, till exempel grodor, kan även småvägar vara livshotande barriärer. Säkra passager i form av ekodukter, vägtrummor med mera kan därför vara viktiga.

Klimatförändringar

Klimatförändringar pekas ut som ett av de allvarligaste hoten mot biologisk mångfald. Även om utsläppen minskar kommer genomgripande förändringar att ske, bland annat med ökad andel värmeböljor och ökad nederbörd i form av skyfall. Tillrinning av vattendrag beräknas öka med 5-15% vid mitten av seklet, med störst ökning vintertid.

Sårbara arter hotas mest av klimatförändringar. De arter som är beroende av en speciell livsmiljö är extra känsliga medan naturmiljöer med fler arter och större populationer är bättre rustade. Samspelet mellan växter och djurs livscyklar kan komma i obalans när klimatet förändras. Exempelvis kan grodyngel utvecklas snabbare i värmen, samtidigt som det kanske inte finns något för dem att äta så tidigt på säsongen. Växter och djur kommer inte att hinna anpassa sig då klimatförändringarna kommer att ske under kort tid och känsliga arter riskerar därför att slås ut. Fungerande grönstråk kan underlätta anpassningen.

Ett av de största hoten mot biologisk mångfald i ett förändrat klimat handlar om igenväxning. Hotet ökar till följd av ökad temperatur och förlängd vegetationsperiod. Detta ställer ökade krav på bland annat skötsel i naturområden.

Smittsamma sjukdomar och invasiva arter så som parkslide, spansk skogssnigel, lupin och jättebalsamin gynnas av klimatförändringarna. När en art inte har några naturliga fiender i våra ekosystem slår de ut andra arter och ekosystem, med minskad biologisk mångfald som följd. En tidig bekämpning av invasiva arter ökar möjligheterna att begränsa utbredningen.

Varmare och längre somrar med större variation i nederbörd ökar risken för att vattendrag torkar ut. Det i sin tur kommer att påverka vattenlevande arter och vattenkvaliteten. Försämrade vattenkvalitet kan bidra till att avståndet mellan populationer blir längre. Det gör att en fungerande grönstråk bli extra viktig för spridning, genutbyte och återkolonisation av arter.

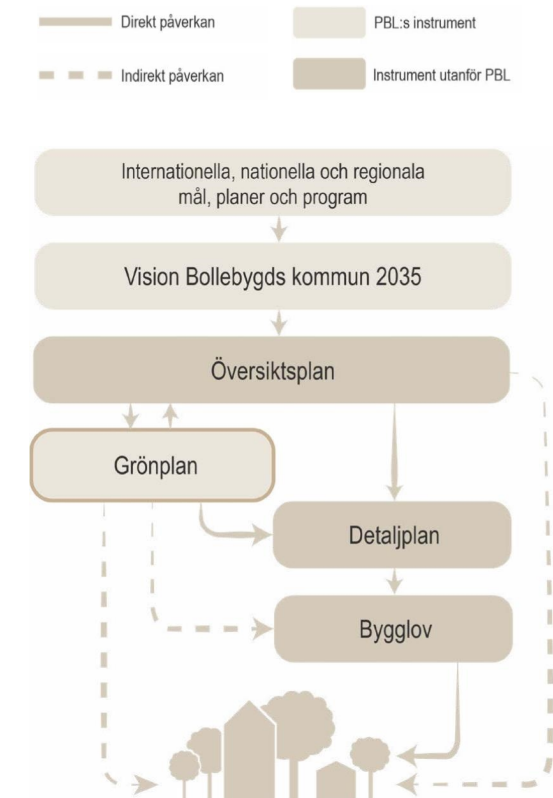
Kumulativa effekter

Risken för kumulativa effekter måste också tas i beaktande, vilket är särskilt viktigt på en övergripande nivå i grönplanering. Kumulativa effekter är den sammanlagda effekten som uppstår när flera olika risker sammanfaller och samverkar med varandra. Flera mindre negativa förändringar som i sig kan verka små eller obetydliga, kan tillsammans urholka viktiga funktioner i grönstrukturen.

Biologisk mångfald innebär att det finns en stor variation i naturen. Variationen syftar både till att det finns flera olika typer av ekosystem och naturliga livsmiljöer, men även att dessa i sig innehåller en stor variation av arter, som i sin tur har stor genetisk variation. Den biologiska mångfalden har stor direkt effekt på ekosystemens funktion och fortvarande, vilket påverkar dess förmåga att leverera många av de ekosystemtjänster som människan är beroende av. Läs mer om ekosystemtjänster på sidan 47.

Grönplanens förhållande till strategiska styrdokument

I figur 2 visas hur grönplanen förhåller sig till internationella, nationella, regionala och kommunala strategier, mål och andra handlingar. Efter illustrationen ges en kortfattad prestation av relevanta dokument, vad gäller dess innehåll och förhållande till grönplanen. Dessa har kategoriserats, från internationell till kommunal nivå.

Figur 2. Diagram om hur grönplanen förhåller sig till andra dokument.

Internationell och nationell nivå

Agenda 2030 och Sveriges miljömål

År 1999 antog Sveriges riksdag de svenska miljömålen, vars syfte beskrivs väl i Sveriges generationsmål: ”att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser”. Av de 16 svenska miljömålen kan grönplanen antas bidra positivt till bland annat målen om ett rikt växt- och djurliv, frisk luft, begränsad klimatpåverkan och god bebyggd miljö. Detta till följd av att de grönområden som behandlas i grönplanen bidrar med en rad ekosystemtjänster som har ekologiska såväl som sociala effekter.

Arbetet med Sveriges miljömål hänger tätt samman med åtagandet Sverige gjort genom Agenda 2030, som är en handlingsplan som alla FNs medlemsstater skrev under år 2015. Sveriges miljömål kan ses som ett sätt att uppnå ekologisk hållbarhet inom ramen för Agenda 2030. I Agenda 2030 ingår dock även en rad mål som rör social hållbarhet, som även dessa är av relevans för grönplanen.

EU:s strategi för biologisk mångfald 2030

År 2020 lade EU-kommissionen fram sin strategi för biologisk mångfald 2030. Här presenteras en rad handfasta mål för att EU:s biologiska mångfald fram till 2030 ska vara på väg att återhämta sig. En viktig del i detta arbete är att skydda de värden som ännu kvarstår. Genom Bollebygds kartläggning av sina naturvärden kan mer välgrundade beslut fattas, där den biologiska mångfalden tillåts vara en av de faktorer som styr kommunens fysiska utveckling samt skötsel av grönområden. Därigenom kan kommunen bidra positivt till den biologiska mångfalden.

Sveriges friluftsmål

Regeringen har ställt upp tio friluftsmål, med det övergripande målet att med allemansrätten som grund ge stöd åt människors möjligheter att vistas i natur- och kulturmiljöer och utöva friluftsliv. Bollebygds grönplan blir en del i arbetet att förstärka kommuninvånarnas förutsättningar för ett varierat och tillgängligt friluftsliv i Bollebygds tätort. Ett eventuellt åtgärdsprogram till grönplanen kan komma att ytterligare stärka detta arbete genom att konkretisera vilka åtgärder som bör prioriteras.

Grön infrastruktur. Alla grönområden i ett större område bildar tillsammans ett nätverk, en infrastruktur, som binder samman olika typer av grönområden och skapar en helhet. Denna helhet kallas för grön infrastruktur, då den precis som övrig infrastruktur utgör en mycket viktig funktion i samhället. Den gröna infrastrukturen utgör en grundläggande förutsättning för den biologiska mångfalden.

Regional nivå

Västra Götalandsregionens miljömål 2030 och tillhörande åtgärdsprogram

Västra Götalandsregionen antog 2013 de nationella miljömålen på regional nivå. Detta innebär att regionen strävar efter att uppnå generationsmålet och samtliga miljökvalitets- och etappmål som antogs av riksdagen 1999. Därtill har Västra Götalandsregionen även adderat 34 regionala tilläggs mål som lyfter fram regionala särdrag och områden som kräver ytterligare insatser.

Västra Götalandsregionen har även tagit fram ett tillhörande åtgärdsprogram. En av de åtgärder som lyfts fram där är att skydda och utveckla tätorters grönområden, genom att upprätta grönplaner för de orter som anses relevanta. Detta är en åtgärd som Bollebygds kommun har åtagit sig genom ett så kallat klimatlöfte, vilket uppnås genom antagandet av denna plan.

Regional handlingsplan för grön infrastruktur

Den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur i Västra Götalands län ger en gedigen bild av grönstrukturens förutsättningar utifrån ett regionalt perspektiv och lyfter även fram konkreta åtgärdsförslag till länets kommuner och andra berörda aktörer. Bland annat uppmärksammas sambandet mellan biologisk mångfald och grönområdets storlek samt ekologiska värden och grönstråk, vilket är faktorer som även uppmärksammas i Bollebygds grönplan. Genom framtagna underlagsrapporter kan grönplanen utgöra ett komplement till det underlag som presenteras i den regionala planen. Handlingsplanen har på många sätt även utgjort en viktig inspirationskälla inför framtagandet och utformandet av Bollebygds grönplan.

Länsstyrelsen Västra Götalands kartunderlag för grön infrastruktur

Länsstyrelsen Västra Götaland har tagit fram ett kartunderlag som uppmärksammar exempelvis riksintressen, värdestrakter och värdekärnor. Kartunderlaget ger en god helhetsbild och förtydligar tätortens förhållande till omkringliggande landskap. Detta underlag bör därför användas vid framtida planering och byggnation.

Länsstyrelsens handlingsplan för klimatanpassning 2021–2024

Västra Götalands länsstyrelse har en handlingsplan för klimatanpassning 2021–2024. Länsstyrelsen lyfter grönstrukturens viktiga roll i arbetet med klimatanpassning, bland annat då den minskar risken för översvämning och erosion samt har en dämpande effekt vid värmeböljor. I övrigt har planen stort fokus på åtgärder och kommer därför främst tillämpas vid framtagandet av grönplanens åtgärdsprogram.

Boråsregionens utvecklingsstrategi

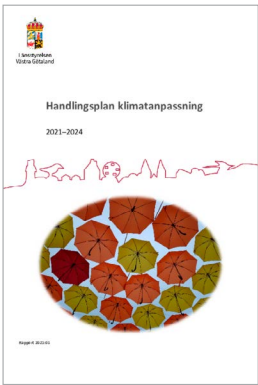
Kommunalförbundet Boråsregionen Sjuhärad tog 2021 fram en utvecklingsstrategi, som Bollebygds kommun behöver förhålla sig till i sin planering. Främst lyfts vikten av hållbara och attraktiva boendemiljöer, vilket är i linje med grönplanens avsikter.

Västra Götalandsregionens miljömål 2030

Regional handlingsplan för grön infrastruktur, Länsstyrelsen Västra Götaland

Länsstyrelsen Västra Götalands handlingsplan för klimatanpassning

Boråsregionens utvecklingsstrategi

Kommunal nivå

Vision Bollebygds kommun 2035

I september 2022 fastställdes Vision Bollebygds kommun 2035, där kommunen beskriver den framtidsbild de avser att arbeta emot. Här lyfts bland annat värdet av närheten till naturen och Bollebygds vackra dalgångar samt blandskog som kvaliteter som bidrar till invånarnas livskvalitet. Visionen poängterar även vikten av att dessa värden bör bevaras till framtida generationer. Vid framtagandet av grönplanens riktlinjer har kommunens vision använts som utgångspunkt.

Hållbarhetspolicy och miljöpolicy

För att ge vägledning i hållbarhetsarbetet har Bollebygds kommun även tagit fram en hållbarhetspolicy och en miljöpolicy. Hållbarhetspolicyn lyfter fram att kommunen ska arbeta för ett gott liv och hälsa samt en ekologisk hållbar utveckling. Detta konkretiseras ytterligare i miljöpolicyn som poängterar vikten av att miljöhänsyn tas vid planering och byggande samt att kommunen ska ta tillvara och utveckla natur-, vatten- och kulturmiljöer. Därmed motiveras framtagandet av en grönplan genom båda policys, då grönplanen avser gynna såväl ekologiska som sociala värden i kommunens grönområden.

Åtaganden för Sveriges miljömål

Kommunstyrelsen åtog sig 2022-09-27 §185 att genomföra ett antal olika åtgärder, för att bidra till uppfyllandet av de nationella miljömålen. Den åtgärd som främst berörs vid framtagandet av grönplanen kallas BK1, alltså att kommunens grönområden ska skyddas och utvecklas. Genom grönplanen får områden med höga värden ett förstärkt skydd och utveckling av dessa förespråkas. Efter att grönplanens åtgärdsprogram är på plats kommer arbetet med grönområden konkretiseras ytterligare.

Översiktsplan

År 2022 antog kommunfullmäktige Bollebygds översiktsplan, som beskriver hur kommunen vill använda, utveckla och bevara den fysiska miljön. Översiktsplanen ger riktlinjer för hur olika intressen ska vägas mot varandra, där grönområden är ett av dessa intressen. Grönplanen ska därför ses som ett komplement till den gällande översiktsplanen, då den bidrar med ett mer djupgående underlag gällande grönområdena i Bollebygds tätort.

Naturvårdsplan

År 2010 togs en kommuntäckande naturvårdsplan fram, där ett omfattande arbete genomfördes för att kartlägga kommunens naturvärden. Naturvärdesinventeringarna som låg till grund för denna plan genomfördes 2005–2006 och anses idag vara i behov av uppdatering. Till följd ersätts naturvårdsplanen av grönplanen med tillhörande underlagsrapporter i Bollebygds centrala delar.

Skogsbruksplan

Skogsbruksplanen från 2023 och är ett planeringsunderlag som avser att utgöra ett stöd vid skötsel och bruk av den kommunalägda skogen. Den vägledning som ges i planen avser att kombinera god ekonomi och naturhänsyn. Skogsbruksplanen inkluderar bland annat den tätortsnära naturen, och överlappar därmed delvis med grönplanen. Genom framtagandet av grönplanen har kunskapen om naturvärden i den tätortsnära naturen utökats, vilket är gynnsamt för framtida skötsel och utveckling av skogsområdena. **Under hösten 2024 kommer**

eventuellt även en skogspolicy antas. Denna policy syftar till att vara vägledande för hur kommunen ska sköta dess skog. Uppsatta mål berör bland annat rekreativa värden, skogsområdenas tillgänglighet samt bevarandet och utvecklingen av skogens biologiska värden.

Detaljplaner och lovgivning

Detaljplaner är juridiskt bindande dokument som styr kommunens mark- och vattenanvändning. Dessa ligger till grund för beslut om bland annat bygglov och har därmed en direkt påverkan på kommunens fysiska miljö. Grönplanen fungerar som ett viktigt planeringsunderlag **samt utgör genom sina riktlinjer en vägledning i framtida detaljplane- och lovgivningsprocesser. Därigenom bidrar grönplanen till en mer hållbar fysisk planering, där utformning och beslut om detaljplaner och annan lovgivning grundas på bättre kunskap och en mer enhetlig syn gällande tätortens grönområden.**

Foto på delar av Bollebygd tätort, sett från sydost.

Kapitel 3: Strategiska ställningstaganden

I detta kapitel beskrivs de politiska ställningstaganden som har gjorts i samband med grönplanen. Dessa ställningstaganden utgörs av fokusområden och riktlinjer samt en rutin för skadelindring av ekologiska värden.

Strategiska ställningstaganden

En viktig del av grönplanen är de politiska ställningstaganden som avser leda arbetet framåt med Bollebygds grönområden. Genom att tillsammans enas om hur kommunen ska förhålla sig till Bollebygds tätorts gröna infrastruktur, vägleds såväl tjänstepersoner som politiker i framtida beslutsfattande och ett mer enhetligt arbetssätt kan tillämpas. Detta kapitel består av två delar; fokusområden med tillhörande riktlinjer samt skadelindringshierarkin.

Grönplanens riktlinjer syftar till att bidra till en mer långsiktig och strategisk hantering av Bollebygds grönområden. God skötsel och planering av tätortens grönområden möjliggör för en mer hållbar utveckling, där ekologiska och sociala värden kan förvaltas och utvecklas. Genom uppsatta riktlinjer blir grönplanen en viktig pusselbit i arbetet med Bollebygds kommuns vision samt miljö- och hållbarhetspolicy, samt de olika internationella, nationella och regionala miljö- och hållbarhetsmål (se kapitel 2).

Skadelindringshierarkin ska tillämpas i alla sammanhang där exploatering riskerar att skada de lokala naturvärden, ekosystemtjänster eller sociala värden som återfinns i tätortens grönområden. Hierarkin ska även användas vid tolkning av riktlinjerna, exempelvis i sammanhang där dessa kan tyckas motstridiga eller i sammanhang då intressemotsättningar uppstår.

Grönstråk är en förutsättning för ett fungerande och välmående ekosystem. Ett grönstråk utgörs av grönområden av varierande storlek och ekologiskt värde som tillsammans bildar ett längre stråk av grönska. Dessa möjliggör för individer av olika arter att förflytta och sprida sig i landskapet. Stråken bidrar även positivt till friluftsliv och rekreation.

24 Foto på delar av Bollebygd tätort, sett från väst.

Fokusområden och riktlinjer

Som en del av grönplanen har tre fokusområden lyfts fram; ekologiska värden, sociala värden och relaterande ekosystemtjänster. Varje fokusområde har i sin tur tillgivits ett antal riktlinjer, som avser att utgöra en vägledning i kommunens arbete med grönområden. För att riktlinjerna ska kunna bidra till en mer långsiktig och hållbar hantering av tätortens gröna infrastruktur krävs att riktlinjerna efterföljs i samtliga skeden i samhällsbyggnadsprocessen.

De tre fokusområdena kan kopplas samman med de tre underlagsrapporterna (naturvärdesinventering, sociotopkartering och ekosystemtjänstanalys) som tagits fram som en del av arbetet med grönplanen. Detta ökar tydligheten kring vilket kunskapsunderlag som legat till grund för respektive riktlinje, vilket i sin tur förtydligar vilka värden och brister som bör beaktas i samband med arbetet att efterfölja dessa.

Nedan presteras fokusområdenas riktlinjer i korthet. För att ge en större förståelse för hur dessa ska tolkas och tillämpas, beskrivs dessa mer ingående i *Kapitel 4: fokusområden*.

Fokusområde 2: Sociala värden

Målbild: I Bollebygds tätort finns grönområden med god tillgänglighet och stor variation, som tillsammans skapar en upplevelserik och vacker miljö. Med hjälp av invånares delaktighet har rekreationsområdena utformats på ett sätt som tilltalar människor i alla åldrar och bidrar till en förbättrad folkhälsa och ökad trivsel på orten.

Fokusområdets riktlinjer:

- Säkerställ tillgång till rekreationsområden med varierande karaktär och funktion
- Verka för att lekplats av god kvalitet finns på gångavstånd från tätortens alla delar
- Verka för att öka rekreationsområdenas tillgänglighet, både till och inom områdena

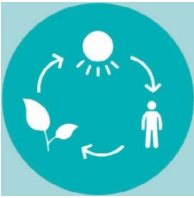

Fokusområde 1: Ekologiska värden

Målbild: I Bollebygds tätort finns en variation av naturtyper som genom tydliga och välfungerande grönstråk binds samman och skapar viktiga korridorer för områdets växt- och djurliv.

Fokusområdets riktlinjer:

- Bevara grönområden med högt eller högsta naturvärde
- Visa hänsyn till samt utveckla grönområden med påtagligt eller visst naturvärde
- Bevara och utveckla sammanhållande grönstråk genom Bollebygds tätort
- Förvalta och utveckla grönområdena på ett sätt som gynnar den biologiska mångfalden

Fokusområde 3: Reglerande ekosystemtjänster

Målbild: Genom att förvalta, utveckla och nyttja tätortens ekosystemtjänster har Bollebygd utvecklats till ett mer resilient samhälle som har stark motståndskraft vid kriser och utmaningar. Minskad risk vid skyfall och värmeböljor samt renare luft, mark och vatten är exempel på reglerande ekosystemtjänster som bidrar till ett mer hållbart Bollebygd.

Fokusområdets riktlinjer:

- Stärk de ekosystemtjänster där behovet av dessa är stort
- Visa hänsyn till ekosystemtjänster där behov av dessa finns
- Nyttja ekosystemtjänster i arbetet med klimatanpassning

Skadelindringshierarkin

Vid samhällsplanering och exploatering sker alltid en avvägning mellan olika intressen. Skador på ekologiska värden ska förebyggas i största möjliga mån. I de fall då detta inte är möjligt ställer Miljöbalken (1998:808) krav på ekologisk kompensation om intrång sker i skyddade områden. För att motverka att naturvärden eller ekosystemtjänster som inte är skyddade enligt lagen påverkas negativt vid planering och byggande ska något som kallas skadelindringshierarkin användas. Skadelindringshierarkin är ett arbetssätt och kan användas i alla projekt som rör samhällsplanering och byggande, där naturvärden riskerar att komma till skada. Arbetssättet illustreras i form av en trappa (se figur 3) där avsikten är att använda sig av ett tillvägagångssätt som presenteras på ett så lågt trappsteg som möjligt. Kompensationsåtgärder ska alltså bara användas i undantagsfall.

Grönplanens riktlinjer ska följas. Inom ramen för dessa kan skadelindringshierarkin vid behov appliceras. Kompensationsåtgärder får aldrig rättfärdiga en olämplig exploatering och ska därför endast tillämpas i sammanhang då exploatering är enda alternativet, inte som ett sätt att förenkla exploatering. Kostnader för kompensationsåtgärder ska i första hand bekostas av exploatören. I de fall då kompensation inte regleras genom lag och kommunen ej står som markägare, bör åtgärderna istället frivilligt regleras

Foto på naturmiljö på Rävaberget västra sida.

i exploateringsavtal med exploatör eller markägare.

De fyra trappstegen utgörs av följande tillvägagångssätt:

- 1. Undvika** - I första hand ska negativ påverkan på områden som levererar viktiga ekosystemtjänster alltid undvikas eller minimeras genom god planering. Det kan exempelvis ske genom att välja en annan plats att exploatera.
- 2. Minimera** - I andra hand ska negativ påverkan minimeras genom utformning och väl genomtänkt markanvändning, för att minimera skadan vid exploatering.
- 3. Kompensera genom utjämning** - I tredje hand ska efterbehandling och andra avhjälpande åtgärder på plats genomföras för att så långt som möjligt mildra de negativa effekter som förväntas uppstå.
- 4. Kompensera genom ersättning** – I sista hand, om skadan förväntas kvarstå trots övriga åtgärder enligt steg 1-3, kan kompensation ske genom ersättning. Kostnader för kompensationsåtgärder ska i första hand bekostas av exploatören. I de fall då kompensation inte regleras genom lag och kommunen ej står som markägare, bör åtgärderna istället frivilligt regleras i exploateringsavtal med exploatör eller markägare.

Principer för kompensation

Trots att skadelindringshierarkin avser att minimera användandet av kompensationsåtgärder, kan dessa i vissa fall ändå bli nödvändiga. Boverket presenterar principer för kompensation av ekologiska värden i samband med tillståndsprövning och dispenser, något som Bollebygd kommun bör efterfölja. Nedan redovisas dessa principer, dock med viss justering bland annat för att även omfatta ekosystemtjänster:

- Tänk långsiktigt och fundera över vilken betydelse platsen kommer att få i framtiden.
- Utforma och genomför åtgärder på en vetenskaplig grund.
- Beakta vad som kan kompenseras. Ekosystemtjänster kan ha stor lokal nytta som inte går att ersättas på annan plats. Vissa typer av intrång kan inte uppvägas genom kompensation på grund av naturmiljöns känslighet eller oersättlighet.
- Beakta det förlorade värdet i ett landskapssammanhang och anpassa vid behov den ekologiska kompensationen utifrån landskapet.
- Ekologisk kompensation ska leda till positiv ekosystemtjänstnytta utöver det som skulle ha skett om exploatering hade uteblivit.
- I en detaljplaneprocess är det exploatörens ansvar att ta fram och bekosta de utredningar samt förslag till och genomförande av kompensationsåtgärder som krävs enligt lag. Högre krav kan även ställas i de fall då kommunen står som markägare.
- Utforma kompensationsåtgärder så att fördelningen av ansvar, skyldigheter, risker och nytta sker rättvist och balanserat, med hänsyn till lagstiftning och praxis.
- Utforma och genomför kompensationsåtgärderna så att värden bevaras över tid och motsvarar varaktigheten på intrånget som kompenseras för. Det är viktigt med rätt skötsel, uppföljning, och utvärdering. Uppföljning och utvärdering mot villkor ska ske i plan och kan regleras genom avtal i de fall då kommunen står som markägare.

Möjlighet till återskapande

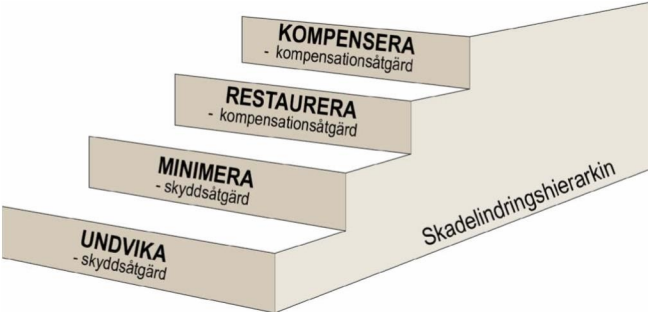
Det är viktigt att beakta vilka naturvärden och ekosystemtjänster som är lättare, respektive svårare att återskapa. I vissa miljöer och ekosystem finns goda förutsättningar att skapa och utveckla nya värden och funktioner, medan det i andra tar mycket lång tid att återuppbygga. Deras värden är nästan omöjliga att kompensera för inom rimlig tidsperiod.

Exempel på miljöer som tar mycket lång tid att bygga upp och kompensera för inom rimligt tidsperspektiv:

- Äldre skogsmark med gamla träd
- Naturmiljöer för arter som behöver stora och sammanhängande grönytor
- Naturliga stränder och äldre sumpskogar/våtmarker
- Ovanliga naturtyper eller förekomst av hotade arter

Exempel på miljöer som är lättare att återskapa genom kompensation:

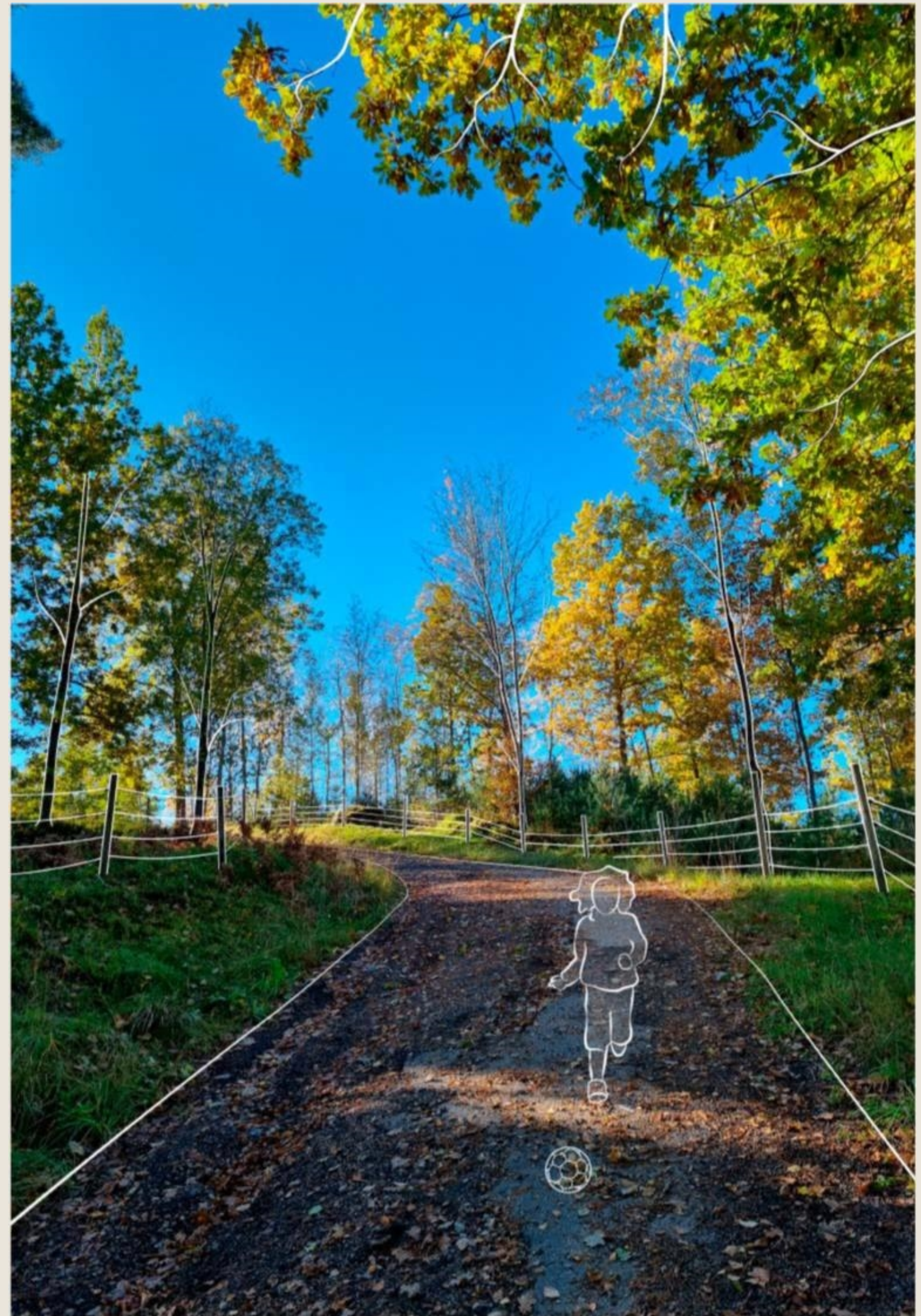
- Småvatten och öppna mindre våtmarker - till exempel öppen dagvattenhantering
- Viss gräsmark med blommande växter - till exempel gröna tak
- Blommande träd, buskar och perenner
- Träd och grönytor för reglerande ekosystemtjänster
- Yngre skog som kan användas för rekreation

Figur 3. Skadelindringshierarkin och dess fyra steg för att förebygga skada på naturvärden och ekosystemtjänster.

Kapitel 4: Fokusområden

I detta kapitel presenteras fokusområdenas riktlinjer mer djupgående. Riktlinjerna avser att utgöra en vägledning i kommunens arbete med grönområden och därigenom skapa en mer enhetlig och långsiktigt hållbar hantering av dessa. För att detta ska vara möjligt krävs att riktlinjerna efterföljs i samtliga skeden i samhällsbyggnadsprocessen. Beskrivningen av fokusområdet med dess riktlinjer följs därefter av en presentation av den underlagsrapporten med starkast koppling till respektive fokusområde.

Fokusområde 1: Ekologiska värden

Fokusområde 1: ekologiska värden med tillhörande riktlinjer är framtagen med utgångspunkt i naturvärdesinventeringen. Nedan kommer riktlinjerna ges en mer djupgående beskrivning innan en sammanfattning av naturvärdesinventeringen presenteras. På så sätt kan sammanfattningen läsas med riktlinjerna i åtanke.

Riktlinje 1:

Bevara grönområden med högt eller högsta naturvärde

Områden med högt eller högsta naturvärde utgör en viktig del i det lokala ekosystemet och bidrar positivt till den biologiska mångfalden på platsen. Den biologiska mångfalden utgör även en stödjande ekosystemtjänst, vilket innebär att övriga ekosystemtjänster är beroende av den biologiska mångfalden för att fungera. Som ett sätt att säkerställa Bollebygds resiliens ska grönområden med högsta naturvärde bevaras och grönområden med högt naturvärde bör bevaras (se karta 5).

Riktlinje 2:

Visa hänsyn till samt utveckla grönområden med påtagligt naturvärde eller värde för biologisk mångfald

Grönområden som enligt naturvärdesinventeringen har påtagligt värde (se karta 5) eller som enligt ekosystemtjänstanalysen **har värde för** den biologiska mångfalden (se karta 10), ska tas i beaktning tidigt i planprocessen för att möjliggöra att dessa bevaras eller utvecklas i den mån det är möjligt. Områdena bör värderas och hanteras baserat på det enskilda fallet, där även omkringliggande miljö ska beaktas. Om naturvärdet exempelvis utgör en del av ett sammanhängande grönstråk eller större grönområde bör detta värderas högre. Utgör grönområdet en viktig del i den bostadsnära naturen bör även detta resultera i att ett mer försiktigt förhållningssätt tillämpas. Därtill ska eventuella kumulativa effekter beaktas, för att säkerställa en långsiktigt hållbar markanvändning (läs mer om kumulativa effekter på sidan 17).

Riktlinje 3:

Säkerställ att sammanhängande grönstråk genom Bollebygds tätort bevaras och utvecklas

De gröna stråken som sträcker sig genom Bollebygds tätort spelar en avgörande roll för den biologiska mångfalden i området och ska därför bevaras (se karta 7). **Hur brett och vilka kvaliteter som behöver bevaras eller skapas inom grönstråket för att dess funktion inte ska gå förlorad bedöms i varje enskilt fall.** Stråken bidrar även till rekreativa värden, där boende och besökare kan promenera genom ett sammanhållande grönstråk, vilket ytterligare motiverar dess bevarandevärde.

Ingrepp i stråket bör undvikas, då det riskerar att uppstå kantzons effekter som påverkar arter och livsmiljöer negativt genom exempelvis ljusföroreningar, buller och mänsklig aktivitet (läs mer om kantzons effekter i ordlistan på sidan 7).

I den mån det är möjligt bör grönstråken istället stärkas, genom att skötseln av grönområdena bidrar till en ökad biologiska mångfald.

Riktlinje 4:

Förvalta och utveckla grönområdena på ett sätt som gynnar den biologiska mångfalden

För att bidra positivt till den biologiska mångfalden måste kommunen, utöver att bevara viktiga naturvärden, även arbeta aktivt för att gynna den biologiska mångfalden. Genom rätt skötsel och planering som inte bara bibehåller utan även utvecklar nuvarande naturvärden, kan den biologiska mångfalden öka inom Bollebygds tätort. Arbetet med denna riktlinje kommer främst grundas på föreslagna åtgärder presenterade i grönplanens kommande åtgärdsprogram.

Vad är naturvärdesinventering?

Naturvärdesinventering är en metod för att kartlägga och beskriva naturvärden i ett område. Den består av att identifiera och dokumentera biologiska och ekologiska aspekter för att kunna bevara och hantera naturen på ett hållbart sätt.

Naturvärden

Den biologiska mångfalden utgör grunden för många av de ekosystemtjänster som vi som samhälle är beroende av. För att skydda dessa tjänster är det viktigt att identifiera och bevara naturvärden som bidrar till en hög biologisk mångfald.

Det är viktigt att sammanlänka naturvärden med andra faktorer som till exempel bostadsplanering och infrastruktur för att säkerställa att naturvärden inte försummas i planeringen. Detta kan göras genom att integrera naturvärden i olika typer av rapporter och planer som rör markanvändning och infrastruktur.

Metod

Naturvärdesinventeringen utgörs av en kartläggning och beskrivning av de geografiska områdena i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Detta har gjorts i enlighet med svensk standard (SS 199000:2014).

De studerade områdena har klassats på en tregradig skala enligt följande:

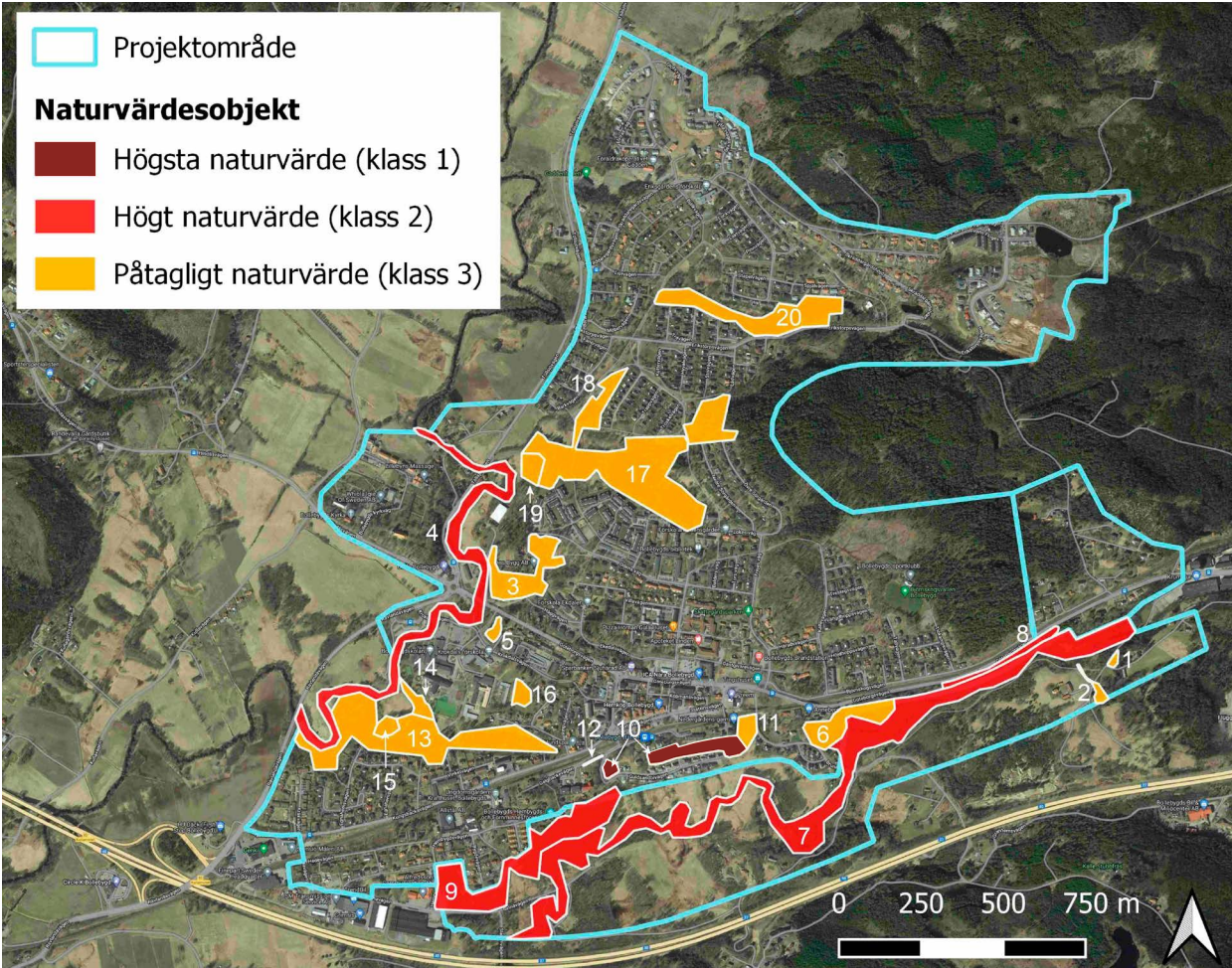
- Naturvärdesklass 1 – högsta naturvärde: störst positiv betydelse för biologisk mångfald.
- Naturvärdesklass 2 - högt naturvärde: stor positiv betydelse för biologisk mångfald.
- Naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde: påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald.

Bedömningen baseras på en kombination av de två bedömningsgrunderna *art* och *biotop*.

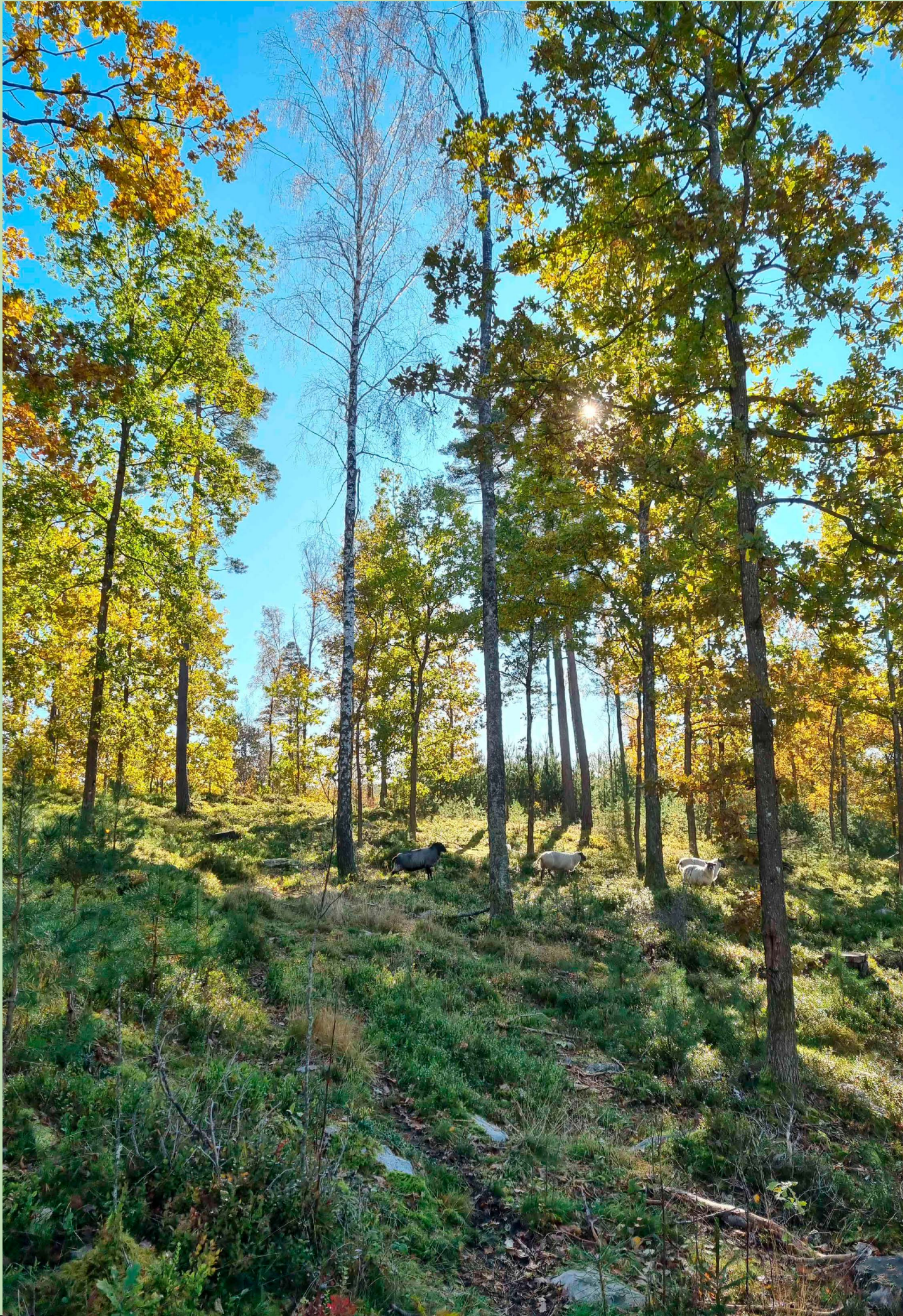
Inventeringen tog sin utgångspunkt i underlag från bland annat Länsstyrelsen Västra Götaland, Artportalen och Jordbruksverket. På så sätt har redan befintlig kunskap kunnat tas till vara och utvecklas ytterligare genom denna naturvärdesinventering.

Naturvärdesobjekt

Inom den geografiska avgränsningen identifierades 20 naturvärdesobjekt. Av dessa bedöms ett ha högsta naturvärde (klass 1), fyra ha högt naturvärde (klass 2) och resterande 15 ha påtagligt naturvärde (klass 3). *Naturvärdesobjekten utgår från de artvärden och biotopvärden som kunnat identifieras vid inventering, men även data från Artportalen har använts som underlag vid bedömningen.* På kartan nedan redovisas dessa naturvärdesobjekt. Enligt grönplanens riktlinjer ska området med högsta naturvärde (klass 1) bevaras. I riktlinjerna fastslås även att områden med högt naturvärde (klass 2) bör bevaras och att kommunen ska visa hänsyn till de med påtagligt naturvärde (klass 3).

Karta 5. Identifierade naturvärdesobjekt, färgindelade efter naturvärdesklass. Siffror utgör objekt-ID.

Page 88 of 129
Foto på naturmiljö på Rävabergets västra sida.

Gröna stråk

Grönområden av varierande storlek som tillsammans bildar ett längre stråk av grönska kallas för grönstråk. Förenklat består grönstråken av två delar; livsmiljöer och spridningselement. Livsmiljöer är områden med högre ekologiska värden där miljön gynnar den biologiska mångfalden. Spridningselement är oftast grönområden som inte nödvändigtvis har lika höga värden, men som möjliggör för växter såväl som djur att förflytta och sprida sig i landskapet. Även alléer eller planteringar kan ha en positiv effekt på den biologiska mångfaldens spridningsmöjligheter. Grönstråken är viktiga för den biologiska mångfalden och tillgången till ekosystemtjänster, men även för friluftsliv och rekreation.

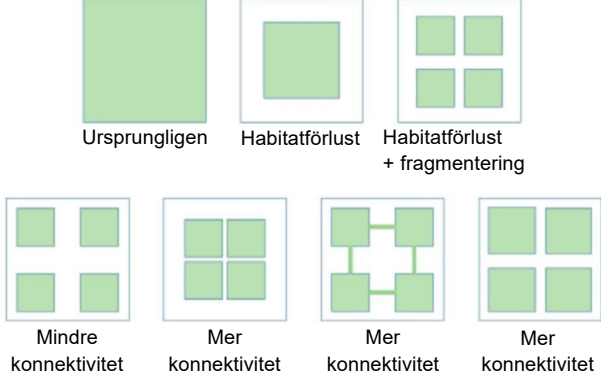
På karta 7 är Bollebygds grönstråk utritade. Stråken knyter samman naturområdena, åarna, de mindre grönområdena och parkerna i Bollebygds tätort. Därmed knyts tätortens ytterkanter samman och bidrar till vidare spridning i landskapet. Alla delar har inget särskilt naturvärde, men kan trots detta underlätta för spridning i ett annars bebyggt område. Särskilt starkt är stråket i de södra delarna utmed Sörån, men även i väster med anknytning till Nolån och de lövskogsmiljöer som finns där. Dessa två stråk är sedan tidigare utmarkerade med gröna pilar i Bollebygds översiktsplan, se karta 6. **En stor del av tätortens västra delar är även utpekade av länsstyrelsen som värdeattrakt för skyddsvärda lövträd (se karta 3). Detta stärker ytterligare värdet av grönstråket som går genom tätortens västra delar.** Grönstråkets norra delar är som svagast på grund av bebyggelse, vilket utgör en barriär särskilt för mindre spridningsbenägna arter.

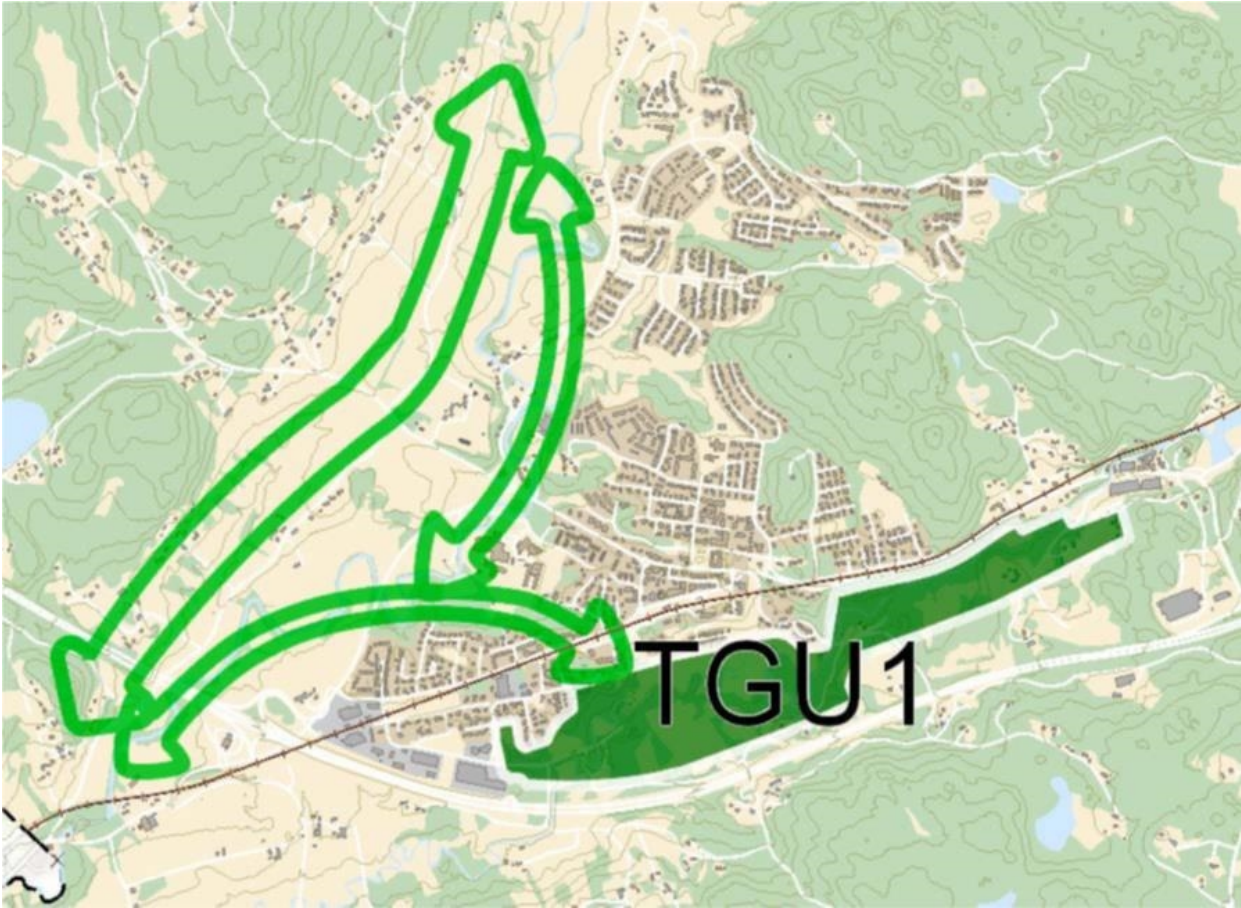
Foto på utsikten från Bergadalen

På grund av grönstråkens viktiga ekologiska funktion ska samtliga bevaras. Genom god planering kan grönstråk bevaras och i vissa fall stärkas, även i fall där exploatering påverkar stråket. Exploatering bör dock undvikas i fall då det riskerar att skada stråkets ekologiska värden. I mindre områden, liksom i smalt utformade sådana, uppstår kantzons effekter som påverkar arter och livsmiljöer negativt genom exempelvis ljusföroreningar, buller och mänsklig aktivitet. Större sammanhängande områden är därför särskilt betydelsefulla och bör om möjligt bevaras i sin helhet (exempelvis naturvärdesobjekt 9, 13 och 17, se karta 5). Däremot finns öppningar för att anlägga promenadstigar, grillplatser eller som i naturvärdesobjekt 13, en discgolfbana, så att boende kan ta del av naturmiljön utan att stråkets värde försämras nämnvärt.

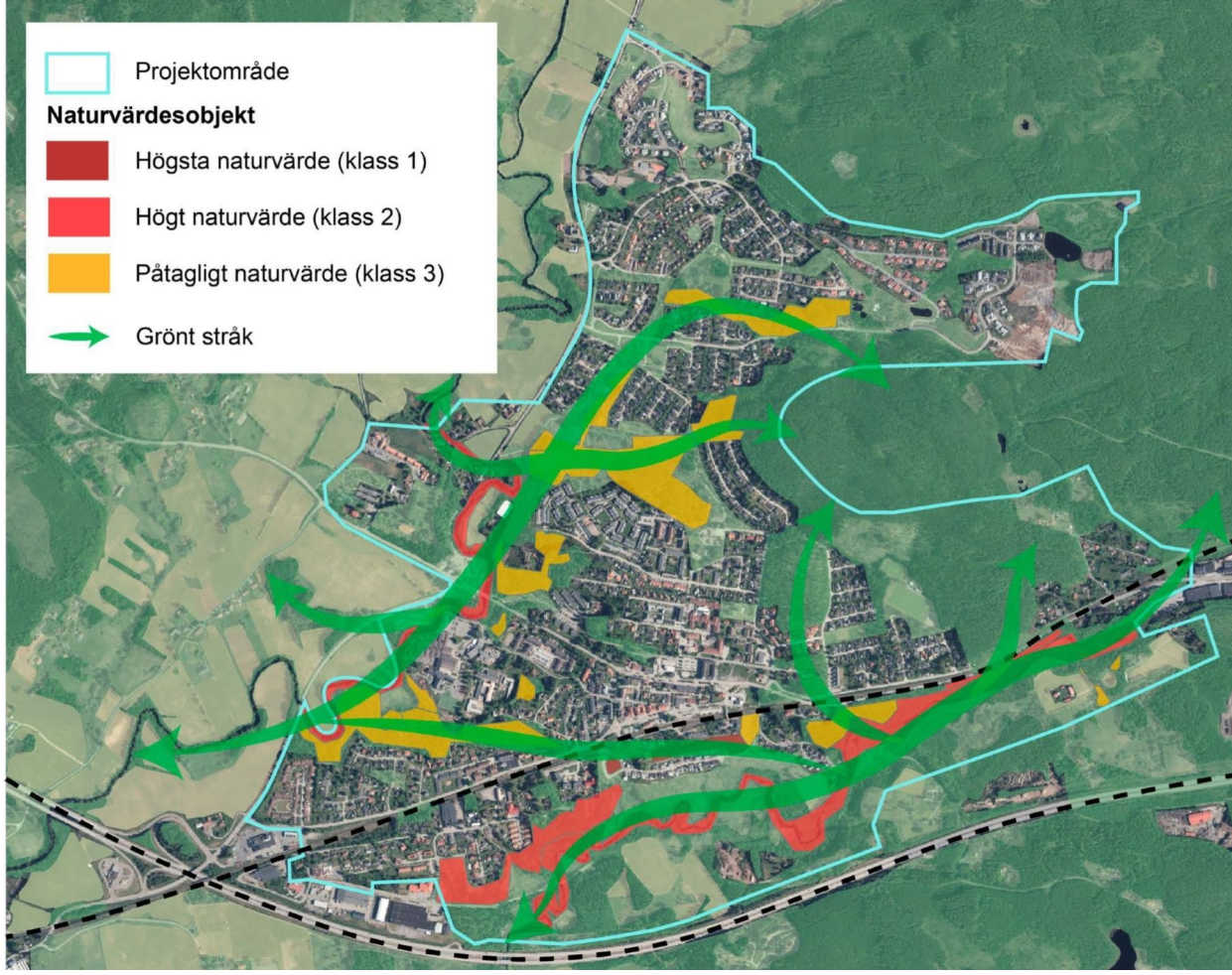
Exploatering kan i vissa fall resultera i att grönområdena fragmenteras. I mer fragmenterade områden blir grönstråken än viktigare för att spridningsvägarna ska kvarstå, även i bebyggda områden. I figur 4 visualiseras vad fragmentering innebär i praktiken och de gröna stråkens funktion förtydligas.

Figur 4. Visar vad fragmentering innebär i praktiken.

Karta 6. Grönstråk utpekade i Bollebygds översiktsplan 2022

Karta 7. Identifierade naturvärdesobjekt samt gröna stråk som passerar genom Bollebygd tätort.

Värdeelement

Bollebygds tätort hyser 20 särskilt skyddsvärda träd, vilka utgör värdeelement inom projektområdet. Bland dessa fanns totalt 16 hålträd av björk, lind, ek, klibbal, asp och sälg samt fyra jätteträd (>100 cm i diameter); tre ekar och en gran, se karta 8.

Generella biotopskydd

Vissa biotoper är skyddade enligt lag (Miljöbalken 7 kap 11 §). Inom ett biotopskyddsområde får inte verksamheter bedrivas eller åtgärder vidtas som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl, får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet. Inom den geografiska avgränsningen har två typer av skyddade biotoper identifierats; allé (lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd med en stamdiameter på $\geq 20\text{cm}$) samt stenmur på jordbruksmark. Dessa, tillsammans med identifierade värdeelement, finns utmarkerade på karta 8.

Naturvårdsarter

På karta 9 presenteras nio rödlistade och/eller fridlysta arter som observerats i fält. Observera att vanligt förekommande fågelarter inte har inkluderats i analysen, trots att samtliga av Sveriges inhemska fågelarter är fridlysta.

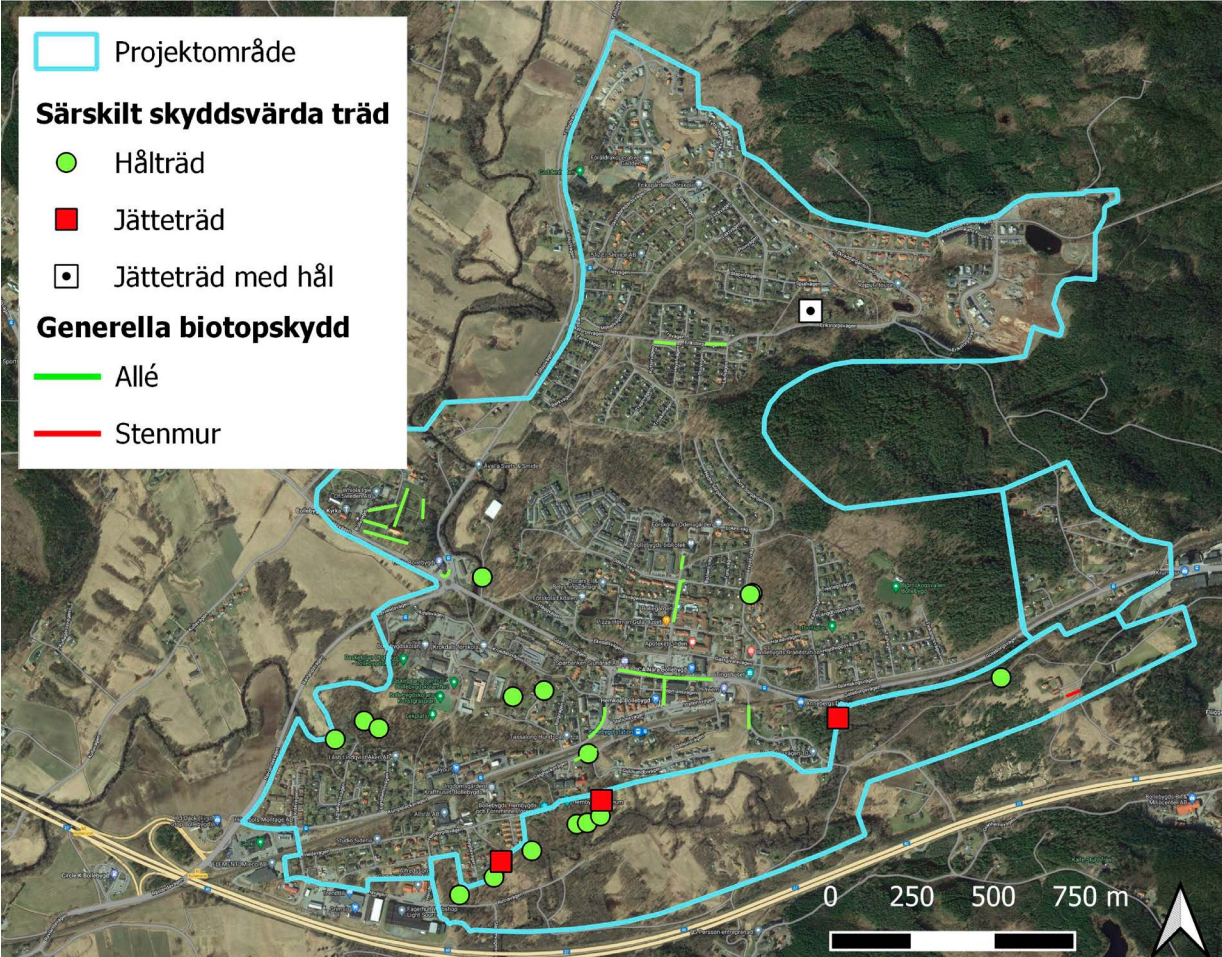
Endast de arter som upptäcktes vid inventeringen visas på karta 9. Dessa arter har sedan registrerats på Artportalen, där ett stort antal andra arter finns registrerade sedan tidigare. Artportalen ger därför en bättre helhetsbild gällande vilka arter som finns inom grönplanens avgränsningsområde. Det är därför viktigt att använda sig av Artportalen tidigt i planeringsprocessen, för att säkerställa att dessa inte bortses från.

Skyddsklassade arter

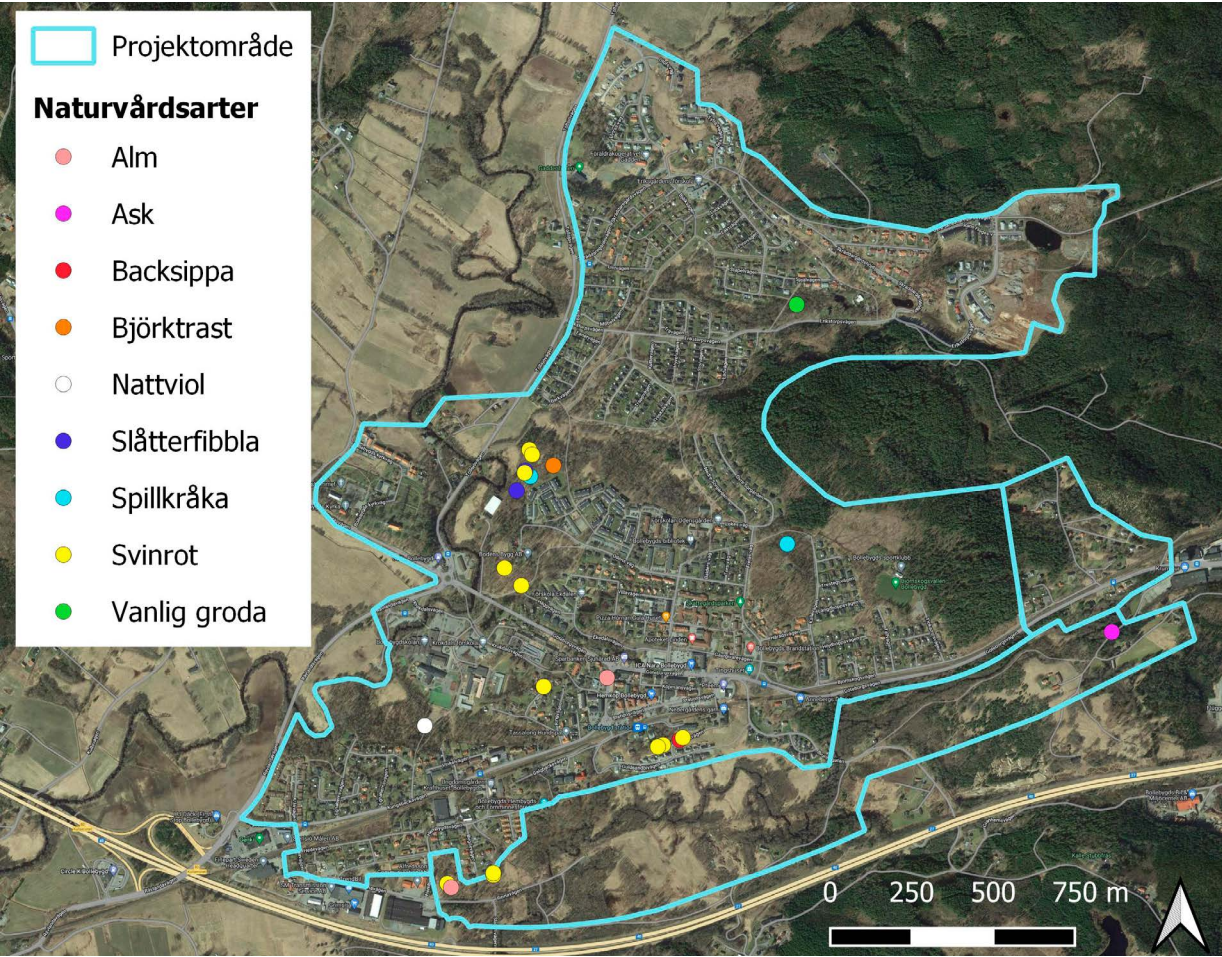
Kommunen har kunskap om lokalisering av vad som kallas skyddsklassade arter, alltså arter som sekretessbelagts av Artdatabanken för att skydda dessa mot exempelvis jakt eller kommersiell insamling. Dessa kan på grund av sin sekretess inte inkluderas i grönplanen, men kunskapen om dessa kommer ändå kunna ligga till grund för framtida beslut som rör grönområden där dessa finns registrerade.

Foto på blommande backsippor. Bild: EnviroPlanning AB.

Karta 8. Förekomsten av särskilt skyddsvärda träd samt objekt som omfattas av det generella biotopskyddet.

Karta 9. Förekomster av rödlistade och/eller fridlysta arter.

Ekosystemtjänster med ekologiska värden

Biologisk mångfald och pollinering är ekosystemtjänster som undersökts som en del av ekosystemtjänstanalysen. Dessa anses relevanta för *Fokusområde 1: Ekologiska värden* och har därför inkluderats här istället för under *Fokusområde 3*.

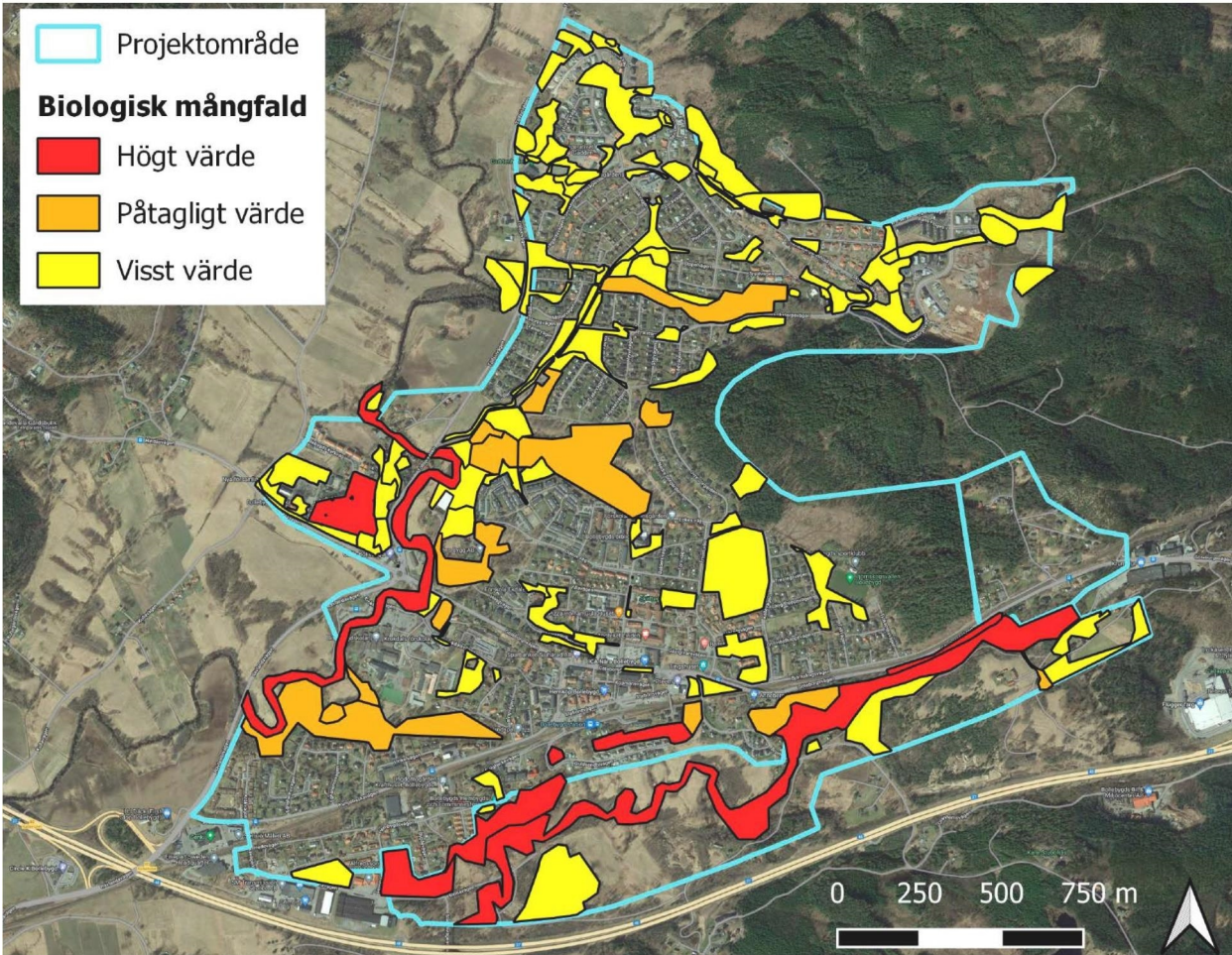
Biologisk mångfald

Värt att notera är att de naturvärdesobjekt som utpekats i naturvärdesinventeringen i viss mån skiljer sig från ekosystemtjänsten biologisk mångfald. Detta beror på att analyserna har haft olika detaljnivå, i viss mån utgått från olika premisser samt att ekosystemtjänsten biologisk mångfald även inkluderat naturvärden av *visst* värde. Enligt riktlinjerna ska kommunen visa hänsyn till områden med visst värde för den biologiska mångfalden.

Biologisk mångfald, det vill säga variationsrikedomen bland levande organismer, är en stödjande ekosystemtjänst som på ett eller annat sätt utgör en förutsättning för alla andra ekosystemtjänster. Ett exempel är insekter som behövs för att pollineringstjänsten ska fungera och således för produktionen av mat. Ett annat är träd och buskar som bland annat bidrar till rekreation och hälsa, liksom djurlivet som håller till i dessa.

Vattendragen Sörån och Nolån pekas ut som särskilt betydelsefulla. Även torrbackarna vid Guldsandbivägen har högt värde.

Restaureringsinsatser av naturen bidrar över tid till högre värden för biologisk mångfald. Generellt kan sägas att ju större ett område är, desto mer bidrar det till den biologiska mångfalden. Vid framtida exploateringar är det därför viktigt att inte bidra till ökad fragmentering av grönyttorna.

Karta 10. Värdet av ekosystemtjänsten biologisk mångfald inom Bollebygds tätort.

Pollinering

Pollinerande insekter är avgörande för en stor del av vår matproduktion. Det gäller inte enbart på landsbygden utan även i urbana trädgårdar och kolonilotter. Även det vilda växtlivet är i mycket stor omfattning beroende av insektpollinering, som i sin tur bidrar med blomsterprakt, biologisk mångfald och andra nyttor för oss människor.

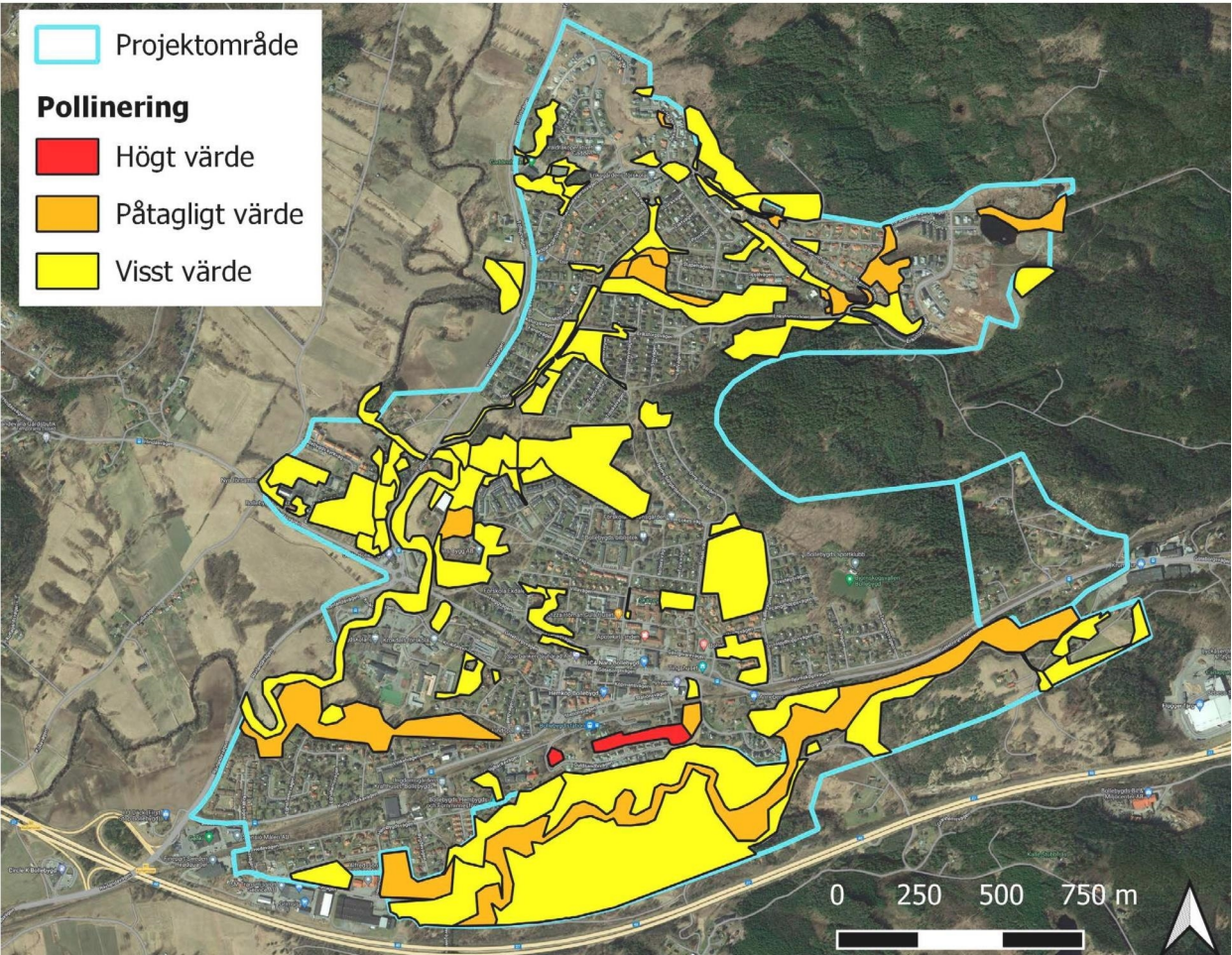
Torrbackarna vid Guldsandbivägen är det enda området som fått högt värde. Enligt Länsstyrelsen Västra Götaland fanns tidigare regionens största population av guldsandbi här, innan betet togs bort. Området anses dock fortfarande mycket värdefullt. I tätorter förekommer sällan blomrika miljöer som artrika vägkanter eller naturbetesmarker. Däremot bidrar ofta villaträdgårdar positivt till pollinerande insekter genom rabatter och fruktträd, men dessa har inte ingått i denna analys.

2020–2022 gjorde Naturvårdsverket en satsning för att gynna hotade arter och naturtyper, däribland pollinatörer. Under denna tid genomfördes en rad åtgärder för hotade

pollinatörer inom 26 olika områden i totalt 8 olika län. Ett av de områden där åtgärder har fokuserats inkluderar Nolåns dalgång med omnejd. Bollebygds tätort är alltså inkluderat i ett grönstråk, som baserat på tidigare inventeringar och till följd av åtgärder, har bättre förutsättningar för vissa hotade pollinatörer. Tätortens värden för pollinering bör därför ses ur ett landskapsperspektiv, där tätorten utgör en del av en helhet.

Det finns flera relativt enkla åtgärder för att gynna pollinatörer:

- Välj i första hand blommande växter framför rent dekorativa i offentliga rabatter, samt blommande träd såsom rönn, oxel och lind.
- Använd växter med olika blomningstid så att det finns tillgång till nektar och pollen under hela säsongen, från tidig vår till sen höst.
- Välj växter med dokumenterad hög attraktionskraft och som kan bidra med högkvalitativ och riklig nektar och pollen, exempelvis honungsört och klintväxter.
- Värna sälgar som tidig pollenresurs på våren.

Karta 11. Värdet av ekosystemtjänsten pollinering inom Bollebygds tätort.

Fokusområde 2: Sociala värden

Fokusområde: sociala värden med tillhörande riktlinjer är framtagen med utgångspunkt i sociotopkarteringen. Nedan kommer riktlinjerna ges en mer djupgående beskrivning, innan en sammanfattning av sociotopkarteringen presenteras. På så sätt kan sammanfattningen läsas med riktlinjerna i åtanke.

Riktlinje 5:

Säkerställ tillgång till rekreationsområden med varierande karaktär och funktion

Genom att erbjuda varierande rekreationsområden tilltalas en bredare målgrupp, där invånare och besökare i alla åldrar utnyttjar områdena. Medan vissa platser bidrar till en lugn miljö kan andra utgöra viktiga mötesplatser eller lekytor. Aktiviteter som riktar sig till olika åldrar kan i många fall kombineras för att förenkla vardagen, öka tryggheten och möjliggöra för möten över generationsgränserna, samtidigt som andra aktiviteter istället bör ges en lokalisering anpassad efter den utpekade målgruppen.

Då forskningen visar på tydliga samband mellan grönska och fysisk samt psykisk hälsa, kan ett ökat nyttjande av lokala grönområden få positiva konsekvenser för kommunen i sin helhet. Grönområden med stora sociala värden är därför något som ska prioriteras och värdesättas, för att bidra till ökad trivsel samt öka Bollebygds attraktivitet. Se områdenas olika sociala värden på sidan 20–21 i sociotopkarteringen.

Riktlinje 6:

Verka för att lekplats av god kvalitet finns på gångavstånd från tätortens alla delar

Lekplats bör finnas inom 500 meter gångavstånd från tätortens alla bostadsområden (se karta 14). Vid lokalisering av ny lekplats bör dessa placeras i strategiska lägen, där många av de boende passerar regelbundet, för att på så sätt öka dess tillgänglighet och utnyttjandegrad.

Riktlinje 7:

Verka för att öka rekreationsområdenas tillgänglighet, både till och inom områdena

Att öka rekreationsområdenas tillgänglighet kan inkludera många olika typer av åtgärder som förbättrar människors möjligheter att nyttja området, oberoende av dess fysiska förmåga. Samtidigt gör denna typ av åtgärder området mer attraktivt för samtliga besökare. Genom att förbättra möjligheterna att ta sig fram med rullstol i parker och naturområden förbättrar vi inte bara möjligheterna för den rullstolsburne, utan även personen med barnvagn, rullator eller cykel. Även skyltning och belysning till och inom grönområdena, utplacering av bänkar längs med gångstråk och synliga entréer kan förbättra tillgängligheten, åtgärder som efterfrågades av många i sociotopkarteringens enkätundersökning (se sida 22–29 i sociotopkarteringen).

Genom att möjliggöra för personer att enkelt ta sig till och från grönområdena till fots eller på cykel premieras samtidigt mer miljövänliga och hälsosamma transporter i Bollebygd, vilket i sin tur kan öka trafiksäkerheten då färre väljer att ta bilen. Arbetet med denna riktlinje kommer främst grundas på föreslagna åtgärder presenterade i grönsplanens kommande åtgärdsprogram.

Vad är en sociotop?

En sociotop är en friyta som besökaren upplever som offentlig och som har vissa vistelsevärden. Dessa vistelsevärden kan vara sådana som bidrar till sociala möten, fysiska aktiviteter eller som erbjuder besökaren en lugn och vacker miljö. Som ett sätt att öka kunskapen om friytornas funktion, tillgänglighet och sociala värden i tätorten, har sociotoperna kartlagts i en sociotopkartering.

I bilaga 2 kan sociotopkarteringen läsas i sin helhet. Här inkluderas även fler kartor vilket ger en mer nyanserad och detaljerad bild av de sociala värdena i Bollebygds tätort.

Effekter på folkhälsan

Enligt Folkhälsomyndigheten främjar vistelse i grönområden både fysisk och psykisk hälsa, vilket innebär att sociotoper kan bidra till både social och ekonomisk hållbarhet. De hälsofrämjande effekterna beror dels på att många utövar någon form av fysisk aktivitet i grönområdena, men forskning visar även att naturupplevelser kan bidra till exempelvis minskad stress, sänkt blodtryck, ökad koncentrationsförmåga samt minskad risk för depression och demens.

Enligt Boverket minskar dock människors benägenhet att söka sig till grönområden om dessa inte finns inom gångavstånd. Flertalet studier visar exempelvis att användningen av grönområden minskar markant om dessa ligger längre bort än 300 meter från bostaden. Minskningen gäller både antalet besök och den totala tiden som personen spenderar i grönområden per vecka. För barn, äldre och personer med funktionsvariation krävs än kortare avstånd för att grönområdena ska utnyttjas på regelbunden basis. Även tillgängligheten till och inom grönområdena har betydelse.

Av dessa skäl är grönområdena inom tätorten viktiga för invånarnas hälsa, trots att tätorten är omgiven av grönområden. De större naturområdena utanför tätorten spelar även dessa en stor roll för folkhälsan, men de kan alltså inte kompensera för tillgången till de mindre grönområdena inom orten.

Barnkonsekvensanalys

Mycket av det arbete som kommunen genomför berör barn i direkt eller indirekt bemärkelse, så även denna plan. Trots att konkreta åtgärder föreslås först i åtgärdsprogrammet, kan det konstateras att grönsplanen säkrar viktiga värden och pekar ut en inriktning i arbetet med Bollebygds grönområden som gynnar barn i stort.

Samtliga riktlinjer har en indirekt positiv påverkan på barns hälsa och säkerhet, men än mer konkret är riktlinje 7. Att kommunen ska arbeta för att öka tillgängligheten till grönområdena innebär att fler barn kan nå dessa på ett säkert sätt och på egen hand. Genom att flera av grönområdena även ges ett skydd till följd av dess naturvärden samt att grönområdenas sociala värden uppmärksammas, säkras även barnens närhet till grönområden. Närhet till grönområden med god tillgänglighet kan antas bidra positivt till barns hälsa och välbefinnande, men även deras koncentrationsförmåga. Riktlinje 6 framhäver även vikten av att ha tillgång till lekplatser av god kvalitet inom gångavstånd, vilket kan antas ha en liknande effekt.

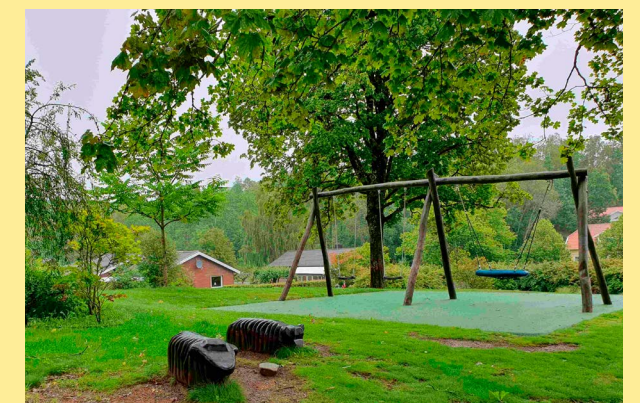

Foto på gungställningen i Skattegårdsparken.

Foto på plantering på Gästgivaretorget.

Metod

Arbetet med att kartlägga friytorna i Bollebygds tätort har innefattat en webbenkät och en expertvärdering i form av områdesavgränsning och identifiering av sociala värden genom fältobservation.

Med webbenkäten ”Vilka är dina favoritplatser?” fick Bollebygdsborna under 24 april – 4 juni 2023 möjligheten att markera en favoritplats och beskriva dess kvaliteter. Efter att svar som var utanför den geografiska avgränsningen och/eller oseriösa tagits bort kvarstod 242 svar, som använts som underlag vid framtagandet av sociotopkarteringen. Som komplement till detta gjordes en expertvärdering med fältobservation, som bland annat observerade hur många som rörde sig i området, vilken typ av aktivitet som kan utföras på platsen och vilka sociala värden platsen har.

Favoritplatser

Genom medborgarenkäten fick Bollebygdsborna chansen att ange vilka platser som de tyckte mest om i Bollebygds tätort. Den fria som flest angett som favoritplats i enkäten var östra Rinnaområdet. Området består av lummig skog utmed Sörån. Därefter var Skattegårdsparken, torget och Källevägens lektyta populärast.

Enkätsvaren visar på en bredd vad gäller vilka miljöer som invånarna värderar högst. De olika miljöerna kan erbjuda kvaliteter såsom tätare skog, höga naturvärden, välplanerade lektyor eller mötesplatser. Att dessa olika kvaliteter finns på gångavstånd från varandra kan i sig antas bidra till mervärde, då Bollebygd därmed erbjuder invånarna sociotoper med stora variationer.

Samlad sociotopkarta

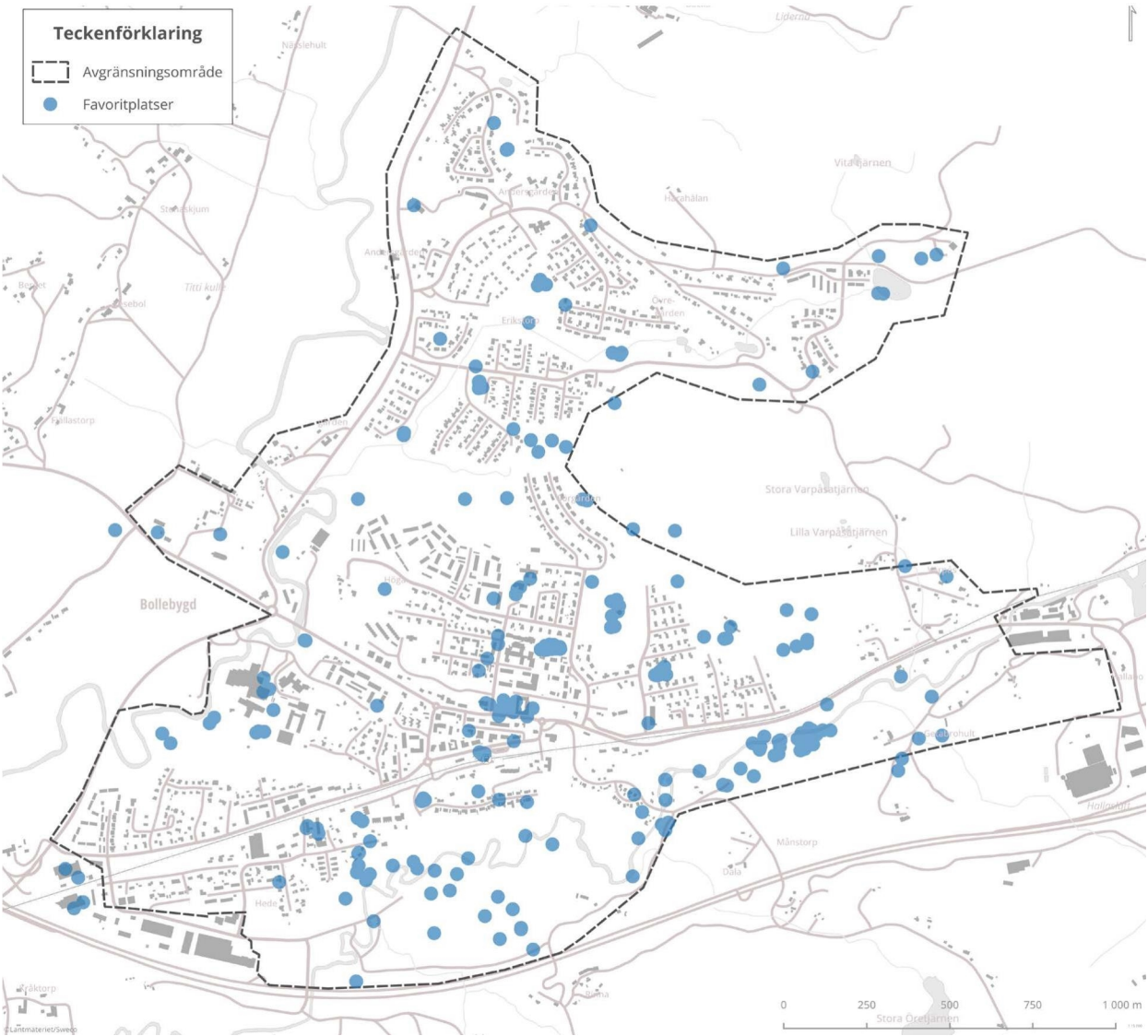
Antalet olika sociala värden som identifierats i sociotopkarteringen redovisas på karta 13 nedan. Genom att kartlägga hur många sociala värden en plats har, kan potentialen för en ökad användning till viss del urskiljas.

Röd- och orangefärgade friytor har ett större antal sociala värden kopplade till sig. Dessa platser har därmed en större mångfald av möjliga aktiviteter och är, eller har förutsättningar att bli, viktiga mötesplatser mellan människor med olika ålder och intressen. Friytor markerade i blått visar att det finns få sociala värden som är knutna till platsen, vilket kan tyda på att det här finns ett behov av att förstärka de sociala värdena. **Samtidigt bör**

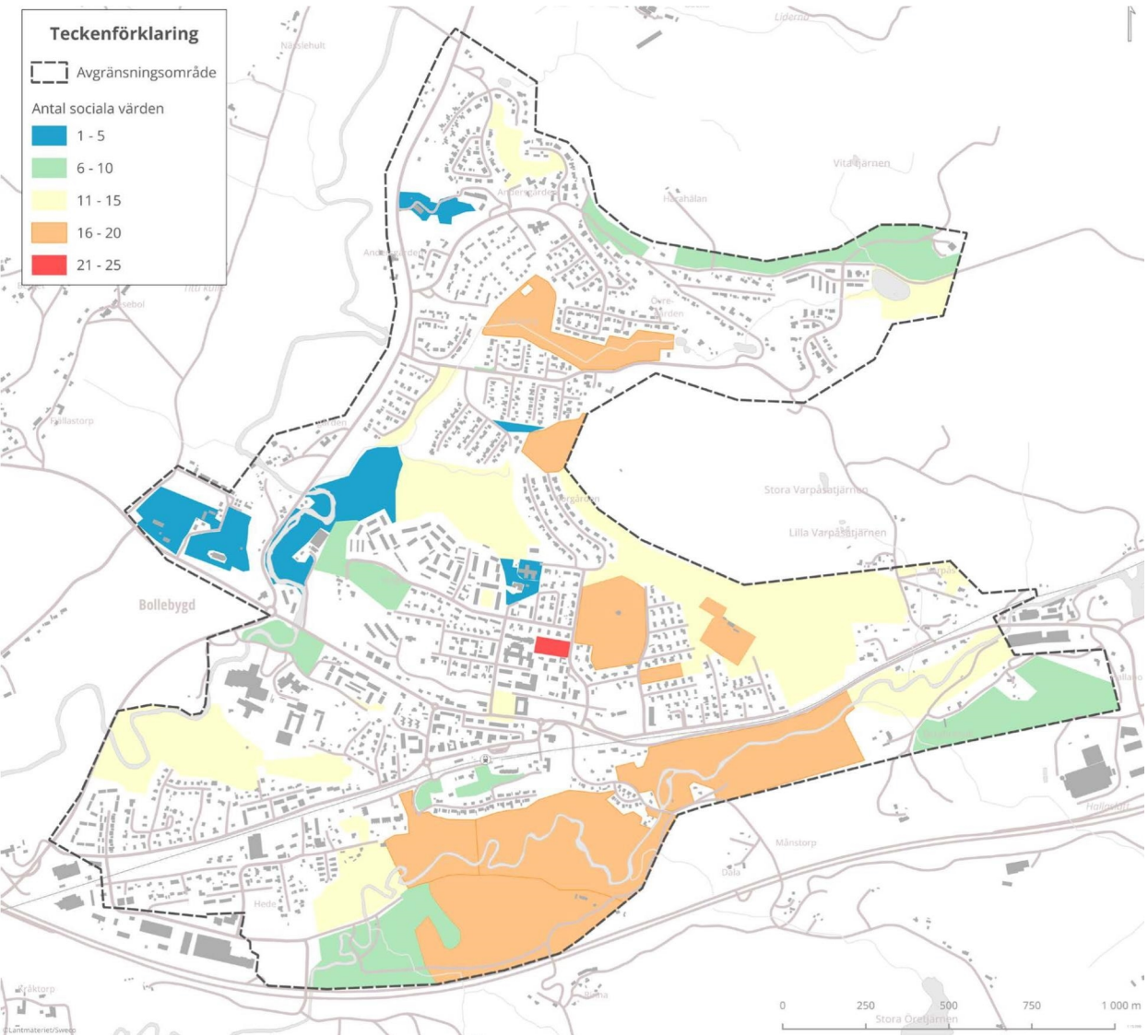
det även poängteras att kartan inte visar på de sociala värdenas kvalitet, utan endast antal. Därmed bör kartunderlaget inte ses som en absolut sanning, utan bör istället avse att ge läsaren en antydning till vilka områden som kan vara av större socialt värde.

Viktigt att notera är att ökad rekreation i vissa fall sker på bekostnad av naturvärdena på platsen. Rekreation kan leda till att djur störs, växter skadas och nedskräpning ökar. Därför är det viktigt att ha detta i åtanke i samband med att insatser för rekreation genomförs.

I bilaga 2 preciseras vad det finns för olika sociala värden angivna på respektive friyta.

Karta 12. Visar de favoritplatser som angetts i enkäten.

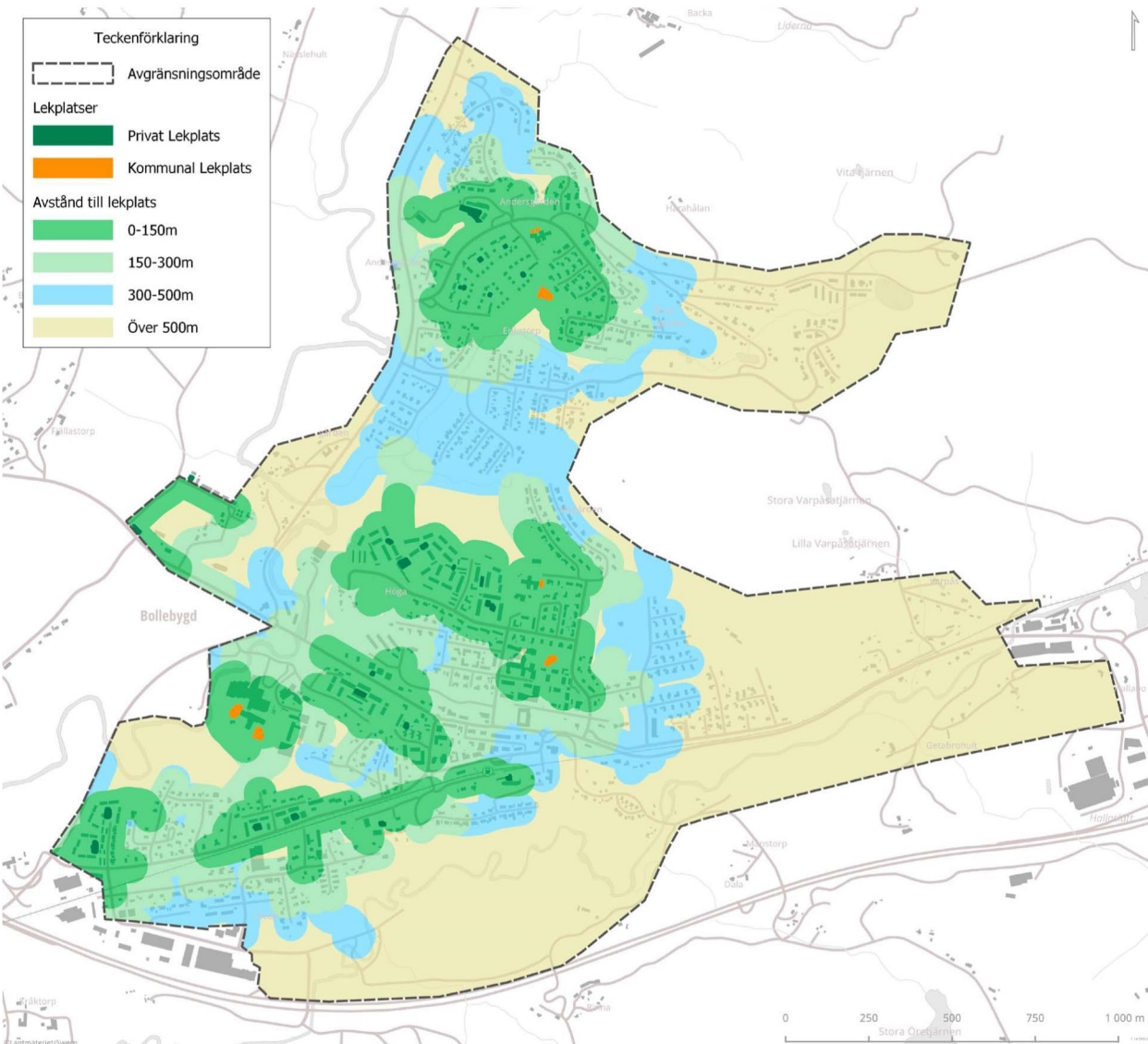
Karta 13. Sociala värden på friytor som identifierats vid sociotopkarteringen. Varje färg representerar ett värde.

Avstånd till lekplats

Som en del av sociotopkarteringen har ett antal kartor tagits fram för att gestalta gångavståndet till olika sociala värden i Bollebygd. En av dessa avståndskartor är lekplatser, där såväl privata som offentliga har inkluderats. Avståndsmätningen utgår från vägnätet för att kartlägga möjligheten att ta sig till olika platser med gång eller cykel. Analysen har alltså inte utgått från människans förmåga att till exempel gena över öppna ytor, vilket förklarar att avståndet inte är jämt fördelat från den utpekade lekplatsen. Kartan ger en vägledning inför framtagandet av åtgärdsprogram, där

det tydligt framgår vilka områden som har längre gångavstånd än de 500 meter som grönplanens riktlinjer förespråkar. De flesta bostäder ligger inom gångavstånd till lekplats, dock inte Bergadalen, Varpås och delar av Idrottsplatsområdet, som har mer än 500m till närmaste lekplats.

Utöver lek finns även kartor som visar avstånd från samtliga av Bollebygds grönytor, sport och träning samt de friytor som i enkäten angetts bidra till lugn och ro. Dessa finns att läsa i sociotopkarteringen i bilaga 2.

Karta 14. Visar kommunala och privata lekplatser och hur långt omgivningen har till dessa. Avstånd till en lekplats redovisas med en färg som representerar ett spann i antal meter till närmaste lekplats.

Förbättringsförslag

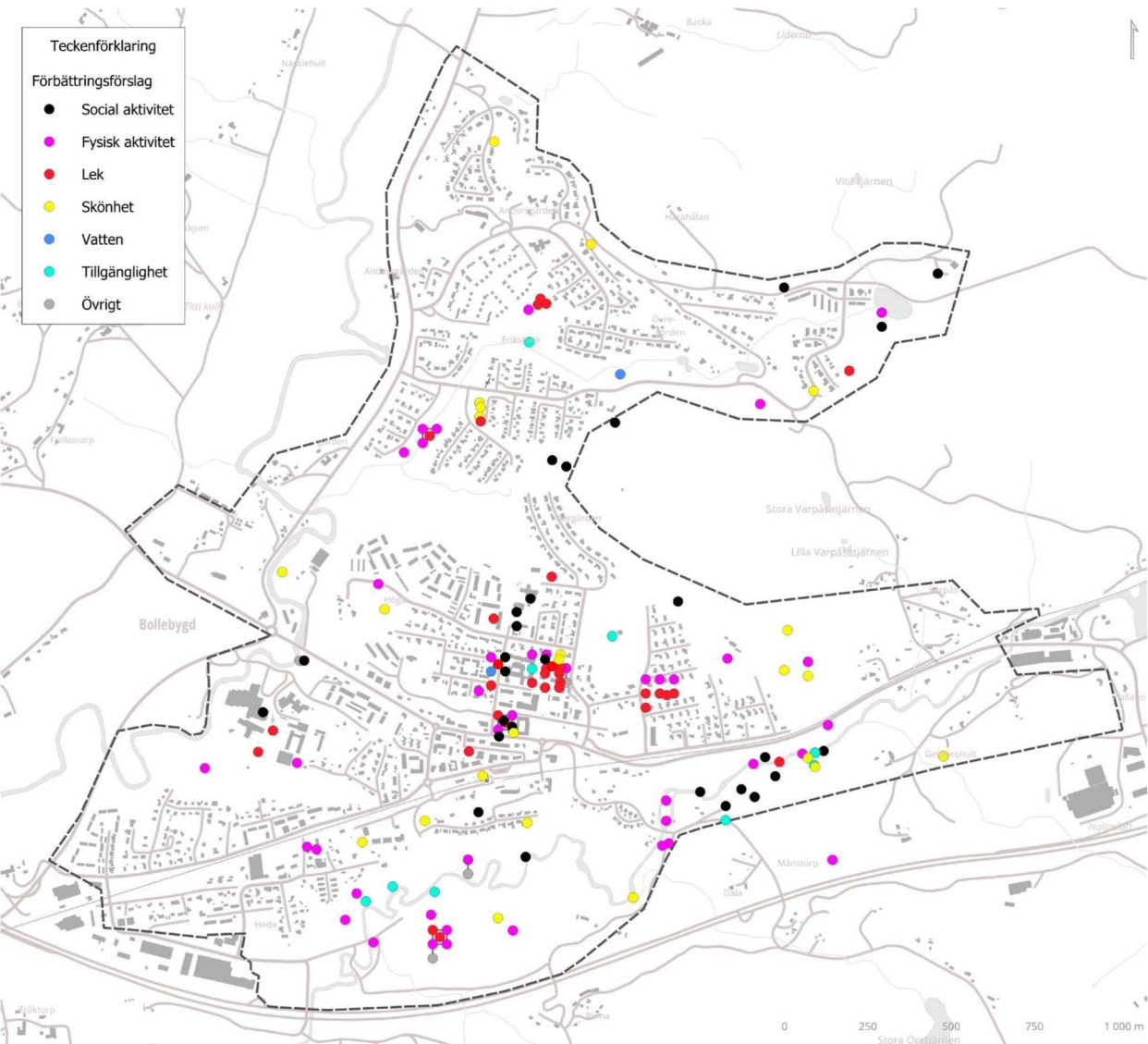
I kartan redovisas, utöver de förslag som angavs i enkäten 2023, även medborgarförslag som inkommit till kommunen under åren 2017–2022. De inkomna medborgarförslagen har besvarats med att dessa ska utredas inom arbetet med grönplanen (tidigare hette uppdraget fördjupad översiktsplan för grönområden). Enkät svar och medborgarförslag har sammanslagits och presenteras på gemensam karta. Förslagen har kategoriserats för att förenkla läsningen av materialet.

Kartans punktmarkeringar ska inte ses som exakta förslag på placeringar, dels för att vissa har lämnat in förbättringsförslag som rör kommunen i en bredare bemärkelse, dels för att förbättringsförslagen ofta är kopplade till området i stort snarare än den specifika platsen.

Totalt har det kommit in nästan 200 förbättringsförslag genom enkäten samt ett tiotal medborgarförslag. Förslagen berör ofta aktiviteter som invånarna redan utför på platsen, men där vissa förbättringar önskas.

Sammanfattningsvis har ett stort antal förslag inkommit gällande lekplatser, promenadstråk/löpspår, fler sittplatser, åtgärder som rör sport och träning samt att naturen ska bevaras som den är. Andra förslag var exempelvis upprustning av grillplats, elljusspår och hundrastgård. En mer gedigen sammanfattning går att läsa i Bilaga 2. Där redovisas även förslagen utifrån olika kategorier, där lokalisering av dessa tydligt framgår.

I grönplanens åtgärdsprogram finns utökade möjligheter att ta till vara på dessa förslag, där konkreta åtgärder är tänkta att föreslås och prioriteras.

Karta 15. Visar favoritplatser enligt de inkomna svaren i enkäten samt medborgarförslag som inkommit under åren 2017-2022.

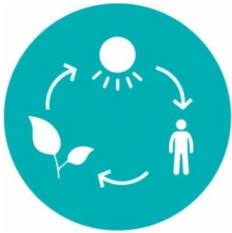
Fokusområde 3: Reglerande ekosystemtjänster

Fokusområde: reglerande ekosystemtjänster med tillhörande riktlinjer är framtagen med ekosystemtjänstanalysens tre reglerande ekosystemtjänster som utgångspunkt: bullerreglering, luftrening och flödesreglering. Nedan kommer riktlinjerna ges en mer djupgående beskrivning, innan en sammanfattning av ekosystemtjänstanalysen presenteras. På så sätt kan sammanfattningen läsas med riktlinjerna i åtanke.

Riktlinje 8:

Stärk och utveckla de ekosystemtjänster där behovet av dessa är stort

Många av tätortens grönområden erbjuder en eller flera ekosystemtjänster med höga värden. Detta är mycket gynnsamt och bör värnas om. Vid motstående intressen behöver dock en prioritering göras och då är det viktigt att ekosystemtjänsterna viktas efter samhällets behov av dessa. Exempelvis ska områden med hög flödesreglering skyddas på platser med stora översvämningsrisker (se karta 18 och 19). På dessa platser bör även påtaglig flödeshantering bevaras, då även dessa kan spela en avgörande roll vid kraftiga skyfall. Liknande resonemang kan föras gällande bullerreglering och luftrening. Ett stort behov kan även uppstå i fall där tillgången på en viss ekosystemtjänst är begränsad i närområdet. Genom att förstärka dessa ekosystemtjänster kan sociala eller ekologiska värden säkras. **I vissa fall kan intresse motsättningarna även hanteras genom en mer strikt reglering av användning och utformning i detaljplanen.**

Riktlinje 9:

Visa hänsyn till ekosystemtjänster, där behov av dessa finns

Vilka ekosystemtjänster som bör bevaras vid intresse motsättningar ska likt föregående riktlinje anpassas efter våra behov av dessa. Exempelvis ska hänsyn tas till de områden där en förlorad eller försvagad ekosystemtjänst riskerar att resultera i att sociala eller ekologiska värden går förlorade. Genom att se till åtgärdernas kumulativa effekter samt visa hänsyn till tätortens ekosystemtjänster, kan Bollebygds resiliens stärkas.

Riktlinje 10:

Nyttja reglerande ekosystemtjänster i arbetet med klimatanpassning

I dagsläget gynnas tätorten av många ekosystemtjänster, utan att aktivt säkerställa deras förekomst. Med ett alltmer föränderligt klimat där extremväder blir vanligare behöver Bollebygds kommun ta en mer aktiv roll i att dessa ekosystemtjänster finns och nyttjas. Genom att planera för flödesreglerande ytor i områden med stor översvämningsrisk och utnyttja växtlighetens och vattnets förmåga att klimatreglera vid värmeböljor kan Bollebygds tätort bli en säkrare och mer trivsamt plats att bo och vistas på. Även skötseln är en viktig del i arbetet, där val av växter, dess placering och hur dessa sköts påverkar grönyttornas förmåga att leverera viktiga ekosystemtjänster vid extremväder. Arbetet med denna riktlinje kommer främst grundas på föreslagna åtgärder presenterade i grönplanens kommande åtgärdsprogram.

Ekosystemtjänstanalys

Ekosystemtjänster är produkter eller tjänster som skapas av naturens ekosystem och bidrar till människans välmående och livskvalitet. Luftrening, rekreation och flödesreglering är exempel på sådana. Ekosystemtjänster som kan delas upp i stödjande, reglerande, försörjande och kulturella. De olika ekosystemtjänsterna hänger ihop och bildar tillsammans en helhet och är i många fall beroende av varandra för dess funktion.

Stödjande ekosystemtjänster är grundläggande funktioner i ekosystemen och utgör grunden för att övriga ekosystemtjänster ska fungera. Exempel på stödjande ekosystemtjänster är biologisk mångfald och naturliga kretslopp. *Reglerande ekosystemtjänster* är den nytta som människan har av ekosystemens påverkan på olika miljöfaktorer, såsom att förebygga översvämningar eller minska bullernivåer. *Försörjande ekosystemtjänster* är livsnödvändiga för människan och bidrar bland annat till rent vatten, syre och matförsörjning. *Kulturella ekosystemtjänster* är upplevelsemässiga och andliga värden som bidrar till människans välbefinnande, såsom skönhet, inspiration och rekreation.

De stödjande ekosystemtjänsterna utgör grunden för övriga och om en av dessa faller

bort fallerar stora delar av systemet (se Figur 5). Det är därför viktigt att ta ekosystemtjänsterna i beaktning från tidigt skede i plan- och byggprocessen. Ekosystemtjänsterna kan även kopplas samman med hållbarhetsmålen i Agenda 2030, vilket ytterligare förstärker motivet att aktivt arbeta med dessa som en del i kommunens hållbarhetsarbete.

Prioritering och värdering av ekosystemtjänster kan dock vara komplicerat, då deras ekonomiska värde kan vara svårbedömt. Verksamheter som har ett tydligare ekonomiskt värde prioriteras därför ofta högre. **Det är dock viktigt att vara medveten om att trots svårigheten att fastslå ett exakt ekonomiskt värde, bidrar ekosystemtjänsterna i hög utsträckning till den ekonomiska hållbarheten. Detta både genom de produkter de bidrar med i form av exempelvis mat eller ren luft, men även genom att skydda våra fastigheter och vår hälsa genom minskad översvämningsrisk eller lägre bullernivåer.**

Ekosystemtjänstanalysen är ett viktigt verktyg för att öka kunskapen kring ekosystemtjänsternas funktion, lokalisering och värde. Grönplanen blir i sin tur ett dokument som bidrar till att dessa frågor diskuteras och lyfts i tidiga planeringsskeden, för att på så sätt säkerställa att ekosystemtjänsterna uppmärksammas och prioriteras.

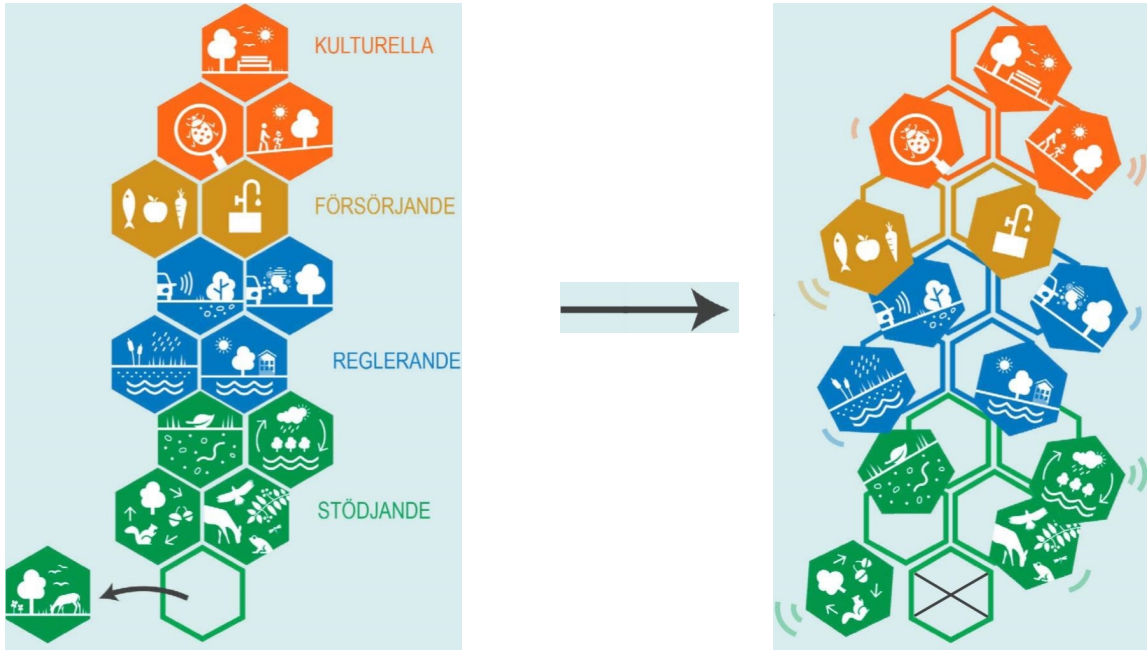

Illustration 5. Ekosystemtjänsterna är beroende av varandra. Illustrationen ovan visar att om en stödjande ekosystemtjänst går förlorad, fallerar många av de andra ekosystemtjänsterna också. Detta gör det än viktigare att vi värnar om ekosystemtjänsterna, då människan i sin tur är beroende av ekosystemtjänsterna för vårt välbefinnande och överlevnad. Illustrationen är baserad på en figur hämtad från Göteborgs Stads grönplan.

Metod

Sex ekosystemtjänster har ingått i analysen av projektområdet. Följande har valts ut då de har särskild betydelse inom Bollebygds urbana miljöer; biologisk mångfald, luftrening, pollinering, flödesreglering, bullerreglering samt rekreation och hälsa.

Figur 6. Utvalda ekosystemtjänster som ingår i analysen. Ikoner från The New Division/Boverket.

Denna ekosystemtjänstanalys har genomförts med ett semi-kvantitativt tillvägagångssätt (läs mer om kriterierna i bilaga 3).

Analysen har utgått från grönområdenas kvaliteter, snarare än dess funktion eller samhällets behov av den utpekade ekosystemtjänsten. Därmed kan exempelvis höga värden av bullerreglering utpekas i områden med redan låga bullernivåer eller rekreativa värden saknas på platser som idag används för just rekreation. Därför bör ekosystemtjänsterna även ställas mot Bollebygds egna behov av dessa.

Endast luftrening, bullerreglering och flödesreglering presenteras under *Fokusområde 3*, medan biologisk mångfald och pollinering istället presenterats under *Fokusområde 1: Ekologiska värden*. Rekreativa värden går att läsa om i Bilaga 3.

Luftrening

Träd och annan grönska har luftrenande förmåga genom att de fångar upp skadliga partiklar från exempelvis vägtrafiken, vilka annars har en hälsovådlig effekt. Partiklarna spolas sedan bort av regn och hamnar därmed inte i människors luftvägar. Grönska kan även rena luften från luftföroreningar såsom marknära ozon, kväveoxider och koldioxid, samtidigt som syrgas frisläpps. Olika träd samt var och hur de står har betydelse för luftreningskapaciteten. Kunskapen om detta i kommunala planeringsprocesser kan därmed leda till renare luft.

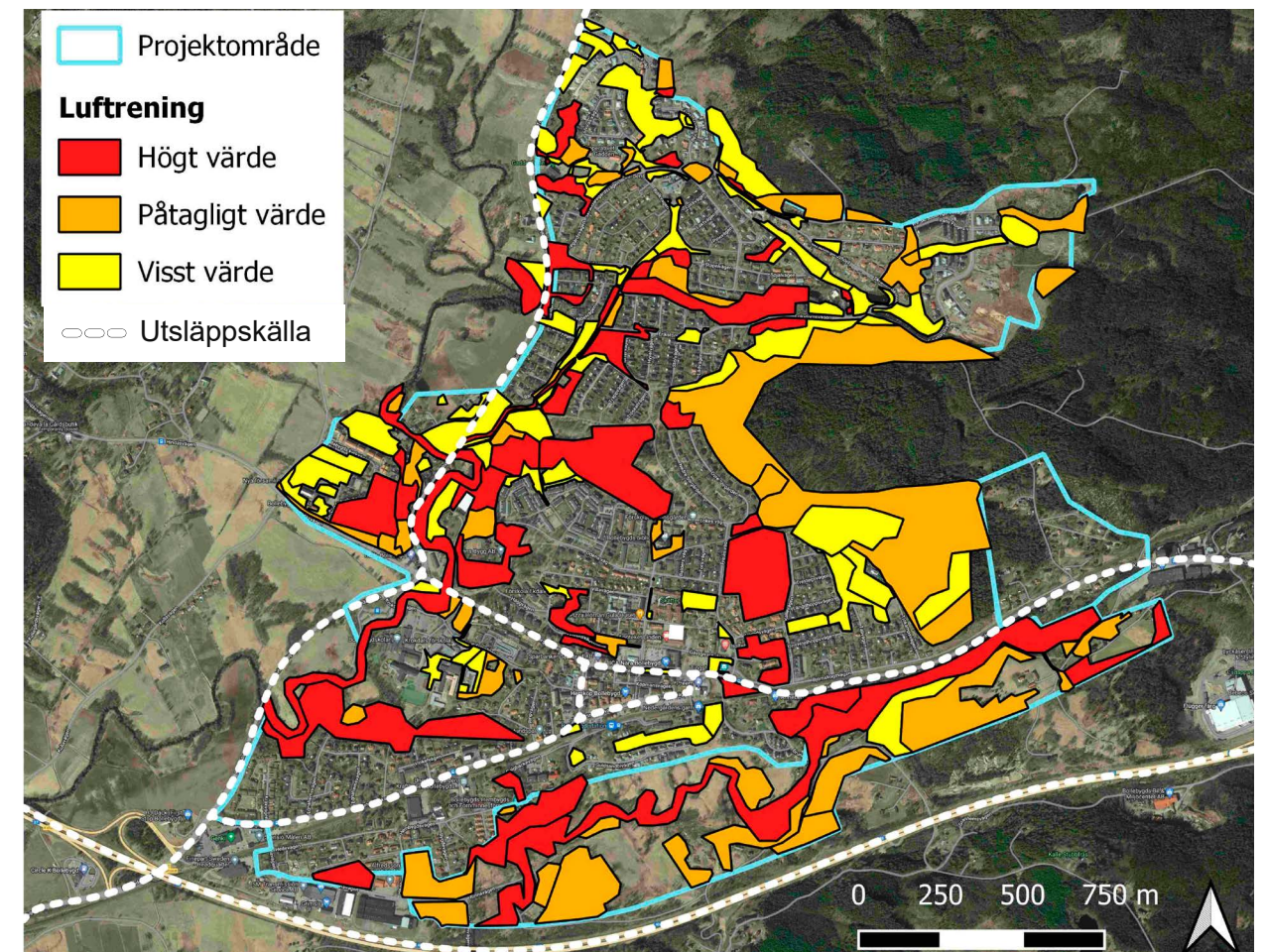
Eftersom behovet av ekosystemtjänsten luftrening delvis är beroende av närliggande utsläppskällor, har de mer trafikerade vägarna i området samt Bollebygds fjärrvärmeverk markerats ut på kartan. Markeringen av utsläppskällorna avser endast att uppmärksamma att behovet av ekosystemtjänsten är beroende av utsläppskällorna på platsen. I övrigt är markeringen inte värderad eller graderad. Luftföroreningar kan dock färdas långa sträckor, vilket innebär att även områden som inte angränsar till större utsläppskällor kan bidra positivt till luftkvaliteten i Bollebygd.

Bullerreglering

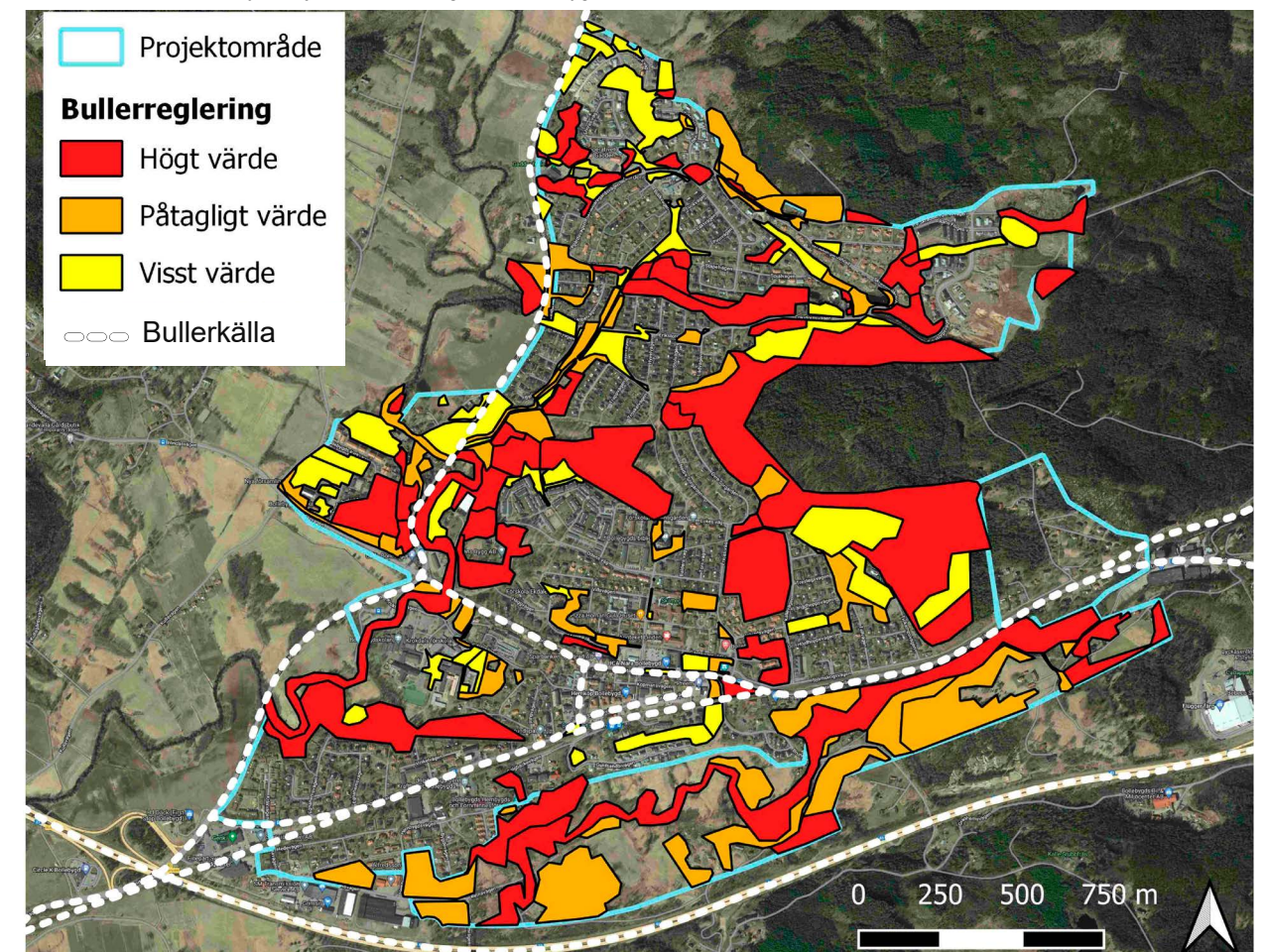
Att minimera buller eller att minska den negativa upplevelsen av buller, är av särskild betydelse i tätbebyggda områden samt längs större bil- och järnvägar. Buller kan annars orsaka negativa hälsoeffekter såsom sömnsvärigheter och på sikt hjärt-kärlsjukdomar. **Barn och unga löper dessutom särskild risk att drabbas av koncentrationssvärigheter och inlärningssvärigheter vid höga och ihållande bullernivåer, varför bullerreglering vid skolor och förskolor är av extra stor vikt.** Grönska i form av exempelvis gräsytor, träd och planteringar fyller en viktig roll genom att absorbera ljud.

Bollebygds tätort har förhållandevis mycket grönytor som kan bidra till bullerreglering (se karta 17). Ju större ett område är desto högre bullerreglerande kapacitet har det. Att säkerställa hög grad av grönska inom tätorten bidrar till effektiv bullerreglering och bidrar samtidigt positivt till övriga ekosystemtjänster. Den bullerreglerande kapaciteten kopplar starkt till den luftrenande (se karta 16), då samma strukturer i form av träd, buskar och lövtäcke samspelar. Mindre skillnader kan förekomma exempelvis beroende på vilka trädslag grönytorerna består av. Störst betydelse har stora lövträd vars omfattande bladyta kan fånga upp många luftburna föroreningar. Funktionen är sämre vintertid och inslag av barrträd och vintergröna buskar är därför viktiga. En mångfald av arter och strukturer är att föredra.

Likt ekosystemtjänsten luftrening har de lokala bullerkällorna markerats ut på kartan. Precis som utsläppskällorna har inte heller dessa värderats, utan avser endast att uppmärksamma att behovet av ekosystemtjänsten är beroende av bullernivåerna på platsen.

Karta 16. Värde av ekosystemtjänsten luftrening inom Bollebygds tätort.

Karta 17. Värde av ekosystemtjänsten bullerreglering inom Bollebygds tätort.

Flödesreglering

Klimatförändringarna förutspås leda till mer och kraftfullare regn. Städer och tätorter har mycket hårdgjorda ytor och blir därför sårbara mot större vattenmängder som orsakar att vatten samlas. Det ökar i sin tur risken för översvämning, erosion och materiella skador. Problemet kan minska med hjälp av icke-hårdgjorda ytor såsom gräsmattor och skogar som kan reglera skadliga toppar i flödesmängder. Även sjöar och vattendrag fyller en viktig reglerande funktion.

All form av grönyta har någon form av flödesreglerande kapacitet. Blåstrukturer såsom vattendrag och dammar är särskilt viktiga då de kan magasinera och/eller föra mycket stora volymer vatten vidare på ett säkert sätt. Sörån och Nolån ges därför högt flödesreglerande värde i det avseendet (se karta 18). Även omgivande svämplan där vattennivån tillåts stiga är av betydelse.

För att stärka ekosystemtjänsten flödesreglering så är öppna dagvattenlösningar att föredra framför kulverterade. Med rätt utformning och skötsel har dessa möjlighet att omhänderta och bromsa stora mängder vatten, samtidigt som de kan tillföra positiva effekter för biologisk mångfald. I samband med kommunens

klimate Anpassningsarbete kan Naturvårdsverkets rapport *Naturbaserad lösningar – ett verktyg för klimatanpassning och andra samhällsutmaningar*, vara ett gott stöd.

Behovet av flödesreglering är beroende av risken för översvämning, som presenteras i karta 19. Översvämningsrisken här baseras på översvämningskarteringen som genomfördes 2018, och består av tre olika delar: åarnas förväntade vattennivå vid ett 100- respektive 200-årsregn, vad som kallas instängda områden samt ytliga avrinningsstråk. För en mer ingående beskrivning, finns översvämningskarteringen tillgänglig på Bollebygds kommuns hemsida.

Behovet av flödesreglering begränsas inte till de områdena med översvämningsrisk, även intilliggande områden kan vara av stor vikt vid höga flöden. Vid exploatering krävs därför att dessa områden tas i beaktning för att säkerställa att översvämningsrisken inte ökar. På samma karta visas även strandskyddet, vilket innebär ett juridiskt skydd för naturområdet i direkt anslutning till åarna. I detta sammanhang skyddar dock strandskyddet inte bara de naturvärden och rekreative värden som det avser, utan även markens höga flödesreglerande förmåga i området.

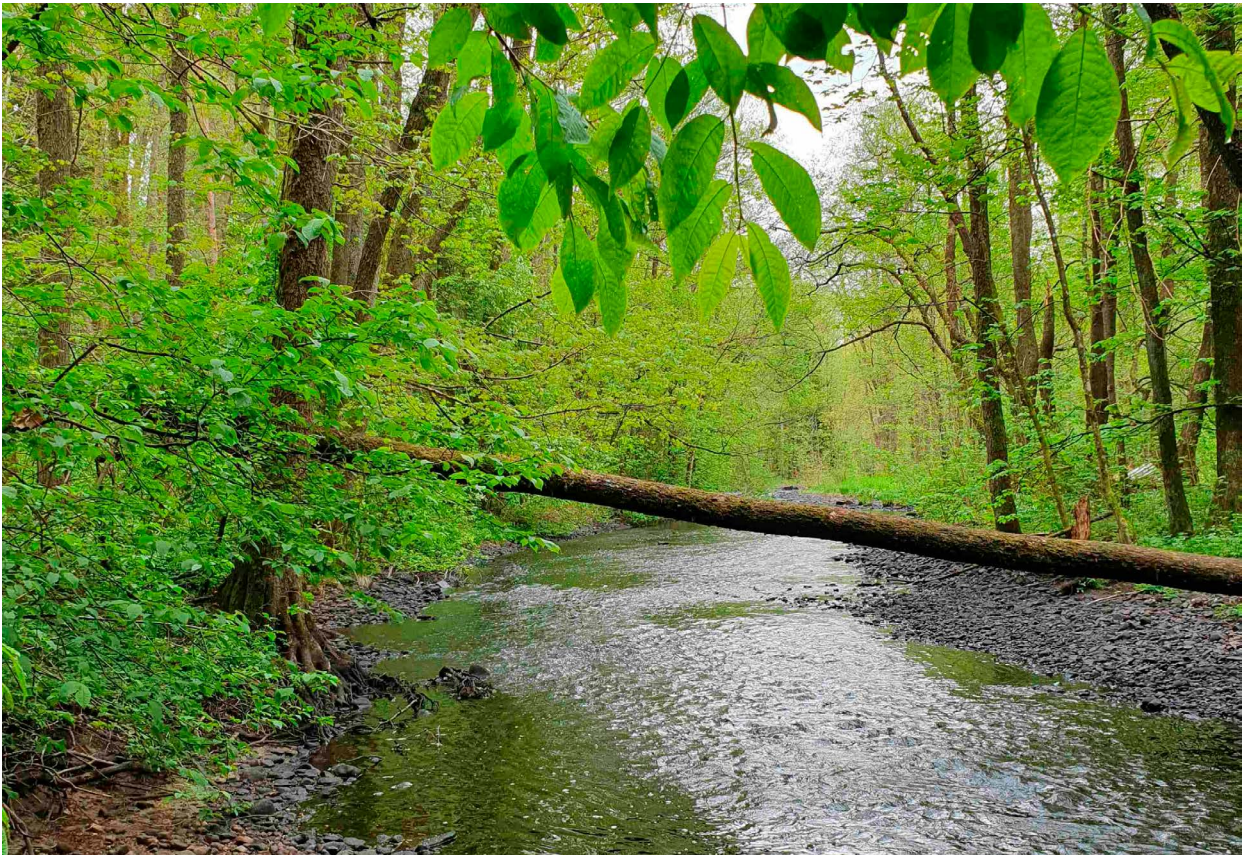
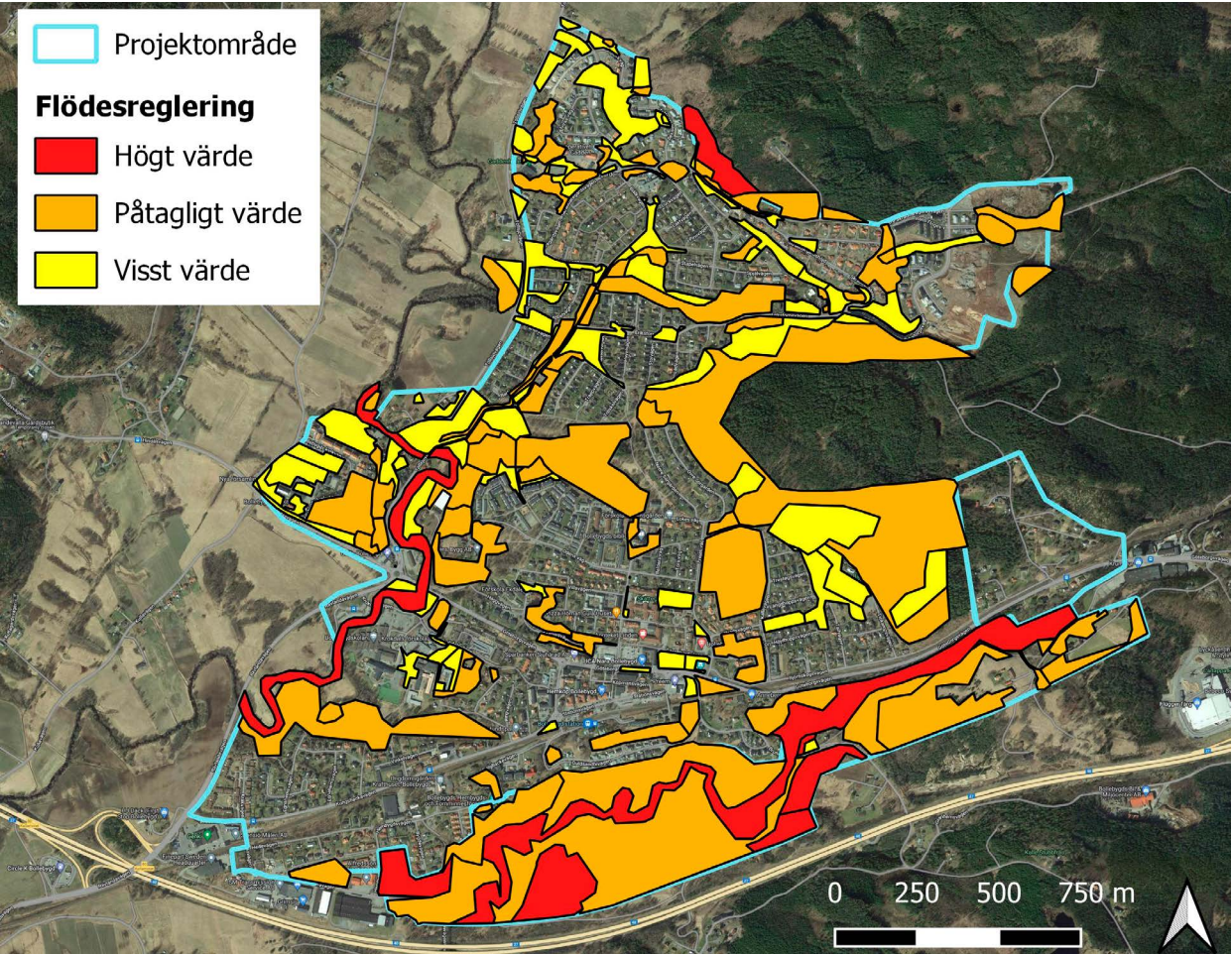
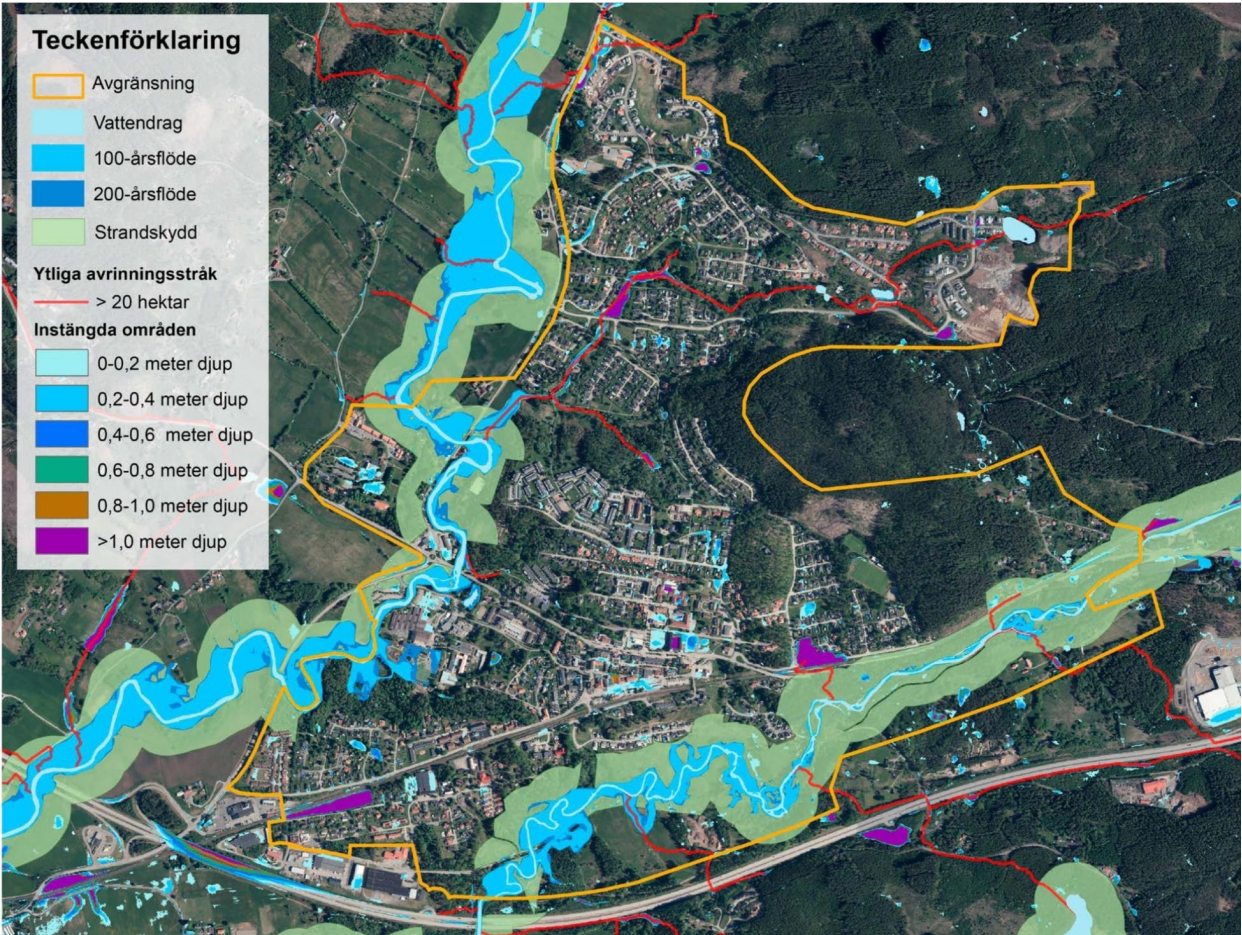

Foto på Sörån. Bild: EnviroPlanning AB.

Karta 18. Värde av ekosystemtjänsten flödesreglering inom Bollebygds tätort.

Karta 19. Översvämningskartering över Bollebygds tätort.

Kapitel 5: Fortsatt arbete

Det är viktigt att grönplanen hålls aktuell för att fortsätta vara ett användbart verktyg i arbetet med tätortens grönområden. I följande kapitel förklaras hur grönplanen ska kunna uppdateras och revideras vid behov. Grönplanen föreslås även följas upp av ett åtgärdsprogram.

Uppföljning och fortsatt arbete

Åtgärdsprogram

Grönplanen har tagits fram i syfte att vägleda det framtida arbetet med Bollebygds tätorts grönområden. Nästa steg i arbetet blir att ta fram ett tillhörande åtgärdsprogram som inkluderar åtgärder som rör såväl fysisk planering som skötsel och utveckling av Bollebygds grönområden. För detta krävs ett politiskt beslut. Framtagandet av ett åtgärdsprogram skulle avse att konkretisera grönplanen genom att peka ut olika åtgärder och ansvaret för dessa, vilket förbättrar kommunens förmåga att efterfölja planens uppsatta riktlinjer. Bollebygds kommuns plan- och exploateringsavdelning står som ansvariga för framtagandet av ett åtgärdsprogram.

Geografisk utökning

Efter att åtgärdsprogrammet är på plats kan möjligheten till fortsatt arbete med kommunal grönplanering ses över. Detta är en del av kommunfullmäktiges uppdrag 2022-12-07 § 160, att etappvis studera andra geografiska områden i kommunen för att gradvis utöka grönplaneringens täckning.

Revidering av kartlager

Det är viktigt att grönplanen för Bollebygds tätort hålls aktuell för att den ska utgöra ett användbart verktyg även i framtiden. Uppdatering av digitala kartlager kan ske kontinuerligt då ny kunskap tillkommer i form av exempelvis nya skyddade områden eller förekomst av hotade arter inom tätorten. Kartläggningar och tematiska kartor kan uppdateras vid behov, för att säkerställa att dessa utgör ett gott underlag till utredningar och beslutsfattande.

Uppdatering av grönplanen

Grönplanens riktlinjer bör däremot endast uppdateras vid revidering av grönplanen i sin helhet. Riktlinjerna är politiskt antagna och revideringar av dessa ska därför förankras politiskt. Ny kunskap, förändringar i den fysiska miljön eller nya nationella riktlinjer eller mål är exempel på företeelser som kan påverka behovet att uppdatera grönplanens riktlinjer. En eventuell uppdatering av grönplanen kan med fördel föregås av en uppföljning, för att se till dess styrkor och svagheter samt vad som uppnåtts och inte under de år som planen varit gällande.

Grönplanen bör aktualitetsprövas varje mandatperiod, med fördel i samband med framtagandet av planeringsstrategier. Ansvarig för aktualitetsprövning samt uppdateringar av Bollebygds grönplan är kommunens plan- och exploateringsavdelning.

I samband med att översiktsplanen uppdateras kan relevanta delar av grönplanen integreras.

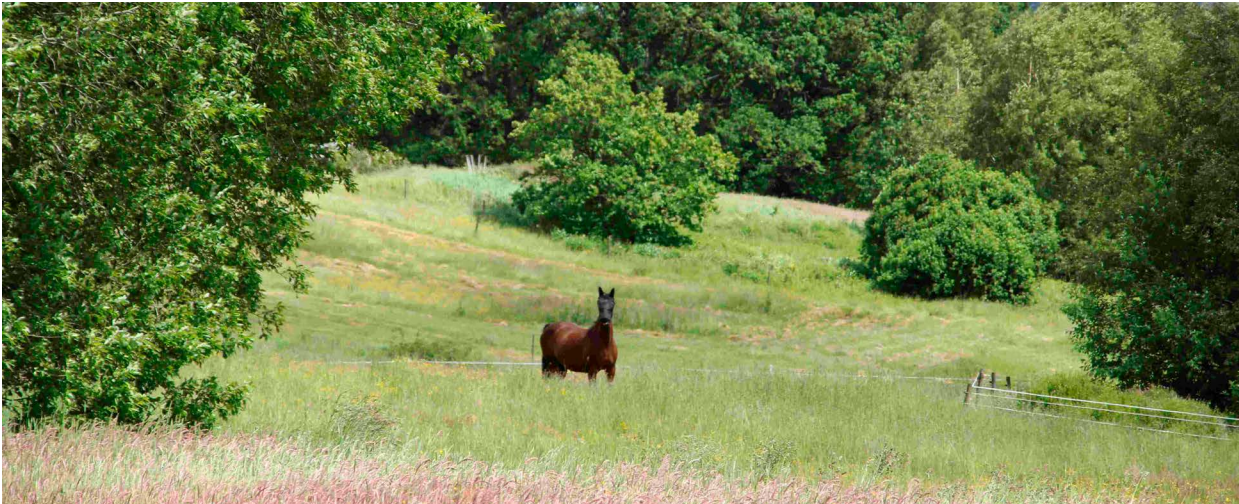

Foto på häst ute på bete.

Referenslista

Bollebygds kommun. 2010. *Naturvårdsplan*.

Bollebygds kommun. 2020. *Hållbarhetspolicy*.

Bollebygds kommun. 2020. *Miljöpolicy*.

Bollebygds kommun. 2022. *Vision Bollebygds kommun 2035*.

Bollebygds kommun. 2022. *Översiktsplan*.

Bollebygds kommun. 2023. *Skogsbruksplan*.

Bollebygds kommun. 2023. *Skogspolicy*.

Boråsregionen. 2021. *Utvecklingsstrategi för Sjubärad 2021-2030*.

Boverket. 2023. *Grafiskt material för ekosystemtjänster*.

Boverket. 2023. *Grönplanera för människors hälsa och välbefinnande*. boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/gronplan/darfor-behovs/for_manniskor

European Commission. 2023. *Biodiversity strategy for 2030*. environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_en?prefLang=sv

Folkhälsomyndigheten. 2024. *Friluftsliv för bättre folkhälsa*. folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/friluftsliv/friluftsliv-for-bättre-folkhalsa/

Naturvårdsverket. 2021. *Naturbaserade lösningar – ett verktyg för klimatanpassning och andra samhällsutmaningar*.

Göteborgs Stad. 2022. *Göteborgs grönplan - för en nära, sammanhållen och robust stad 2022-2030*.

Lund Universitet. 2023. *Förslag till handlingsplan för utvärdering av åtgärder inom satsningen på VIP ÄGP*.

Länsstyrelsen Västra Götaland. 2014. *Systematisk inventering av vaddsandbi och guldsandbi – i Västra Götalands län*.

Länsstyrelsen Västra Götaland. 2021. *Handlingsplan klimatanpassning 2021-2024*.

Naturvårdsverket. 2022. *Grönplanera!*

Naturvårdsverket. 2023. *Samordning och vägledning för att förstärka förutsättningarna för vilda pollinatörer*.

Naturvårdsverket. 2023. *Sveriges friluftsmål*. www.naturvardsverket.se/amnesomraden/friluftsliv/sveriges-friluftslivsmal

Naturvårdsverket. u.å. *Ekosystemtjänster*. www.naturvardsverket.se/ekosystemtjanster

Naturvårdsverket. u.å. *Sveriges miljömål*. www.sverigesmiljomal.se

Kristianstad kommun. 2020. *Grönplanering - en handledning*.

United Nations Development Programme. u.å. *Globala målen*. www.globalamalen.se

Västra Götalandsregionen. 2019. *Miljömål 2030*.

Västra Götalandsregionen. 2019. *Regional handlingsplan för grön infrastruktur*.

BOLLEBYGDS
KOMMUN

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Grönplan för Bollebygd tätort

Upprättad 2024-09-05
KS2024/8

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Hur samrådet har bedrivits	3
Sammanfattning	3
<i>Ändringar sedan samråd/granskning.....</i>	<i>3</i>
<i>Kvarstående synpunkter.....</i>	<i>4</i>
<i>Ställningstagande.....</i>	<i>4</i>
Yttranden	5
<i>Myndigheter.....</i>	<i>5</i>
<i>Kommunala nämnder och råd.....</i>	<i>6</i>
<i>Politiska partier</i>	<i>8</i>
<i>Företag och föreningar.....</i>	<i>10</i>
<i>Övriga</i>	<i>13</i>
Medverkande.....	14

HUR SAMRÅDET HAR BEDRIVITS

Planförslag har varit ute för samråd från 2024-03-08 till 2024-04-30.

Berörda myndigheter, organisationer och nämnder har underrättats. Handlingarna har även varit utställda på biblioteket i Bollebygd och på kommunens hemsida. Totalt har 9 yttranden inkommit under samrådstiden. Inkomna yttranden sammanfattas och besvaras i denna samrådsredogörelse.

SAMMANFATTNING

En myndighet, tre kommunala nämnder, det kommunala ungdomsrådet, två politiska partier, en förening och en privatperson har inkommit med yttranden som pekar på ett antal möjliga förändringar av planförslaget. Medan vissa revideringar har genomförts i enlighet med inkomna yttranden, har andra istället bemötts med förklaringar till varför föreslagna ändringar inte kan genomföras.

Bland annat har två nya kartor tillkommit i grönplanen, till följd av inkomna yttranden. En karta visar biotopskyddsområde, område med naturvårdsavtal samt artrika vägkanter som utpekats av Trafikverket. Den andra kartan är mer utzoomad för att tydligare visa grönplanens förhållande till omgivande landskap, där värdetrakt för skyddsvärda lövträd samt ekar har inkluderats. Två kartor har även reviderats. En karta som tidigare bara visade översvämningsrisken inom avgränsningsområdet, inkluderar nu strandskydd. Kartan för ekosystemtjänsten biologisk mångfald inkluderar numera även en av dammarna i Erikstorp.

Vad gäller texten i grönplanen har flera förtydliganden gjorts, men även vissa nya delar tillkommit. Nyttillkommen text inkluderar bland annat en kortare barnkonsekvensanalys, text om grönområdenas effekt på folkhälsan, ekosystemtjänsternas förhållande till ekonomisk hållbarhet och att forskning visar att människors benägenhet att nyttja grönområden minskar när avståndet till dessa överskrider 300 meter. Förtydliganden har även gjorts gällande bland annat skadelindringshierarkin och texten som beskriver naturvårdsarter samt naturvärdesobjekt. Flertalet mindre revideringar och redaktionella ändringar har även genomförts.

Önskemål om att grönplanens avgränsningsområde ska utvidgas samt att nya områden bör pekas ut på kartorna som bland annat visar naturvärdesobjekt och ekosystemtjänsten pollinering, har även framförts. Detta är synpunkter som av olika skäl inte kunnat åtgärdas, vilket motiveras i kommunens svar under respektive yttrande nedan.

Ändringar sedan samråd

- Ny karta som visar biotopskyddsområde, område med naturvårdsavtal samt Trafikverkets artrika vägkanter har tillkommit
- Ny karta som visar värdetrakter för skyddsvärda lövträd samt för ekar har tillkommit, detta för att tydligare framhäva landskapsperspektivet
- Karta 19 som tidigare endast visade översvämningsrisken i området, inkluderar nu även strandskydd
- Mindre ändring av formuleringen av riktlinje 2. Ändringen grundas i att mindre brister i ekosystemtjänstanalysen har upptäckts, och den nya formuleringen avser att säkerställa riktlinjens ursprungliga syfte kvarstår trots dessa brister. Omformuleringen avser alltså inte att resultera i någon större förändring gällande riktlinjens innebörd.
- Koppling mellan ekosystemtjänster och ekonomisk hållbarhet har förtydligats
- Barnkonsekvensanalys har tillkommit
- Länsstyrelsens kartunderlag för grön infrastruktur samt det regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen lyfts fram

- Text gällande skadelindringshierarkin har förtydligats
- Ny mening har tillkommit i beskrivningen av riktlinje 3, som framhäver vikten av att grönstråkets funktion bibehålls vid en eventuell exploatering eller annan störning
- Resonemang gällande att det ibland kan uppstå konfliktpunkter mellan rekreation och naturvärden har tillkommit
- Text som preciserade vilken typ av byggnation som är lämpligt i ett område med översvämningssrisk har strukits, då en bedömning behöver göras i varje enskilt fall
- Grönplanens avgränsning, såväl geografisk som tematisk, har förtydligats
- På vilken grund arter har inkluderats i kartan som visar naturvårdsarter har förtydligats
- Det har förtydligats att arter registrerade i Artportalen har beaktats vid utpekandet av naturvärdesobjekt
- Att barn och unga är extra känsliga för buller har framhävts, varför ekosystemtjänsten bullerreglering är av extra stor vikt i nära anslutning till skolor och förskolor
- Text har tillförts både i grönplanen och i sociotopkarteringen som framhäver forskning som visar på att nyttjandet av grönområden minskar när dessa är på mer än 300 meter från bostaden
- Text om satsningar på hotade pollinatörer i Söråns dalgång har adderats, där vikten att se pollinering ur ett landskapsperspektiv även poängteras.

ärstående synpunkter

- Grönplanens avgränsningsområde har inte utökats, då detta skulle innebära mycket stora kostnader. Varför områdena inte inkluderats från första början har lyfts fram i kommunens kommentar till respektive yttrande
- Kartorna som visar naturvärdesobjekt och ekosystemtjänsten pollinering har ej utökats med fler områden. Detta har motiverats i kommunens kommentar till respektive yttrande
- En sammanslagen karta där grönområdenas naturvärden, sociala värden och ekosystemtjänster alla visas har ej tagits fram, detta då det inte anses kunna genomföras på ett sätt som inte ger en missvisande bild av olika områdets värden

Ställningstagande

En avvägning har gjorts mellan olika enskilda och allmänna intressen vilket har resulterat i en samlad bedömning. Planhandlingarna har justerats enligt kommentarerna ovan och förvaltningen anser därmed att Grönplan för Bollebygd tätort kan gå upp för antagande.

YTTRANDEN

Inkomna yttranden följer ordningen myndigheter, kommunala nämnder och råd, företag och föreningar och sist övriga som har inkommit med synpunkter. Endast yttrandet från länsstyrelsen har sammanfattats, övriga presenteras i sin fulla version. Länsstyrelsens yttrande kan begäras ut i sin helhet.

Dataskyddsförordningen innebär att den version av samrådsredogörelse som publiceras på hemsidan inte får innehålla några personuppgifter. Samrådsredogörelsen är allmän handling vars originalversion kan begäras ut.

Myndigheter

1. Länsstyrelsen

Då synpunkterna från länsstyrelsen är alltför omfattande, har endast den sammanfattning som länsstyrelsen själva sammanställt inkluderats nedan. Fullständig version av yttrandet är offentlig handling och kan därför begäras ut.

Länsstyrelsen ser mycket positivt på Grönplan för Bollebygd tätort som både i kunskapsunderlag och ställningstaganden väger samman ekologiska, sociala och ekonomiska värden och ekosystemtjänster i den gröna infrastrukturen.

Länsstyrelsens synpunkter omfattar bland annat att en del av riktlinjerna i fokusområdena och beskrivningen av gröna stråk konkretiseras, att de sammanvägda värdena för olika grönområden beskrivs och tydliggörs samt att grönplanen tydligare anger hur den ska användas i enskilda ärenden. Dessa synpunkter kan både användas i utvecklingen av grönplanen och i arbetet med det kommande åtgärdsprogrammet.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkterna har noterats. Följande revideringar har genomförts till följd:

- Länsstyrelsens kartunderlag för grön infrastruktur lyfts fram och rekommenderas att användas vid framtida planering och byggnation.
- Regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen nämns.
- Avsnittet om grönstråk har setts över och i viss mån konkretiserats. Det ska dock noteras att det är en enklare analys som ligger till grund för grönstråken, vilket är skälet till att dessa inte kunnat preciseras med högre detaljnivå sett till exempelvis funktion eller bredd. Istället har formulering tillförts där det poängteras att en bedömning behöver göras i varje enskilt fall för att grönstråkets funktion inte ska gå förlorad.
- Det digitala verktyget ESTER 2.0 kommer undersökas och eventuellt lyftas fram som en del av grönplanens åtgärdsprogram.
- Text om skadelindringshierarkin har utvecklats, för att ge läsaren en bättre förståelse för dess innebörd.
- Hur grönplanen ska tillämpas i processer som rör PBL förtydligas.
- Redaktionella ändringar och flertalet föreslagna förbättringar har genomförts i enlighet med länsstyrelsens yttrande.

Länsstyrelsen föreslog även att en sammanslagen karta togs fram, där naturvärden, sociala värden och ekosystemtjänster visades tillsammans. Tanken i sig är god, men då detta inte anses kunna

genomföras på ett sätt som inte blir missvisande, har en sådan karta inte tagits fram. Det finns flera utmaningar, men allra främst är det svårt att på ett objektivt sätt väga ekosystemtjänsterna mot naturvärden och sociala värden. Detta beror på att ekosystemtjänsterna inte endast värderas baserat på deras klassning (högt, påtagligt eller visst värde), utan även utifrån samhällets behov av dessa. Eftersom vi till exempel inte har bullerutredningar eller utredningar som visar på luftkvaliteten inom hela avgränsningsområdet, är det svårt att på ett korrekt sätt jämföra dessa med övriga värden.

Kommunala nämnder och råd

2. Socialnämnden

Socialnämnden har inget att erinra i samråd för Grönplan för Bollebygd tätort.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras.

3. Teknik- och servicenämnden

Teknik- och servicenämnden har tagit del av samrådsunderlag och anser att följande ska belysas i samråd grönplan Bollebygds kommun.

Teknik- och serviceförvaltningen ser positivt på samrådshandling för Grönplan för Bollebygds tätort som ett fristående underlag för att planera Bollebygds grönområden i tätorten. Innehållet i planen består av en bred palett av olika påverkande faktorer där många olika aspekter belyses som behöver beaktas. Planen skall ses som ett brett kunskapsunderlag men det är av betydande vikt också att förstå hur olika beslut om hur genomförande skall ske påverkar skötseln av ytorna.

Forskningsstudier visar att det med stor sannolikhet kommer bli en klimatpåverkan vilket gör att risken ökar för kraftigare väderomslag med värmeböljor och ökade mängder nederbörd. Mänskligheten har nyttjat naturen i att lindra denna typ av påverkan genom att planera byggnader och angränsande omgivning. Vegetation kan skapa lokalt sänkta temperaturer och vattendrag medverkar till lokal evaporativ kyla. Grönblåa ytor är också positivt för biologisk mångfald. Det är således av betydande intresse att skapa denna typ av områden som kan samutnyttjas av olika grupper inom samhället. En samutnyttjning betyder också ökad nyttjandeeffektivitet av ytorna och utjämning av skillnader i olika socioekonomiska grupper.

Välplanerade grönområden leder till lokalt renare luft och lägre aerosolhalter från utsläppskällor. Särskilt viktigt ur barnperspektivet är att grönområden är lättillgängliga för denna målgrupp samt att förskolor och skolor undviks i närheten av trafikerade vägar. Ett litet barn har sina andningsvägar mycket närmare marknivå och dessutom utvecklas stora delar av kroppen.

Grönska i form av exempelvis gräsytor, träd och planteringar fyller också en viktig roll genom att absorbera ljud och kan bli en oas där fåglar trivs och bidrar till en helt annan ljudmiljö. Det som ger störst effekt är att utforma marken mjuk och porös medan träd och planeringen har en begränsande effekt såvida de inte har en djup utbredning.

I planeringen behöver också ökad risk för mer nederbörd beaktas så behov av dagvattenhantering och potentiella översvåmningsområden kartläggs. Även att utformningen av den allmänna VA-planeringen och att vattentjänstplanen beaktas är av stor vikt med ökade risker för skyfall. Kontinuerlig försörjning av dricksvatten och hantering av spillvatten är grundläggande för kommuninvånare.

Vid tätortsplanering av grönytor blir det av allt större vikt ur ett folkhälsoperspektiv att utgå från våra sinnen då informationsflödet blir alltmer omfattande. Således är det viktigt att beakta syn-, hörsel-, lukt- och känselintryck. Viktigt blir också att möjligheten till fysiska rörelser och att balanssinnet stimuleras. Ett nyttjande av befintliga områden i form av naturmark ger en stor variation. En ökad rörlighet hos medborgare kommer leda till lägre kostnader senare för bland annat äldreården. Vi har alla olika behov så det är positivt att beakta medborgarnas förslag till olika delar av utformningen.

Vid kommande steg i arbetet med att ta fram ett tillhörande åtgärdsprogram som inkluderar åtgärder som rör såväl fysisk planering som skötsel och utveckling av Bollebygds grönområden är det viktigt att beakta ekonomin ur ett livscykelperspektiv. För att vidmakthålla trivsamma grönområden behöver de regelbundet skötas. Skötsel- och driftkostnader måste därför följa med varje investeringsbeslut som innebär ett förändrat underhållsbehov. Parker med ett högt utnyttjande behöver ha högre skötselambitioner.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras.

4. Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden ser positivt på att kommunstyrelseförvaltningen har tagit fram ett förslag till Grönplan för Bollebygd tätort.

Bygg- och miljönämnden saknar en koppling till vattenmyndigheternas åtgärdsprogram och hur grönplanen kan bidra till vattenrening och därmed bidra till att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten, detta som en del av fokusområde nr 3. Bygg- och miljönämnden ser det som önskvärt om detta kan beaktas i grönplanen då planen kan ge ett viktigt bidrag till att uppfylla åtgärdsprogrammet.

Byggnads- och miljönämnden noterar att en skogspolicy omnämns som beslutsunderlag. Bollebygds kommuns har dock ingen beslutad skogspolicy.

Grönplanens kommande åtgärdsprogram bör, när det arbetet påbörjas, stämmas av mot den LONA-ansökan som avser utredningar och åtgärder inom Söråns avrinningsområde, då Grönplanen delvis överlappar i utbredningsområde för det projektet.

I grönplanen eller i sociotopkarteringen bör lämpligen en sammanfattande beskrivning av en barnkonsekvensanalys omnämnas som beskriver planen utifrån detta perspektiv.

Bygg- och miljönämnden föreslår en justering i illustrationsbild 1 i dokument Grönplan för Bollebygd tätort", genom att byta ut ordet riktlinje till styrdokument. Detta för att skapa en enhetlig terminologi.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Vid framtagandet av Grönplan för Bollebygd tätort har en avvägning gjorts vad gäller vilka ekosystemtjänster som inkluderats i analysen. Vattenrening är inte en av de ekosystemtjänster som inkluderats, något som inte heller går att justera i efterhand. Däremot är det en synpunkt som vi tar med oss inför framtagande av ny grönplan i andra områden i kommunen.

Övriga synpunkter har lett till justeringar av grönplanen alternativt är tankar som vi tar med oss i fortsatt arbete.

5. Ungdomsrådet

Ungdomsrådet anser att grönplanen ser bra ut, har inga synpunkter att tillägga.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Synpunkten noteras.

Politiska partier

6. Vänsterpartiet

Som vi sagt tidigare så tycker vi att arbetet som gjorts är väldigt gediget och bra.

Vi i Vänsterpartiet har koncentrerat oss på Getabrohultområdet mellan Flügger och Rinna. Det området skulle kunna bli fantastiskt om vi tar bort alla döda, halvdöda träd samt gallrar upp på lämpligt sätt. Sedan hade det varit fint med övergångar till andra sidan ån/öar där fika/grillplatser anordnas. Fräck belysning hade också varit grädde på moset. Förmodligen den finaste rekreationsplatsen framöver.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Vi tar med oss dessa synpunkter när vi startar upp arbetet med åtgärdsprogrammet för grönplanen.

7. Miljöpartiet

Miljöpartiet ser mycket positivt på det framtagna förslaget på grönplan och dess underlagsmaterial, skadelindringshierarki, fokusområden och riktlinjer. Det är av stor vikt att kunna förtäta centralorten när Bollebygd växer och att detta kan ske utan att viktiga ekosystemtjänster, sociala och biologiska naturvärden äventyras. Miljöpartiet vill lyfta fram ett antal punkter där planen skulle behöva kompletteras eller som på annat sätt beaktas inför slutversionen av grönplanen.

Vi tolkar det som om underlagsmaterialet inte innehåller tidigare rapporterade arter, naturvärden och uppgifter från artportalen, fyndportalen eller liknande källor. Dessa uppgifter bör beaktas för att inte missa viktiga arter och då även uppgifter som bara är tillgängliga för betrodda användare.

Naturvärdesinventeringen verkar inte ta hänsyn till klass 4, vilket avser visst naturvärde vilket hade varit bra i tätortsmiljö.

Vissa vattendrag och vattenytor verkar inte ingå i inventeringen eller så faller de under klass 4? Vattendrag är spridningskorridorer och borde tas med tydligare. Särskilt Erikstorpsbäcken med sina dammar borde lyftas in. Kantzoner behöver beskrivas tydligare med bredd, minst 10 meter, och betona önskat trädslag, löv.

Vi är osäkra om skyddsklassade arter ingår i kartläggningen eller inte. Dessa arter bör också beaktas.

Grönplanen bör uppdateras regelbundet för att kunna kompletteras med nya arter som har hittats med tiden eller annan viktig information.

Gröna korridorer och grön infrastruktur borde beskrivas med sina funktioner, vilka arter ska kunna använda sig av infrastrukturen, vilka behov har dessa och vilka krav ställer det på själva infrastrukturen? Det skulle ge mer specifika förutsättningar att beakta som till exempel bredd, sammanhängande struktur, trädslag och liknande.

Vi skulle gärna vilja se att Bollebygds kommun lyfte in ansvarsarter i sin grönplan. Arter som är sällsynta men mer vanliga i Bollebygd som till exempel backsippan eller guldsandbiet.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Flera av de synpunkter som lyfts i detta yttrande rör värden eller dylikt som inte inkluderats i inventeringen, till följd av att projektet behöver förhålla sig till dess avgränsning, tidplan och budget. Naturvärdesobjekt med klass 4 (visst naturvärde), mer detaljerad beskrivning av kantzoner och högre detaljeringsgrad av de gröna stråken samt naturvärden under vatten är exempel på sådana avgränsningar som har behövts göras. Ett mindre tillägg har dock gjorts i den beskrivande texten till riktlinje 3 som berör gröna stråk, för att förtydliga att det gröna stråkets *funktion* ska kvarstå.

Då naturvärden i vatten inte inventerats har detta lett till att vattendrag och dammar i vissa fall inte pekats ut i naturvärdesinventeringen. Detta beror alltså på att naturvärden *i anslutning* till vattnet inte alltid har tillräckligt höga värden för att klassas som påtagliga naturvärden, även om det potentiellt kan finnas naturvärden i vattnet.

Till följd av yttrandet har dock en mindre revidering genomförts på kartan som visar ekosystemtjänsten biologisk mångfald. Tidigare har två av dammarna i Erikstorp exkluderats till följd av att de ansågs vara lokaliserade på en privat tomt, något som inte inkluderats i avgränsningen. Vid närmare granskning har det dock upptäckts att den ena dammen inte tillhör samma fastighet, trots att den kan tyckas ligga innanför tomtgräns. Därför har en av dammarna inkluderats i kartan.

I kapitlet *Uppföljning och fortsatt arbete*, under rubriken *Revidering av kartlager* står det sedan tidigare att uppdatering av digitala kartlager samt tematiska kartor kan uppdateras kontinuerligt om kommunen får ny kunskap om arter eller naturvärden inom avgränsningsområdet. Därigenom avses planen hållas uppdaterad och aktuell över en längre tid.

Arterna registrerade i Artportalen har tagits i beaktning när naturvärdesobjekten pekats ut, detta har förtydligats i texten i samband med kartan som visar dessa. Artportalens artfynd har bland annat inkluderats i bedömningen av artvärdet i naturvärdesobjekt 4 och 7. Endast ett fåtal av de

arter som är inrapporterade till Artportalen är lokaliserade utanför de områden som är utpekade som naturvärdesobjekt i rapporten. Den karta som visar naturvårdsarter är däremot endast de arter som registrerats i samband med inventering. Även detta har förtydligats i tillhörande text.

Skyddsklassade arter är sekretessbelagda och kan därför inte inkluderas i grönplanen. Kommunen har däremot behörighet att se de skyddade arterna i Artportalen och informationen kan därmed ändå användas som underlag inför framtida beslut. Vilka arter som klassas som ansvarsarter i just Bollebygd är inget som har utretts och kan därför inte pekas ut i planen.

Företag och föreningar

8. Naturskyddsföreningen Borås

Naturskyddsföreningen i Borås, som består av Naturskyddsföreningens medlemmar i Borås stad och Bollebygds kommun, har tagit del av den nya grönplanen och vill lämna följande kommentar:

Vi uppskattar väldigt mycket framtagandet av en grönplan för Bollebygds tätort. Tillsammans med en framtida åtgärdsplan ser vi en hög potential till att kunna bevara kommunens särskilda naturvärden både för naturens egen skull men också för invånarna. Ett antal synpunkter som skulle förbättra planen har vi dock.

Synpunkter

- I karta 3 skulle vi vilja lyfta naturvärdena i ytan mellan naturvärdesobjekt (NVO) 3 och NVO 19 i och med att den inte blev klassad som naturvärdesobjekt. Här häckar både flera par av stare (rödlistad som sårbar) i håligheter i träd och skogen är populärt bland rödvingetrast (rödlistad som nära hotad) och björktrast (rödlistad som nära hotad). Ytan kom med som påtagligt naturvärde i karta 8 men inte som naturvärdesobjekt och saknar därmed en närmare beskrivning.
- I samband med karta 5 skulle vi vilja lyfta in ett större landskapsperspektiv för att synliggöra spridningsvägar i landskapet. Till exempel ingår den västra delen av grönplanen i en av länsstyrelsens värdestrakt för särskilt skyddsvärda lövträd och Nolån och en del av Söråns dalgång ingår i 1 av de 14 extra värdefulla områden för pollinerande insekter enligt Naturvårdsverket.
- I karta 6 saknar vi potentiella efterträdare till särskilt skyddsvärda träd. Särskilt skyddsvärda träd har i stort sett alltid väldigt höga naturvärden, men det tar 100 år och längre för ett träd att nå dessa värden. Genom att inkludera träd som börjar närmar sig klassningen till särskilt skyddsvärda träd säkras även framtidens naturvärden. Enligt länsstyrelsen i Västra Götalands län bör de här träden inkluderas i definitionen av efterträdare:
 - Träd mellan 70–100 cm i diameter i brösthöjd
 - Träd med rödlistad art
 - Grova hamlade träd, grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd och tydliga tecken på tidigare hamling
 - Träd med början till hål, andra intressanta skador eller annat naturvårdsintressant

- Karta 7 behöver kompletteras med sedan tidigare kända fynd av naturvårdsarter från Artportalen och andra källor. Det är en enkel komplettering att genomföra men just nu missas ett stort antal kända naturvårdsarter i området, som till exempel backtimjan, sexfläckig bastardsvärmare, guldsandbi och slättergubbe. Bacsippan är också känd från fler platser än det som syns på kartan just nu.
- I karta 8 skulle vi vilja inkludera hela ytan av NVO 17, grusvägen mellan Björnskovsvägen och Slätterna och de två dammarna öster om NVO 20.
- På sida 37 saknas också ett landskapsperspektiv. Här bör nämnas att Nolåns och en del av Söråns dalgång ingår i 1 av de 14 extra värdefulla områden för pollinerande insekter enligt Naturvårdsverket.
- Karta 9 skulle vi vilja utöka med fyra områden. Vägområdet längs Örehultsvägen med åkervädd och sexfläckig bastardsvärmare, grusvägen mellan Björnskovsvägen och Slätterna med en riklig blomning av getvåppling och en del andra växter i vägkanten som är viktiga för pollinerande insekter. Det nordöstra vägområdet vid Galgbackevägen bestående av öppen sand och blåmunkar. Tillsammans med en del av järnvägens område är det här också extra viktigt för att upprätthålla ekosystemtjänsten pollinering. Kartan inkluderar några områden utanför grönplanen, därför skulle vi också vilja lägga till ett område cirka 200 m norr om Norra Almedalsvägen. Här i Nolåns dalgång ligger ett område av högsta värde för pollinering och biologisk mångfald. Här finns en stor population av det rödlistade guldsandbiet och många andra vildbin som kräver öppen sand och gles växtlighet samtidigt som det finns en riklig blomning av ängsvädd och andra blommor. Ett annat potentiellt viktigt område som hamnade precis utanför grönplanen är den sandiga ytan precis norr om riksväg 40 mellan Örehultsvägen och Hallaslätt.
- I och med det höga värdet för pollinerande insekter i Bollebygd bör också en inventering av arterna prioriteras framöver.
- Vi saknar också ett synliggörande av de ytorna med existerande skydd som till exempel naturvårdsavtalet och det skogliga biotopskyddsområdet norr om Sörån. Också områdena med strandskydd borde synliggöras i grönplanen.
- Vi saknar Varpåsskogen i grönplanen. I och med det centrala läget av skogen används den mycket för promenader och motion av Bollebygdsbor. Här, likadant som i de andra tätortsnära skogarna är det särskild viktigt att ställa om till någon form av kontinuitetsskogsbruk med betydligt större hänsyn till friluftsliv och naturvärden än idag. Just nu minskar upplevelsevärdet rejält när till exempel stigar förstörs och svampplockning omöjliggörs av kalhyggesbruket.
- I kartan över naturvärdesobjekt, biologisk mångfald och pollinering saknar vi de avsnitt som Trafikverket har klassat som artrik vägkant eller hänsynsobjekt.
- Vi uppskattar planeringen av ett framtida åtgärdsprogram med skötselåtgärder för att bibehålla och öka naturvärden i området. Till exempel är ängarna vid Guldsandbivägen helt beroende av en årlig skötsel genom slåtter, bete eller bränning. Utan skötsel försvinner dessa enastående naturvärden i Bollebygd centrum.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Flera av de synpunkter som lyfts i detta yttrande efterfrågar att fler områden adderas på vissa kartor tillhörande naturvärdesinventeringen och ekosystemtjänstanalysen. Dessa rapporter har genomförts av utbildade ekologer och har följt de nationella standarder som gäller för sådana. Skälen till att vissa områden inte inkluderats kan bero på flera olika faktorer.

För att ett område ska klassas som ett påtagligt naturvärdesobjekt krävs antingen att ett påtagligt artvärde eller påtagligt biotopvärde uppnåts. Om endast visst artvärde påvisats måste även visst biotopvärde finnas för att området ska nå klassningen påtagligt naturvärde. Det kan även vara en fråga om detaljeringsgraden på inventeringen, där små områden fallit bort. Gällande Artportalen så har fynden registrerade här tagits i beaktning vid utpekandet av naturvärdesobjekt. Endast ett fåtal av de arter som är inrapporterade till Artportalen är lokaliserade utanför de områden som är utpekade som naturvärdesobjekt i rapporten.

Gällande kartan som visar ekosystemtjänst biologisk mångfald kan områden endast pekas ut baserat på faktiska fynd och på den bedömning som ekologerna gjort. Artvärde eller biotopvärde som inte uppmärksammats på plats och inte finns registrerat i Artportalen kan inte inkluderas. Görs ändringar som frångår den expertkunskap som den idag är baserad på, försvagar detta förtroendet för hela rapporten. Samma resonemang kan föras gällande områden som är utpekade för pollinering. Vid diskussion med ekologerna har dock en korrigering kunnat genomföras i efterhand, då de själva anser att ett fel har begåtts. En av dammarna i Erikstorp som ni uppmärksammade i ert yttrande har adderats till kartan som visar ekosystemtjänsten biologisk mångfald. Läs motiveringen till detta i kommunförvaltningens kommentar till Miljöpartiets yttrande.

Resultatet i stort bör även ses som en ögonblicksbild som avser att ge vägledning, framför allt i tidiga skeden. I varje enskilt projekt där naturvärden riskerar att gå förlorade tas dock en naturvärdesinventering fram med högre detaljeringsgrad än denna, för att säkerställa att exempelvis skyddsklassade arter inte går förlorade. Vid en sådan inventering kan ännu fler naturvärden uppmärksammas, jämfört med den inventering som genomfördes för grönplanen.

Gällande ert förslag att inventera pollinerande insekter samt att säkerställa skötsel av bland annat ängarna vid Guldsandbivägen är detta något som noterats och kommer lyftas för diskussion inför framtagandet av åtgärdsprogrammet. Även att göra en inventering av potentiella efterträdare till skyddsvärda träd kan komma att bli aktuellt i åtgärdsprogrammet.

Baserat på er synpunkt att visa vilka redan existerande skydd av naturvärden som finns i området, har två nya kartor adderats till grönplanen. Medan en karta visar värdestrakter för lövträd och ekar, visar en annan karta biotopskyddsområde, naturvårdsavtal och Trafikverkets värdefulla vägkanter. Även strandskyddet har adderats till kartan som tidigare bara visade översvämningsrisken. Däremot har inte de ”extra värdefulla områdena för pollinerande insekter” inkluderats, som uppmärksammades i ert yttrande. Detta beror på att området ni syftar till är utpekade som ett område lämpligt för åtgärder för pollinatörer, vilket inte nödvändigtvis kan likställas med att området har ett stort antal arter eller individer av pollinerande insekter. Flera inventeringar av pollinatörer har lästs inför skrivandet av samrådsredogörelsen, men ingen av dessa pekar ut det område som ni syftar till i ert yttrande. Till följd av detta visas den exakta

avgränsningen inte upp på en karta, däremot omnämns satsningen numera i texten och det poängteras även att kommunen bör se pollinering ur ett landskapsperspektiv.

Kartan som visar naturvårdsarter inkluderar endast de arter som ekologerna registrerat vid inventeringen, arter från Artportalen visas alltså inte här. Antalet arter i Artportalen är dock förhållandevis omfattande, vilket kräver att dessa visas på en interaktiv karta, som Artportalen är. De arter som inkluderas i grönplanen har däremot även registrerats i Artportalen, och allt finns därmed samlat här. Texten tillhörande kartan med naturvårdsarter har baserat på denna synpunkt reviderats, för att tydligare hänvisa till Artportalen och den stora mängd data som finns att tillgå där.

Vad gäller grönplanens geografiska avgränsning har denna utgått från översiktsplanens områden T1, T5 och TGU1. Genom att använda sig av samma områden som redan finns i översiktsplanen förstärks sambandet mellan dokumenten. Det är även dessa områden som antas ha störst utvecklingstryck i närtid och värdena i dessa grönområden löper därmed högst risk att gå förlorade. Varpåsskogen är inte inkluderat, då det enligt översiktsplanen endast tillåts en försiktig utveckling av området, där fler bostäder är ”möjligt i de befintliga bystrukturerna, förutsatt att bebyggelse och andra verksamheter underordnas odlingslandskapets bevarandevärde”. Därmed förväntas inte Varpåsskogen utvecklas i lika hög grad som de inom grönplanens avgränsning. Gällande skogsbruket är detta inget som regleras genom denna plan. Se istället till Bollebygds kommuns skogsbruksplan samt den skogspolicy som förväntas antas under hösten 2024.

Övriga

9. Privatperson 1

I förordet till den gröna planen står att läsa ” För att säkerställa att tätortens grönområden hanteras på ett enhetligt och långsiktigt hållbart sätt”.

Vi anser att kommunen ej lever upp till sin ambition i enlighet med förordet då man aktivt valt att bortse och ej ta med ett område med rödlistade arter, fridlysta arter, höga naturvärden och fornminnen som kommunen själv äger och förvaltar, i den gröna planen.

Området som kommunen valt att bortse från i den gröna planen är belägen på den norra sidan av riksväg 40 och på fastigheten Getabrohult 1:2. I detta område återfinns förutom rikligt med fornminnen, fridlysta arter såsom orkidén grönvit nattviol samt rödlistade arter såsom fjärilen violettekantad guldvinge vilken är rödlistad (nära hotad) samt ask. Vidare noteras att på öppna gräsmarker finns signalarter för ängs- och betesmarker såsom gulmåra, stagg, ängsvädd och ärenpris. På grova lövträd noteras signalarter för skogsmark såsom lönnlav och gammelgranlav. I området finns även mycket grova lövträd. I Artportalen finns en del uppgifter om intressanta arter av vildbin från övriga delar av Söråns dalgång vilka kan vara av intresse i sammanhanget, bl.a. finns en fynduppgift från 2013 om det rödlistade vädssandbiet strax norr om inventeringsområdet. Insektsfaunan i en del av dalgången närmare Bollebygds samhälle har tidigare uppmärksamats. Förutom det nämnda vädssandbiet har även de rödlistade arterna guldsandbi och violettekantad guldvinge noterats. I området rinner en bäck som kan ha betydelse för i Söråns öringbestånd.

I och med att kommunen bortser från ovan nämnda område som hänger samman med Rinnaområdet och har en närhet till Sörån bryter kommunen medvetet och uppsåtligt mot sitt

mål och samtliga riktlinjer kommunen själv satt upp i sitt Fokusområde 1. Ekologiska värden, i den gröna planen.

Att ej inkludera detta område med fornlämningar, rödlistade arter, fridlysta arter samt betydande naturvärden i den gröna planen är ett stort misstag och mycket märkligt då ovanstående fynd av naturvärden och fornlämningar är välkända av kommunens representanter och tjänstemän. En naturvärdesbedömning för området gjordes på beställning av kommunen år 2014 och finns på kommunens hemsida. Rapporten heter: Naturvärdesbedömning till detaljplan för Getabrohult 1:17 m fl, Bollebygds kommun.

Att ej ta med området i den gröna planen medför att tvivel uppstår och att kommunens syfte med planen kan ifrågasättas. Är planen endast en pappersprodukt framtagen för att kunna säga att ”vi har en grön plan”? Bevisligen verkar inte kommunen ha ambitionen att medverka till bevarandet av hotade-, rödlistade- och skyddade arter då området negligeras i planen.

Vi anser att ett så här för naturen, kulturen och friluftslivet värdefullt område självklart skall vara med i en Grönplan för Bollebygds tätort och erhålla någon form av skydd samt skötselplan för bevarande av fornminnen och naturvärden.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar:

Precis som det nämns i det inkomna yttrandet har områdets naturvärden inventerats sedan tidigare.

Den del av Getabrohult som exkluderats från grönplanen är utpekad som möjlig lokalisering för verksamheter i kommunens översiktsplan. Om detta är lämpligt kommer dock utredas i samband med att detaljplan tas fram. Detta gör att kommunen inte ser något tydligt syfte att inkludera dessa områden i grönplanen, då naturvärdesinventering som genomförs inför framtagande av detaljplan har en högre detaljeringsnivå än den tillhörande grönplanen. Därmed kan fler naturvärden komma att kartläggas här, som sedan kommer ligga till grund för om området är lämpligt för verksamheter eller ej.

Den text som på sidan 11 i grönplanen beskriver dess avgränsning har utvecklats, och skäl till varför delar av Getabrohult inte är inkluderat framgår nu tydligare.

MEDVERKANDE

Samrådsredogörelsen har tagits fram av kommunstyrelseförvaltningen, Bollebygds kommun genom Erika Eliasson, samhällsplanerare på plan- och exploateringsavdelningen.

§160

KS2020/24

Översiktsplan Bollebygds kommun - Fördjupad översiktsplan grönområden

Beslut

- 1) Kommunfullmäktige beslutar om ändrat uppdrag för fördjupad översiktsplan grönområden till uppdrag om att ta fram grönpåan inom översiktsplanens områden T1, T5 och TGU1 (antagandehandling 2021-10-25).
- 2) Kommunfullmäktige beslutar att resterande delar av kommunen kan studeras i kompletterande uppdrag i senare etapper.

Ärendet

I samband med att kommunfullmäktige antog översiktsplan för kommunen i mars 2022 beslutade fullmäktige också att samhällsbyggnadsnämnden ska ta fram en fördjupad översiktsplan för grönområden. Samhällsbyggnadsförvaltningen upplever dock ottydigheter och motsättningar i uppdraget som anger ”fördjupad översiktsplan gällande grönområden”. En fördjupad översiktsplan hanterar samma frågor som översiktsplanen men på ett mindre geografiskt område och mer i detalj. Ett tematiskt tillägg av översiktsplanen hanterar en tematisk fråga exempelvis grönområden. Utifrån den begreppsdefinitionen anser förvaltningen därför att uppdraget innefattar två olika uppdrag. Därför bör kommunfullmäktige omformulera och precisera uppdraget.

En grönpåan beräknas att ta cirka ett år i projekttid att framställa och utredningskostnader bedöms uppgå till cirka 1,5 miljoner kronor. Arbetskostnader för kommunens tjänstepersoner tas ur ordinarie personalpost och arbetskostnad för konsultstöd tas ur egen post. En grönpåan är inte lika resurskrävande som en fördjupad översiktsplan och därför blir det lägre utredning- och arbetskostnader för en grönpåan.

Samhällsbyggnadsnämnden har behandlat ärendet på sammanträde 2022-10-17, § 183, och föreslår följande: 1) Samhällsbyggnadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar om ändrat uppdrag för fördjupad översiktsplan grönområden till uppdrag om att ta fram grönpåan inom översiktsplanens områden T1, T5 och TGU1 (antagandehandling 2021-10-25). 2) Samhällsbyggnadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar att resterande delar av kommunen kan studeras i kompletterande uppdrag i senare etapper.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tillstyrker samhällsbyggnadsnämndens förslag;

- 1) Kommunfullmäktige beslutar om ändrat uppdrag för fördjupad översiktsplan grönområden till

uppdrag om att ta fram grönplan inom översiktsplanens områden T1, T5 och TGU1 (antagandehandling 2021-10-25).

2) Kommunfullmäktige beslutar att resterande delar av kommunen kan studeras i kompletterande uppdrag i senare etapper.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- §235 KS Översiktsplan Bollebygds kommun - Fördjupad översiktsplan grönområden
- §183 SBN Fördjupad översiktsplan grönområden(SBN2022177-4)
- Geografisk avgränsning(SBN2022177-3)
- Ändrat uppdrag för FÖP grönområden(SBN2022177-2)
- §30 Kf Antagande av översiktsplan för Bollebygds kommun

Skickas till

Samhällsbyggnadsnämnden

10. Redovisning av obesvarade motioner 2024 KS2024/165

§136

KS2024/165

Redovisning av obesvarade motioner 2024

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige godkänner redovisning av obesvarade motioner.

Ärendet

Enligt kommunfullmäktiges arbetsordning § 33 ska kommunstyrelsen två gånger under året redovisa de motioner som inte beretts färdigt. Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat en förteckning över obesvarade motioner, daterad 2024-09-19.

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner redovisning av obesvarade motioner.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- §120 KSAU Redovisning av obesvarade motioner 2024
- Redovisning av obesvarade motioner, hösten 2024

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

MOTIONSFÖRTECKNING**KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN****Redovisning av obesvarade motioner**

Diarienummer	Rubrik och motionär	Anmält på kf	Beredningsinstans	Behandlingsdatum och ev hänsyn
KS2023/287 1	Motion om nytt kommunhus Yvonne Andrén (C)	2023-12-06	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2024/34 2	Motion om ändrade öppettider för kommunhusets reception Yvonne Andrén (C)	2024-02-22	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2024/46 3	Motion om lönepåslag för seniorer Daniel Persson (SD), Rune Kennborn (KD) m.fl.	2024-02-22	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2024/247 4	Motion om revidering av arvodesreglemente Ewa-Maria Andorff-Ripa (SD)	2024-09-19	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2024/226 5	Motion om redovisning av projekten Tyftet och Bergadalen Michael Plogell (FR)	2024-09-19	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2024/225	Motion (FR) om granskning av ersättning	2024-09-19	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau

MOTIONSFÖRTECKNING**KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN**

6	förlorad arbetsinkomst för förtroendevalda Michael Plogell (FR)			Behandlas på ks Behandlas på kf
----------	---	--	--	------------------------------------

11. Sammanträdesplan 2025 för kommunfullmäktige KS2024/235

§139

KS2024/235

Sammanträdesplan 2025 för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige
Sammanträdesplan 2025 för kommunfullmäktige godkänns.

Kommunstyrelsens beslut

Sammanträdesplan 2025 för kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott godkänns.

Ärendet

En förteckning över sammanträdesdagar 2025 för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott har upprättats och sammanträdestiderna ska godkännas av respektive instans; kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Enligt förslaget ska kommunfullmäktige ha sammanträden på torsdagar följande datum: 20 februari, 20 mars, 8 maj, 5 juni, 18 september, 23 oktober, 20 november och 10 december (ons). Starttid kl 17 förutom i november då sammanträdet (med budgetdebatt) börjar kl 16. Mötet 10 december är förlagt till **onsdag**.

Enligt förslaget ska kommunstyrelsen ha sammanträden på tisdagar följande datum: 28 januari, 4 mars, 22 april, 27 maj, 17 juni, 2 september, 7 oktober, 4 november och 2 december. Starttid kl 13.

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

1. Sammanträdesplan 2025 för kommunfullmäktige godkänns.
2. Sammanträdesplan 2025 för kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott godkänns. Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i punkt 1.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- §119 KSAU Sammanträdesplan 2025 för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott
- Sammanträdesplan 2025 för kommunstyrelsens arbetsutskott, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Sammanträdesplan 2025 för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott

Kommunstyrelsens arbetsutskott (ksau) (börjar kl 8.30 om inget annat anges) Torsdagar	Kommunstyrelsen (börjar kl 13 om inget annat anges) Tisdagar	Kommunfullmäktige (börjar kl 17 om inget annat anges) Torsdagar
JANUARI		
16 januari	28 januari	-
FEBRUARI		
20 februari	-	20 februari
MARS		
27 mars	4	20 mars
APRIL		
-	22 april (årsredovisning)	-
MAJ		
15 maj	27 maj	8 maj (årsredovisning)
JUNI		
4 juni (ons)	17 juni (till kf i sept)	5 juni
AUGUSTI		
21 augusti	-	-
SEPTEMBER		
25 september	2 september	18 september
OKTOBER		
16 oktober	7 oktober	23 oktober
NOVEMBER		
13 november	4 november (budget/plan) + skattesats	20 november (budget/plan) + skattesats Obs! Start kl 16
DECEMBER		
-	2 december	10 december Obs! Ons

12. Bemötandeplan för Bollebygds kommun - svar på återremiss KS2022/30

§140

KS2022/30

Bemötandeplan för Bollebygds kommun - svar på återremiss

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige avslutar ärende om bemötandeplan utan vidare åtgärder.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade på sitt möte 2022-05-05 att återremittera ärendet för ytterligare handläggning, med följande motivering; Ärendet ska återremitteras för att omarbeta bemötandeplanen till att vara övergripande utan den detaljreglering som förslaget innehåller. Planen bör diskuteras och arbetas med på arbetsplatsträffar och konkretiseras av personalen.

Under 2021 fick kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram en bemötandeplan. Uppdraget var att ta fram en värdegrund med tyngdpunkt på bemötande i form av en bemötandeplan och vikten av det individuella mötet och dess betydelse lyfts fram. Förslag till bemötandeplanen utgick ifrån arbetsordning för kommunfullmäktige, uppförandekod för förtroendevalda i Bollebygds kommun, det arbetsgivarpolitiska programmet samt medarbetarskapets grunder. I arbetet med bemötandeplanen framkom att det finns rutiner och andra dokument i området på de olika förvaltningarna i kommunen som kan vara motsägelsefulla och utifrån det bör dessa dokument avskrivas när bemötandeplanen antagits och implementerats.

Kommunstyrelseförvaltningen gör följande bedömning: Då det redan finns antagna rutiner/regler/dokument som påvisar hur tjänstepersoner och förtroendevalda ska agera inom området bemötande, samt då det mer handlar om en dialog och förståelse för hur man som tjänsteperson och förtroendevald i Bollebygds kommun förväntas agera och vara, bedöms idag en bemötandeplan inte vara aktuell. Kommunstyrelseförvaltningen föreslår utifrån det att ärendet (inklusive återremissen) därför avslutas. Dock är det viktigt att en dialog fortgår på kommunens arbetsplatser och att chefer i medarbetarsamtal tar upp bemötande och ger feedback till sina medarbetare.

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige avslutar ärende om bemötandeplan utan vidare åtgärder.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- §116 KSAU Bemötandeplan för Bollebygds kommun - svar på återremiss
- §47 Kf Bemötandeplan för Bollebygds kommun

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

§47

KS2022/30

Bemötandeplan för Bollebygds kommun**Beslut**

Ärendet återremitteras för ytterligare handläggning, med följande motivering; Ärendet ska återremitteras för att omarbeta bemötandeplanen till att vara övergripande utan den detaljreglering som förslaget innehåller. Planen bör diskuteras och arbetas med på arbetsplatsträffar och konkretiseras av personalen.

Ärendet

En arbetsgrupp bestående av representanter från de olika förvaltningarna gavs i uppdrag att ta fram en värdegrund med tyngdpunkt på bemötande i form av en bemötandeplan och vikten av det individuella mötet och dess betydelse lyfts fram. I arbetet har bemötandeplaner från andra kommuner och organisationer genomlysts och utifrån det har slutsatsen blivit att en bemötandeplan bör vara kort och koncis samt ge handfasta rekommendationer till användaren. Utifrån det har bemötandeplanen utformats så att var och en som möter någon i sin yrkesutövning eller i sitt uppdrag, internt eller externt, ska ta den till sig och kunna följa den vid varje möte. Bemötandeplanen utgår ifrån arbetsordning för kommunfullmäktige, uppförandekod för förtroendevalda i Bollebygds kommun, det arbetsgivarpolitiska programmet samt medarbetarskapets grunder.

I arbetet med bemötandeplanen har det framkommit att det finns rutiner och andra dokument i området på de olika förvaltningarna i kommunen som kan vara motsägelsefulla och utifrån det bör dessa dokument avskrivas när bemötandeplanen implementeras. Bemötandeplanen implementeras i hela organisationen genom dialog på arbetsplatsträffar (APT) och i de politiska instanserna.

Kommunstyrelsen behandlade ärendet på sammanträde 2022-04-12, § 59, och föreslår att kommunfullmäktige antar förslag till bemötandeplan för Bollebygds kommun, daterat 2022-02-16. Lars-Erik Olsson (S), Beatrice Ekelund (S) och Jonas Ahlgren (S) reserverade sig mot kommunstyrelsens beslut.

Förslag till beslut**Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

Kommunfullmäktige antar förslag till bemötandeplan för Bollebygds kommun, daterat 2022-02-16.

Kommunstyrelsens förslag bifalls av Michael Plogell (FR).

Ledamöternas förslag till beslut

Lars-Erik Olsson (S), med instämmande av Barbro Orrestrand (S) och Peter Rosholm (S), föreslår att kommunfullmäktige ska avslå bemötandeplanen.

Lars-Erik Olsson (S), med instämmande av Sandra Lindholm (C), Rose-Marie Grune (MP) och Otto Andreasson (S), föreslår att ärendet återremitteras för ytterligare handläggning. Följande motivering anges till återremissen: Ärendet ska återremitteras för att omarbeta bemötandeplanen till att vara övergripande utan den detaljreglering som förslaget innehåller. Planen bör diskuteras och arbetas med på arbetsplatsträffar och konkretiseras av personalen.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns tre förslag; varav ett återremissförslag. Ordföranden frågar först om ärendet ska återremitteras eller avgöras på dagens sammanträde och finner att ärendet ska återremitteras. För tydlighetens skull meddelar ordföranden att kommunfullmäktige ska omrösta i frågan om återremiss eller ej. Följande beslutsgång godkänns vid omröstningen:

Ja-röst för återremiss

Nej-röst för ärendets avgörande på dagens sammanträde

Omröstningsresultat

Med 22 ja-röster mot 6 nej-röster beslutar kommunfullmäktige att återremittera ärendet. 3 platser står tomma. Omröstningslista finns i anslutning till paragrafen i protokollet.

Beslutsunderlag

- §59 KS Bemötandeplan för Bollebygds kommun
- Bemötandeplan för Bollebygds kommun

Skickas till

HR-chef, kommunchef

Paragrafen är justerad

Voteringslista: §47**Ärende:** Bemötandeplan för Bollebygds kommun, KS2022/30

Voteringslist(or)

Bemötandeplan, återremiss eller avgöras på dagens sammanträde

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Peter Hemlin (M), ordförande		X	
Otto Andreasson (S), vice ordförande	X		
Peter Rosholm (S), ledamot	X		
Lars-Erik Olsson (S), ledamot	X		
Helena Thelin (S), ledamot	X		
Ulf Rapp (S), ledamot	X		
Carina Svensson (S), ledamot	X		
Tomas Ridell (V), ledamot	X		
Caroline Nordengrip (SD), ledamot	X		
Daniel Persson (SD), ledamot	X		
Lisette Vermeulen (SD), ledamot	X		
Ingridh Anderén (M), ledamot	X		
Sverre Fredriksson (M), ledamot	X		
Göran Augustsson (M), ledamot	X		
Michael Plogell (FR), ledamot		X	
Mathias Carlzon (-), ledamot	X		
Mattias Tellander (FR), ledamot		X	
Stefan Larsson (FR), ledamot		X	
Sandra Lindholm (C), ledamot	X		
Fredrik Olofsson (C), ledamot	X		
Roland Andersson (C), ledamot	X		
Barbro Orrestrand (S), ersättare	X		
Rose-Marie Grune (MP), ersättare	X		
Helena Carlsson (SD), ersättare	X		
Andreas Nordengrip (SD), ersättare	X		
Fredrik Drugge (M), ersättare	X		
Krister Schwartz (KD), ersättare		X	
Rune Kennborn (KD), ersättare		X	
Resultat	22	6	0